

LETO XI

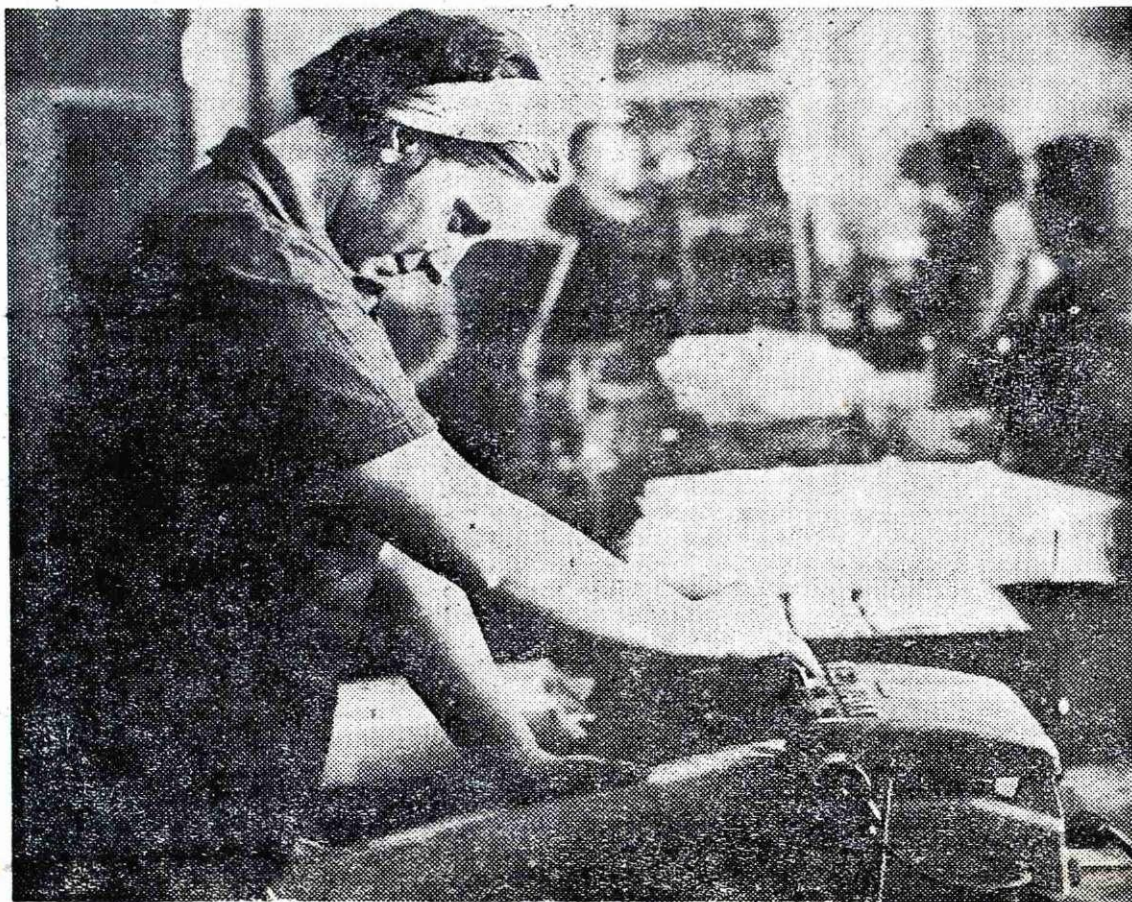
Številka 41

Jesenice, 17. oktobra 1969

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Vari — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja« Zelezarna Jesenice, Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR



Sodelavka pri stroju za varjenje vrečk v elektrodnem oddelku

Stališča sindikatov Slovenije predložena skupščini SRS

Na sejah republiškega in gospodarskega zbora skupščine SRS, dne 1. t. m. sta v razpravi — o predlogu za izdajo zakona o sredstvih SRS za posege v gospodarstvo in o temeljnem zakonu o oblikovanju in delitvi dohodka — sodelovala tudi predsednik RS ZSS Tone Kropušek in član predsedstva RS ZSS in predsednik RO sindikata delavcev v industriji in rudarstvu Jože Globačnik. O teh dveh dokumentih je bilo namreč na pobudo sindikata več posvetovanj. Čeprav nekatera posvetovanja v okviru sindikatov še tečejo, so dosedanja posvetovanja dala toliko enotnih stališč, da sta njuna predstavnika lahko sodelovala v razpravi. V nadaljevanju objavljamo glavne misli iz obeh razprav, ki smo jih povzeli iz celotne razprave, ki je bila objavljena v INTERNIH INFORMACIJAH, ki jih izdaja RS ZSS (štev. 41/VI z dne 7. 10. 1969).

Predlog za izdajo zakona o sredstvih SRS za posege v gospodarstvu

Govornik je uvodoma poudaril, da že iz sedanjih razprav, ki jih je zaradi pomembnosti zakonskega akta organiziral sindikat in čeprav razprava še ni končana, lahko povzame tista vprašanja, ki so se največkrat pojavljala in iz katerih je mogoče povzeti posamezne sklepe.

Pomembnost omenjenega akta je v tem, ker zadeva nekatera še odprta vprašanja glede oblikovanja in funkcioniranja sistema razširjene reprodukcije, ki jih je po-

trebno obravnavati z dveh vidikov:

— ali z njim krepimo položaj proizvajalcev in njihovih asociacij in

— ali z njim uresničujemo sprejeta načela, da morajo samoupravljalci vse bolj postati nosilci razširjene reprodukcije in ali učinkovito rešujemo probleme, ki jih po, raja razvoj.

Odgovoriti je potrebno na oba vidika iz izhodišča utrjevanja položaja proizvajalca. Problemi razširjene reprodukcije se ne morejo reševati samo na ravni podjetja, izolirano in nepovezano ter brez nikakršne koncentracije sredstev. Vendar se mora potrebna koncentracija sredstev zagotavljati po resnično

ugotovljenih potrebah tako, da ima proizvajalec vpliv na oblikovanje in na uporabo, seveda ob najbolj ekonomični uporabi.

Določena koncentracija je nujna ob upoštevanju, da (nadalj. na 10. in 11. str.)

Naši sodelavci o sanacijskem programu Izvršitev sanacijskega programa zavisi tudi od dobre organizacije in priprave dela

Razgovori uredništva z našimi sodelavci o sanacijskem programu Zelezarne so poleg že znanih sestavin programa opozirali tudi na nekatere, morda premalo poudarjene dejavnike pri uresničevanju sanacijskega programa. Vsem je namreč jasno, da je z večjo delovno in tehnološko disciplino, z bolj prizadetim odnosom do naprav, surovin in pomožnega materiala možno uresničiti sanacijski program ter bistveno izboljšati poslovno moč Zelezarne. Vse to pa je še vedno preveč odvisno od individualne zavzetosti, zavesti in pripadnosti kolektivu, premalo pa od organiziranosti in neposredne kontrole izvrševanja delovnih obvez. Dobra priprava dela in organiziranost, od najmanjše delovne skupine navzgor, šele lahko pomeni popoln uspeh sanacijskega programa. Uvrstitev organizatorjev dela pri kategorizaciji delovnih mest v višje kategorije prav gotovo ni zaradi nazivov, pač pa zaradi večje odgovornosti v pogledu organizacije dela, skrbi za varnost dela itd. Šele popolna usklajenost in odgovornost vseh, od organizatorjev dela do slehernega proizvajalca, nam lahko zagotovi uspešno vključevanje v tržno gospodarstvo. Danes smo prosili za odgovore sodelavce iz šamotarne.

VPRAŠANJE: Ali vam je znan sanacijski načrt Zelezarne oziroma ali so vam za vaše delovno področje znani sanacijski ukrepi oziroma sprejete sanacijske mere in kako jih uresničujete oziroma kako ste se vi osebno vključili v izvrševanje teh nalog, ki praktično pomenijo bolj racionalno gospodarjenje in boljše organizacijo z namenom boljših poslovnih rezultatov?

ODGOVORI:

Tone MAVRIČ, ŠAMOTARNA — MLINI: Tudi v šamotarni smo o sanacijskem programu precej razpravljali na

sestankih delovne skupine. S sanacijskim programom, ki zadeva naš obrat, sem seznanjen in menim, da ga bomo izpolnili le ob določenih pogojih. V mislih imam reden dotok surovin, ki jih moramo imeti na razpolago v zadostnih količinah, vstevši tudi obvezno zimsko zalogo. Zaposlen sem pri rotacijski peči, ki mora obratovati brez večjih ali manjših zastojev. Za normalno delo peči pa tudi vseh naprav v šamotarni, ki so žal dotrajane in zastarele, je redno in vzorno vzdrževanje nujno potrebno. Znova je poudarjena zahteva o

(Nadalj. na 2. str.)

Šest odškodnin in rent v višini 5680 N din uspešnim novatorjem

Z novim pravilnikom o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih in z novim organizacijskim predpisom, ki predpisuje postopek prijave in obravnave ter ocene novatorskih in racionalizatorskih predlogov, so se bistveno izboljšali pogoji za inovacijsko aktivnost vseh zaposlenih v naši gospodarski organizaciji.

Pred novoizvoljenimi komisijami pri svetih delovnih enot za oceno tehničnih izboljšav stojijo velike in odgovorne naloge. Vsi člani komisij so skupaj s člani odbora za izume in racionalizacije pri DS ter z vsemi ostalimi vzdrževalnimi in proizvodnimi strokovnjaki zadolženi, da dvigajo novatorsko in racionalizatorsko aktivnost med vsemi člani našega kolektiva.

V zadnjem času so komisije pri svetih DE za oceno tehničnih izboljšav zelo po-

živile in povečale svojo aktivnost. Komisija za oceno tehničnih izboljšav pri upravnih službah je priznala enkratno odškodnino Rudiju

DOLINSKU, strojnemu vzdrževalcu v oddelku OTK za izboljšavo št. 1892 v višini 200 N din.

Žal vodstvo delovne enote še ni realiziralo sklepa komisije sveta talilnic in primerno nagradilo avtorjev tehnične izboljšave št. 1865 Staneta TORKARJA in Marjana DROLCA, ki sta bistve-

(nadalj na 2. str.)

Čestitke sodelavcem elektrojeklarne

V soboto 11. oktobra so sodelavci v elektrojeklarni proizvedli 519 ton elektrojekla, kar je do sedaj najvišja dnevna proizvodnja na električnih pečeh.

Sodelavcem elektrojeklarne naše iskrene čestitke!

Občina temeljna družbeno-politična skupnost, pomemben dejavnik samoupravnne integracije družbe

Letos ko poteka deset let, odkar z večjim ali manjšim uspehom delujejo krajevne skupnosti, kot najbolj neposredne samoupravne skupnosti občanov, se moramo soočiti z vprašanji: kako daleč smo v tem obdobju razvili krajevno skupnost kot samoupravno asociacijo občanov; kako daleč smo poglobili samoupravne pravice občanov pri opravljanju zadev, ki imajo pomen za njihovo vsakdanje življenje in delo ter kolikšen je vpliv občanov na druge dejavnosti in vpliv občanov na odločanje o uporabi denarja, ki je namenjen za družbene potrebe v občini; kako daleč smo razvili v sistemu samoupravljanja samoupravno dogovarjanje in sporazumevanje, solidarnost, vzajemnost in odgovornost; koliko smo uspeli pri organiziranju interesnih samoupravnih skupnosti v družbenih dejavnostih in končno kako daleč se je občinska skupščina uveljavila in razvila kot organ samouprave?

Morda izzveni nekoliko deklarativno, morda bo celo kdo rekel, da provokativno, vendar resnica je, da je to sestavni del našega splošnega družbeno-ekonomskega in družbeno-političnega razvoja, da je to duh ustave zamislil o razvijanju kvalitetno novih samoupravnih odnosov v občini. To so vprašanja, ki bi morala biti dnevno prisotna v naši družbeni praksi, ki zahtevajo stalno in kontinuirano ter organizirano akcijo vseh progresivnih dejavnikov v občini. Resnica je, da je to proces, da je to dolgoročna naloga preraščanja v novo kvaliteto družbenih odnosov, vendar v nobenem primeru ne more biti prepuščen stihiji. Resnica je tudi, da so potrebni še konkretni ukrepi od zveznih organov prek republiških do občinskih organov, ki bodo pospešili proces. Resnica pa je tudi, da je občinska skupščina dolžna dosledno izvrševati tiste naloge, ki zagotavljajo občanom in delovnim ljudem pogoje, da morejo uveljavljati svoje temeljne ustavne svoboščine in pravice.

Namen pisanja ni v tem, da bi odgovoril na vsa omenjena vprašanja, ker je to stvar temeljite, kritične in dovolj objektivne presoje stanja v občini v širšem političnem aktivu. Iskren namen pa je poudariti, da o teh stvareh premalo govorimo in pišemo, čeprav so to dnevna vprašanja in naloge vseh progresivnih sil v občini. Čeprav je to naš trajnih politični boj, ki je prav gotovo bolj prisoten v delovnih organizacijah, kakor v občini kot temeljni celici samoupravnih odnosov. Čeprav je to vprašanje živo povezano z hitrejšim družbenim in ekonomskim razvojem.

Krepitev vpliva občanov na vseh področjih družbenega dela zahteva razvijati različne oblike delovanja občanov, od katerih so mnoge že omenjene v uvodu. Vendar to ne sme biti formalizem s kakršnim smo se še v bližnji preteklosti srečevali. To pomeni tvorno delovanje in snovanje ob spoštovanju samoupravnih načel in temeljnih ustavnih določil.

Pri vseh teh prizadevanjih pa je še prav posebnega pomena družbeno-politična aktivnost Socialistične zveze delovnega ljudstva in drugih družbeno-političnih organizacij in društev. Kajti le z doslednim in zavzetim delovanjem vseh naprednih sil v občini, bomo lahko razvijali in poglobljali socialistične samoupravne odnose v občini ter v praksi uresničevali duh in ustavna načela.

To naj bo napitnica ob desetletnici krajevne samouprave.

Izvršitev sanacijskega programa...

(Nadalj. s 1. str.)

zamenjavi strojnega parka, s čemer bi pripomogli, da bi lahko napravili še več.

Ivanka SIMONIC, ŠAMOTARNA — ROČNO OBLIKOVANJE: Tako kot vsi ostali sodelavci, sem tudi jaz seznanjena z nalogami, ki jih predvideva sanacijski program. Na izpolnjevanje sanacijskega programa vpliva več vzrokov. Predvsem je treba omeniti stalno skrb za zmanjšanje proizvodnih stroškov, za kvalitetne surovine, ki jih dobivamo iz oddelka mlina in za kvalitetno delo zaposlenih pri oblikovanju. V našem oddelku smo v glavnem zaposlene ženske. Skladno s sanacijskim programom bi morali skrbeti za izboljšanje pogojev v oddelku ročno oblikovanje in sicer tako, da bi z mehanizacijo olajšali delo zaposlenim sodelavkam. Veliko vlogo ima estetska oblika opeke, ki pa bi jo morali izdelovati po možnosti v večji meri iz šamotnih odpadkov, kvalitetne glinice itd.

Said MEDIC, ŠAMOTARNA — žgalec opeke: O sanacijskem programu sem precej bral v Železarni in menim, da je tako za Železarno kot naš obrat velikega pomena. Vsak začetek je težak, vendar menim, da so strokovnjaki pri izdelavi programa uvideli, da pomeni tak program za nas rešitev in prehod na boljše, seveda če ga bomo dosledno izpolnjevali. Tega mnenja nisem samo jaz, ampak tudi vsi ostali sodelavci v obratu. Kar zadeva našo šamotarno, je osnovno vprašanje, ki ga rešujemo že nekaj let — dotrajani in zastareli strojni park. Znano mi je, da so nekateri stroji stari že več kot 40 let in so obratovali še takrat, ko je bila na Blejski Dobravi tovarna elektrod. Tu je še problem surovin, potrebnih za proizvodnjo opeke, nagrajevanje ni urejeno, zato dobri delavci odhajajo iz obrata, ostajajo pa mladi, ki pa jih moramo vedno znova priučevati. Tako se vrtimo kar naprej v začaranem krogu, iz katerega ne najdemo poti. Omenim naj kvaliteto mazuta, ki ga uporabljamo. Vsebuje preveč vode, to pa vpliva na kvaliteto DINAS in druge opeke. Ker mazut ne ustreza, je žganje opeke daljše, večji so stroški, skratka več je težav. Kar zadeva sanacijski program Železarne, menim, da je važno, da se vsi zaposleni zavedajo odgovornosti. V posameznih obratih je precej delavcev, ki delajo samo za osebne dohodke. Premalo pa je zanimanja za Železarno in njene probleme. Čeprav vaše vprašanje ne zadeva integracije, ne morem prek te pomembne odločitve. Uspeli bomo le, če bodo dani vsi pogoji, predvsem pa v šamotarni strojni park, ki ga je treba zamenjati.

Jože BRATKOVIČ — ŠAMOTARNA: Opozorim naj na

premajhno skrb strokovnih služb za reševanje posameznih vprašanj in problemov. Zahteve so vedno večje, denarja za nabavo novih naprav ter orodja pa vedno manj. Kvaliteta izdelkov ima v sanacijskem programu Železarne in naše šamotarne zelo pomembno mesto. Drugo je vprašanje, kako je s pogoji, ki so potrebni, da pride do zahtevanih kvalitet. V današnjem razgovoru je bilo že omenjeno stalno menjavanje delavcev. To je za obrat, kakršen je naša šamotarna, pereč problem. Vzporedno s tem je treba omeniti nagrajevanje, odpraviti razlike med posameznimi obrati itd., skratka to so vprašanja, ki bi jih morali v Železarni urediti tako, da bi bili delavci zadovoljni, vse to pa bi vplivalo na izpolnjevanje sanacijskega programa. Opaža se, da se posveča pozornost le obratom, ki proizvajajo končne izdelke za prodajo. Manj pozornosti so deležni obrati, ki proizvodnim obratom pomagajo s surovinami in drugimi.

Take morebitne razlike bo treba čimprej odpraviti, saj tudi niso v skladu z vsebino sanacijskega programa, poleg tega pa bomo dosgeli, da uslužnostni obrati ne bodo prepuščeni sami sebi.

Maks KRMELJ — DELOVODJA V ŠAMOTARNI: Sodelavci, ki so sodelovali na današnjem razgovoru, so načeli vrsto vprašanj in problemov, mimo katerih ne moremo ob doslednem izpolnjevanju sanacijskega pro-

grama v Železarni in v našem obratu. Organizacija dela ni bila v razgovoru omenjena, je pa zelo važna. Z dobro organizacijo od priprave dela do končnega obrata v Železarni bomo dosgeli, da bo proizvodni proces potekal brez zastojev in težav.

V zadnjem času vedno pogosteje omenjamo nagrajevanje in norme, kar pa je vse v tesni povezavi s proizvodnjo. V prvih povojnih letih smo živeli v takih razmerah, da je bila v prvem planu masovna proizvodnja. V zadnjem obdobju je morala masovna proizvodnja prepustiti mesto kvaliteti. Ob takšnem premiku je seveda prišlo do sprememb pri normiranju in nagrajevanju. Jasno je, da ni mogoče napraviti tolikšne proizvodnje ob vedno bolj zaostrenih kvaliteten pogojih. Zato je bilo treba zmanjšati norme, kar pa vpliva na osebne dohodke zaposlenih. To so vprašanja, ki jih bo treba uskladiti in urediti tako, da bodo zaposleni delavci tudi zadovoljni. Seveda bo treba rešiti še vprašanje zamenjave strojnega parka, urediti delovne in zdravstvene pogoje. To je posebno važno, ker iz šamotarne ljudje odhajajo v invalidski pokoj in le redki so, ki so starostno upokojeni. V današnjem razgovoru je bila že omenjena integracija. V okviru podjetja Slovenske Železarne čakajo našo šamotarno večje naloge, ki pa jim bomo kos le ob ustreznem strojnem parku ter urejenih delovnih in ostalih pogojih.

Sest odškodnin...

(nadalj. s 1. str.)

no izboljšala tek žerjava v hali pražilnih peči in delovne pogoje žerjavovodij na tem žerjavu. Vodstvo delovne enote tudi še ni nagradilo avtorja tehnične izboljšave št. 1884 Karla NAGODETA in Staneta TORKARJA, ki sta izdelala varnostno izklopno napravo na poševnih dvigalih plavžev. Tak odnos ne stimulira, pač pa hromi in zavira delovni in ustvarjalni polet članov našega kolektiva.

Komisija pri svetu talilnic za oceno tehničnih izboljšav je s 150 N dinarji nagradila tudi idejni izboljševalni predlog št. 1878 avtorja Jankota JELOVCANA, ki nakazuje nov način pridobivanja dobro reaktivnega apna za potrebe martinarne in električne peči.

Komisija za oceno tehničnih izboljšav pri svetu javorniških valjarn je nagradila avtorja dveh malih, toda koristnih obratnih izboljšav, Milana KODRIČA iz valjarne 1300 s 400 N din in Ludvika ČARNIJA, strojnega vzdrževalca iz valjarne 2400, z 200 N din.

Na peti seji pa je odbor za izumiteljstvo in racionaliza-

cije pri DSŽ obravnaval dva večja izboljševalna predloga. Na osnovi pravilno izračunanih prihrankov in koristi, ki jih je potrdila tudi računovodska in ekonomska služba, je bila avtorjema tehnične izboljšave št. 1870: »Zvečanje žarilnih kapacitet ASEA žarilnih peči v valjarni 1300« Cirilu ODLASKU in Zdravku ČRVU priznana enkratna skupna odškodnina v višini 1.400 N din.

Inž. Ladu SKETU in Radetu TORKARJU pa je bila priznana triletna renta za tehnično izboljšavo št. 1689: »Zamenjava Cu pihalice z aluminijastimi za potrebe plavžev« v višini 3.330 N din.

Avtorji vseh šestih odškodnin in rente so na osnovi pravilno sestavljenih izračunov prihrankov in koristi, ki so jih overovile in potrdile tudi pristojne in odgovorne računovodske in ekonomske službe, upravičeni do spodbudnih rent in odškodnin.

Vsem nagrajenim novatorjem in racionalizatorjem iskreno čestitamo k doseženim delovnim in ustvarjalnim uspehom in priznanim ter izplačanim odškodninam, ki naj bodo tudi vsem ostalim v spodbudo.

Žuro

Hitreje do zaželjenega uspeha

Po novem pravilniku o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih, ki ga je sprejel marca letos delavski svet Železarn, imajo ustrezne komisije v delovnih enotah pravico ocenjevati manjše obratne izboljšave do višine 1.000 N din. Vse ostale tehnične izboljšave pa ocenjuje poseben odbor pri DS, sestavljen iz izvedencev in strokovnjakov za posamezne proizvodne grupe.

Tako široko zasnovana mreža strokovnjakov in izvedencev v odboru za izume in novatorstvo ter racionalizacijo in v osmih komisijah posameznih delovnih enot, bo prav gotovo močnejše razgibala inovacijsko aktivnost na vseh delovnih mestih naše Železarn.

Sektor za ekonomiko je skupaj s svojim organizacijskim oddelkom in pristojno službo za novatorstvo izdelal poseben organizacijski predpis z navodili, kako avtorji pisмено ali ustmeno prijavljajo izboljševalne predloge, kako morajo ideje ali zamisli pristojne službe pospešeno realizirati in uvesti v proizvodnjo in jih objektivno oceniti in na osnovi pravilno sestavljenih izračunov koristi in prihrankov spodbudno nagraditi.

Prav gotovo in razumljivo je, da so pri tem novem postopku, katerega namen je, da pri tehničnih izboljšavah sodeluje čim večje število neposrednih proizvajalcev, energetikov in strojnih ter elektro vzdrževalcev, nastale nekatere težave, slabosti in nejasnosti, ki so za krajši čas zavirale to dejavnost. Zelo decentralizirano delo komisij za oceno tehničnih izboljšav v posameznih delovnih enotah pa že kaže prve uspehe in število koristno izvedenih izboljševalnih predlogov se veča in množi iz meseca v mesec, prav tako pa tudi kvaliteta in vrednost tehničnih izboljšav.

Posamezne komisije v delovnih enotah so imele v zadnjih mesecih že več sej, na katerih so člani ocenjevalnih komisij skupaj z vodji oddelkov in vodji proizvodnih enot obravnavali in ugodno ocenili številne manjše obratne tehnične izboljšave.

Kvalitetnejše in vrednejše tehnične izboljšave pa so komisije delovnih enot posredovale v dokončno oceno in ocenitev odboru za izume in novatorstvo pri DSZ. Tako kot komisije v delovnih enotah ima večkrat tudi odbor pri DSZ zelo težko stališče pri objektivni oceni posameznih tehničnih izboljšav. Še težje pa je pri določanju nagrade posamezniku, ker v mnogih primerih ni mogoče izračunati pravih koristi in prihrankov, ker računovodski in ekonomski službi največkrat primanjkuje nujno potrebnih podatkov.

Pestopek pravilnega ocenjevanja in spodbudnega nagradjevanja prizadevnih in uspešnih avtorjev se na ta način zavleče in to povzroča veliko negotovost pri izumiteljih, novatorjih ali racionalizatorjih.

Sedaj, ko je z novo organizacijo ocenjevanja in nagradjevanja novatorjev in racio-

nalizatorjev to zelo približno neposrednim avtorjem in koristnikom, bo prav gotovo ocenjevanje in istočasno tudi nagradjevanje mnogo bolj objektivno kot do sedaj. S tem pa je glavni namen reorganizacije dosežen.

Letos so naši novatorji in racionalizatorji v vsakem pogledu presegli dosedanje rezultate, tako po številu tehničnih izboljšav kakor tudi po vsebini, kvaliteti in vred-

nosti. V zadnjem času nagrajeni avtorji tehničnih izboljšav Milan Kodrič iz valjarne 1300, Janko Jelovčan, delovodja apnenice, Ludvik Čarni, ključavničar iz valjarne 2400, Karel Negode in Stane Torkar s plavža, Rudi Dolinšek, ključavničar iz oddelka tehnične kontrole in številni drugi, so zadosten dokaz in veliko jamstvo, da bodo naši iznajditelji, novatorji in racionalizatorji skupaj z avtorji malih obratnih izboljšav tako kot do sedaj tudi v prihodnje s še večjo prizadevnostjo naredili vse, da bo naše obratovanje in proizvodnja rentabilna, cenena in uspešna.

Realizacija naročil in reklamacije v prvih devetih mesecih

Pregled zaključenih in dobavljenih količin od 1.1.1969 do 30.9.1969, ki vključuje tako v zaključenih kot realiziranih količinah tudi zaostanke iz leta 1968, nam pokaže naslednjo sliko:

vrsta materiala	zaključeno	dobavljeno	realizacije %
valjani profili	19.674	18.544	94,4
valjana žica	17.693	15.319	86,7
debela pločevina	89.665	79.152	88,4
srednje tanka pločevina	63.615	54.812	86,2
vlečeno, luščeno jeklo	12.343	10.088	81,7
HVT	23.146	20.058	86,8
vlečena žica	29.251	24.119	82,5
žičniki	7.926	7.136	90,1
bodeča žica	1.412	1.375	97,5
elektrode	6.743	6.518	96,8
HOP + TVT	2.141	1.891	88,4
skupaj	273.609	239.012	87,5

V primerjavi s polletnim pregledom je realizacija naročil ostala skoraj ista — v prvem polletju 87,8 %, v devetih mesecih 87,5 %. Skupni količinski zaostanek predstavlja le nekaj več kot enomesečno realizacijo in že nekaj let nazaj je rezultat zaostankov ob vsakokratnem pregledu približno isti, to je skupni zaostanki predstavljajo enomesečno proizvodnjo. Tako stanje je bilo tudi leta 1967, ko je bilo pomanjkanje naročil. Situacija pa se do konca leta lahko bistveno popravi, kajti če k zaostankom 34.597 kg prištejemo še naročila za IV. kvartal, to je 55.102 tone, je to skupaj 89.699 ton, kar pri trimesečni realizaciji, okrog 30.000 ton mesečno, lahko pomeni ob koncu leta popolno realizacijo naročil. Toda v vseh obratih tega ne bo mogoče doseči, predvsem velja ta ugotovitev za valjarno 1300, zaradi zmanjšane proizvodnje. Isto velja tudi za valjarno žice, medtem ko so v ostalih obratih glede na zmogljivosti zaostanki na koncu leta lahko minimalni.

Stanje naročil za IV. kvartal 1969 vključno z zaostanki po stanju dne 5. 10. 1969:

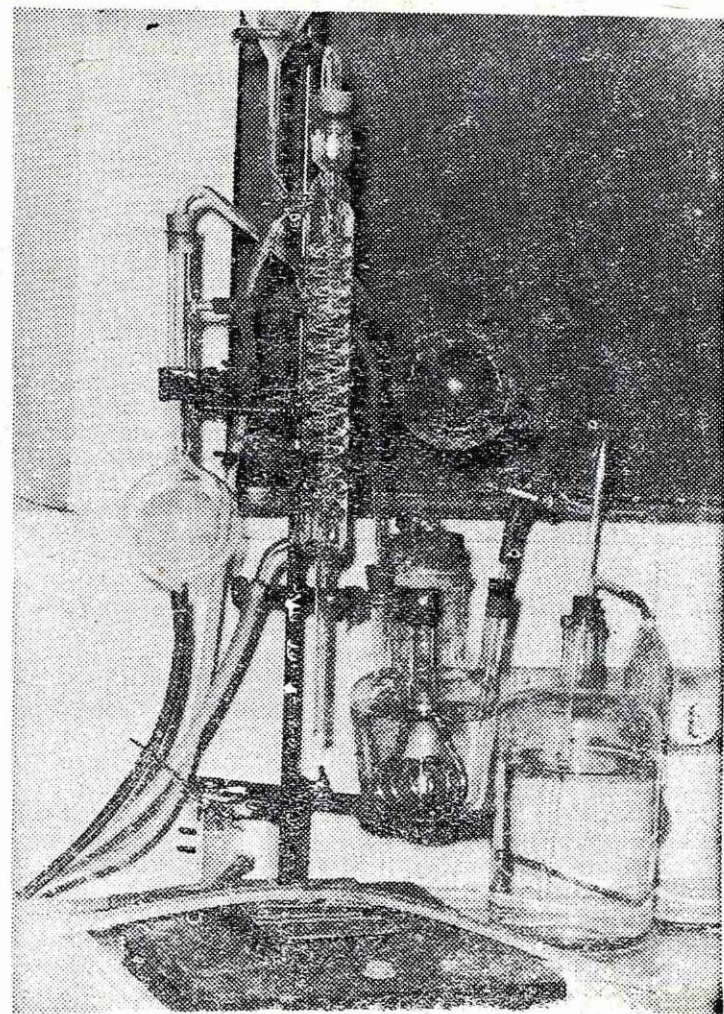
obrat	ton
bluming	2.913
valjarna trakov	8.281
težka proga	830
lahka proga	5.864
valjarna žice	5.024
valjarna 2400	25.084
valjarna 1300	15.757
jeklovlek	5.330
HVT	8.320
žičarna	10.930
žebeljarna	750
elektroodni	59
skupaj:	89.142

Reklamacije v letošnjih prvih devetih mesecih:

Vrsta reklamacij	priznali	odklonili	neresene	skupaj
kvalitetne	296	110	139	545
količinske	77	39	6	122
dimenzija	39	8	16	63
ostale	25	13	6	44
skupaj:	437	170	167	774

Število reklamacij je v odnosu za isto obdobje leta 1968 večje za 5 %, za ravno toliko pa je v odnosu na prejšnje leto tudi večja količinska realizacija.

Predstavljamo vam OTK



Aparatura za določanje kisika

Aparaturo za določanje dušika uporabljamo za določanje dušika v surovem železu, sivu litini, nelegiranih in legiranih jeklih v območju od nekaj tisočink do 0,3 % dušika. Iz jekla, razkrojenega v kislini, preide dušik v amonijske soli. Iz teh amonijskih soli v stekleni aparaturi s pomočjo natrijevega luga izločimo z destilacijo z vodno paro amoniak in ga predestiliramo skozi hladilnik v posodo, kjer se veže in ga določimo nato titrimetrično ali fotometrično. — inž. B. Razinger

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

DEŽURNA SLUŽBA

	telefon	
	v pisarni	doma
PETEK, 17. 10.:		
Anton KOMLJANEC, HOP	851	871
SOBOTA, 18. 10.:		
inž. Janez KOMELJ, žičarna	525	državni 83/144
NEDELJA, 19. 10.:		
inž. Dušan SIKOSEK, energetski obrati	302	775
PONEDELJEK, 20. 10.:		
Zvone LABURA, žebeljarna	738	749
TOREK, 21. 10.:		
inž. Milan MAROLT, UOS	801	800
SREDA, 22. 10.:		
inž. Leon MESARIC, hladna valjarna	525	590
ČETRTEK, 23. 10.:		
inž. Miroslav NOČ, strojno in elektro vzdrževanje	873	754
PETEK, 24. 10.:		
inž. Avgust KARBA, proizvodni direktor	270	693

Dežurna služba traja od datuma nastopa ob 14.30 do naslednjega dne do 6.30. V kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite vratarja v glavni pisarni, tel. 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razglasnih deskah vseh vratarjev.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

Mladina o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Razgovor s predstavniki RK ZMS

V ponedeljek so se predstavniki tovarniške konference mladine v Železarni pogovarjali s sekretarjem ZMS Dagmarjem Šusterjem in članom predsedstva ZMS Janezom Dolničarjem.

Letos prvič so se odločili, da bodo posamezni predstavniki Zveze mladine Slovenije odšli po vsej Sloveniji in obiskali mladinske aktivne.

Na sestanku v ponedeljek je najprej govoril predsednik tovarniške konference mladine Miro Ipavec, ki je orisal delo mladine v Železarni. Med drugimi zanimivimi podatki je povedal, da je bilo zamenjanega že dve tretjini predsedstva TK ZMS. Veliko število zamenjanih v ožjem predsedstvu so izvedli zato, da so pomladili in okrepili delo organizacije.

Nadalje je govoril o tem, da mladi v Železarni (1800 ali 1/4 delavcev) želijo in se bodo zavzemali za tesnejše sodelovanje z aktivoma Store in Ravne. Po programu se bodo predsedniki treh združenih železarn sestajali dvakrat letno. Na prvi razgovor, ki bo v Ljubljani, bodo povabili tudi predsednika ZMS Mitja Gorjupa. Tudi o problemih, ki tarejo vsako organizacijo, so se pogovarjali odkrito brez nepotrebnih fraz in poudarili, da bi lahko Železarna nakazala mladim nekaj več finančnih sredstev, čeprav se zavedajo trenutne težke situacije Železarne. Dosedanje delo organizacije je bilo bolj akcijskega značaja, v bodoče pa se bodo preusmerili bolj na politično delo, je zaključil predsednik Miro Ipavec.

Dagmar Šuster je nato povedal, da se pri nas pojavlja teorija v mladinskih organizacijah, ki trdi, da je rešitev potaplajoče ladje v sistemskih vprašanjih, naj situacijo reši strokovnjak oziroma strokovni kader. Poudaril je, da je skupen nastop osnova vsakega dela. Predsedstvu je tudi predložil teze na temo »Naloge mladih v gospodarskih organizacijah«, katere bo predsedstvo pregledalo in napisalo svoje pripombe.

Ponedeljkov razgovor je bil zelo koristen, mladim na Jesenicah pa bodo nekatere ugotovitve koristile pri nadaljnjem delu.

M. Kunšič

Mednarodni simpozij mladine na Bledu

Na mednarodnem mladinskem simpoziju pod naslovom: »Vloga mladine v svetu«, je zbranih v hotelu Golf na Bledu 90 mladinskih organizacij iz 55 držav. Simpozij je organiziran v okviru proslave 50-letnice SKOJ. Na simpoziju bodo poleg predstavnikov Zveze mladine Jugoslavije in drugih tujih predstavnikov, govorili tudi dr. Jovan Djodjević, profesor beograjske univerze in sodnik ustavnega sodišča Jugoslavije na temo: »Družbeno politični sistem SFRJ« in Nijaz Dizdarević, član izvršnega biroja predsedstva ZKJ, o zunanji politiki Jugoslavije.

Predstavniki 55 držav bodo do petka, ko bo simpozij zaključen, obiskali tudi delovne kolektive tovarne Sava in Iskra v Kranju, v Begunjah pa tovarno Elan, kjer se bodo pogovarjali s predstavniki samoupravnih organov.

Simpoziju prisostvuje tudi številna jugoslovanska delegacija, sestavljena iz vrst predsedstva ZMJ in ZMS ter drugih vidnejših predstavnikov ZMJ.

Simpozij je odprl Janez Kocijančič, predsednik ZMJ, z uvodnim referatom: »Mladi v Jugoslaviji«. Posebna naša delegacija bo na simpozijumu imela bilateralne razgovore z vsemi predstavniki 55 držav.

M. Kunšič

Obnovitev mladinskega aktiva v obratu HVŽ

V petek 9. oktobra se je v sejni sobi predelovalnih obratov HVŽ zbralo več kot petindvajset mladih proizvajalcev. To je bil prvi sestanek po dveh letih, ker je v tem času mladinska aktivnost v obratu popolnoma zamrla zaradi slabega vodstva. Soglasno smo sklenili, da se sestavi nov odbor in poživimo delo mladih.

Na sejo je bil povabljen tudi predsednik TK ZMS železarne Jesenice Miro Ipavec. V uvodnih besedah je povedal, zakaj je sploh potrebna ta aktivnost mladine v posameznih obratih, kakšne naloge ima vsak posameznik — mladinec, katere probleme lahko rešujemo sami, ali s pomočjo obratovodij obratov itd.

Po končanih besedah predsednika se je debata kar hitro razživila. Govorili smo o mnogih perečih problemih in o drugih stvareh, vendar se vse naenkrat ne da rešiti.

Izvolili smo nov šestčlanski odbor, ki bo od sedaj naprej samostojno vodil delo mladinske organizacije HVŽ. Vsa poročila s sej bomo redno odpošiljali na tovarniško konferenco ZMS Železarne, od katere pričakujemo tudi pomoč in nasvete.

Mladi iz obrata se bomo sestajali tudi v popoldanskem času na raznih igriščih, medobratnih tekmovanjih, v kinu

ali gledališču, ne pa v gostilni, kjer si sedaj vsakdo išče prijatelja ali zadoščenje v pijaci ali ob taroku. S tem se bo popravil ugled mladih in tudi na svojem delovnem mestu bo vsakdo tak kot mora biti.

— jb

Letna konferenca mladine valjarne Bela

Pretekli teden so mladinci valjarne Bela imeli redno letno konferenco. Najprej je predsednik poročal o delu aktiva v obdobju med dvema konferencama. Rezultati so pozitivni, kljub neaktivnosti velikega števila mladih. Kar se tiče nalog za prihodnje obdobje, je to odvisno od programa in usmerjenosti dela predsedstva konference ZMS Železarne.

Iz razprave lahko sklepamo, da mladi zasledujejo stanje v Železarni in menijo, da prizadevanje celotnega kolektiva in integracija bosta pripeljala slovensko železarnstvo na zeleno vejo. Sicer je bilo nekaj pripomb glede sistema nagrajevanja, discipline in kadrovske politike v Železarni.

Mladincev je veliko v organih upravljanja, kar je dokaz, da so mladi prisotni kot proizvajalci in upravljavci, je bilo rečeno v razpravi.

Na koncu konference so izvolili nov odbor in predsednika aktiva. Izražena je bila želja, da bi organizirali mladinski izlet, za kar bodo prosili sindikalni odbor za pomoč. Vsi prisotni na konferenci vabijo tudi ostale mladince, da se vključijo v delo mladinskega aktiva.

Sučur

Sestanki mladinskih aktivov

Sestanek mladinskega aktiva so imeli tudi v jeklovleku. Analizirali so delo v preteklem letu in ugotovili dokaj pozitivno dejavnost. Šef obrata Berti Brun je mladim obljubil pomoč pri njihovem delu in izrazil nekaj smernic za delo v prihodnjem obdobju. Ugotavljali so, da bi lahko več prispevali za ureditev obrata in za tehnično izpopolnjevanje. V kratkem bodo imeli še en sestanek, na katerem bodo obravnavali ostale nerešene probleme in izvolili novo vodstvo. Dosedanji predsednik Slavko Štefelin bo namreč odšel iz obrata.

x x x

Zanimiv in pripravljen sestanek so imeli tudi mladinci žebjarne. Predsednik aktiva Peter Lukan je imel pestro poročilo o izvršenem delu in program za bodoče delo. Poudarili so željo za boljše izpopolnjevanja na različnih strojih, potrebe po ureditvi obrata, ker bi s tem sebi izboljšali pogoje dela. Pri tem bi v veliki meri lahko sodeloval KMNS. Iskali so tudi možnosti za razne ekskurzije, predvsem pa želijo spoznati železarni Store in Ravne. Problem in reševanje teh je tolmačil obratovodja Zvone Labura, ki je vedno pripravljen sodelovati z mladimi.

x x x

Sestanek aktiva so imeli tudi na strojnem in elektro vzdrževanju Javornik. Predsednik TK ZM Miro Ipavec jim je obrazložil dejavnost mladine v Železarni in predvsem apeliral, da bi se vključili v tehnično dejavnost. Opozoril je da kot vzdrževalci, poznajo strojne naprave in zato lahko veliko prispevajo k tehničnemu izpopolnjevanju mladih in tehnološkemu napredovanju naše proizvodnje.

M.



Na letošnjem jesenskem krosu, sta se starejši pionirki Draga Jančar in Olga Dolžan iz osnovne šole Žirovnica uvrstili na prvo in tretje mesto

Železarski globus

ITALIJA — Tudi italijanska železarska industrija se nahaja v vrtincu visoke konjunktуре, ki zaenkrat še ne popušča. V letošnjem letu računajo, da bodo italijanske železarne proizvedle približno 18 milijonov ton surovega jekla. To pa bo za dober milijon ton večja proizvodnja kot je bila dosežena v letu 1968.

JAPONSKA — Poleg železarske dosega tudi japonska industrija orodnih strojev iz leta v leto večjo proizvodnjo. Dosedanji rekord je bil dosežen v letu 1968, ko so v tej deželi proizvedli za 490 milijonov dolarjev orodnih strojev. To je za 144 milijonov dolarjev več kot v predhodnem letu. Od tega so izvozili teh strojev za 52 milijonov dolarjev, ostalo pa prodali na domačem tržišču.

LIBERIJA — V tej državi so pred kratkim odkrili novo nahajališče železove rude, ki je največje, kar so jih odkrili v zadnjem času. Skupne rezerve železove rude cenijo na dve milijardi ton z vsebnostjo železa okoli 64%. Računajo, da bodo lahko letno nakopali na tem nahajališču okoli 10 milijonov ton te železarske surovine. Z njegovim izkoriščanjem bodo pričeli že prihodnje leto.

MAROKO — V tej afriški državi zaenkrat še ne obratuje nobena železarna. Zato je navezana na uvoz železarskih proizvodov. Uvoz je dosegel v letu 1968 158.500 ton, kar pomeni za 20 % povečanje v primerjavi z letom 1967. Glavni dobavitelji so Francija, ZRN, Belgija, Poljska, Japonska in SZ. Z 10 kg porabljenega jekla na prebivalca (Italija 330 kg) je Maroko v svetovnem merilu še vedno na spodnjem koncu lestvice.

SOVJETSKA ZVEZA — V sovjetskih železarnah obratuje že večje število plavžev s koristno prostornino 2.700 m³. V prihodnje nameravajo graditi plavže, katerih koristna prostornina bo enaka in tudi večja kot 3000 m³. Tako projektirajo za železarno v Dnepropetrovsku plavž, ki bo imel koristno prostornino 3.400 m³. Letno bo lahko proizvedel 2,5 milijona ton grodlja.

ZDA — Tudi v ZDA ne popušča konjunktura na področju proizvodnje jekla. To je razvidno predvsem iz naraščanja izvoza železarskih izdelkov ob istočasnem zmanjševanju uvoza. V prvem polletju je narasel izvoz na čez 1,5 milijona ton, medtem ko je uvoz (leta 1968 skoraj 18 milijonov ton) istočasno občutno upadel.

Dopisujte v Železarja!

Samoupravni organi v preteklem tednu

10. seja odbora za dohodek in sistem nagrajevanja

Na 10. seja odbora za dohodek in sistem nagrajevanja, ki jo je predsednik odbora Ludvik KEJZAR sklical v četrtek, dne 9. oktobra 1969 so obravnavali vrsto vprašanj in sicer:

- oblikovanje osebnih dohodkov v septembru,
- prehod na 42 urni delovni teden v valjarni Bela,
- problematika nagrajevanja v energetskih obratih,
- cenik za valjarno 1300 in
- tekoče zadeve.

Poleg navedenih vprašanj je odbor pregledal tudi sklepe skupne seje z odborom za plan in finance in ugotovil, da je za realizacijo sklepov s te skupne seje, potrebna daljša doba. Vendar so zadovolžili odgovorno službo, da na podlagi strokovnih analiz uvaja stimulative oblike nagrajevanja povsod tam kjer je potrebno in bo koristno. Postopek mora biti pri tem čim krajši, odboru za dohodek in sistem nagrajevanja pa je treba predložiti le sporna vprašanja, ki bi se eventuelno pojavila pri uvajanju. Komercialni službi so naročili, da občasno poroča o izvajanju sklepov glede prodaje kupcem, ki so dobri plačniki in kupcem, ki pri nas kupujejo bolj vredno blago, z višjo ceno. Vsem službam, ki so odgovorne za izvajanje sklepov skupne seje pa so naročili, da se vsi sklepi uresničijo v praksi.

Ugotovili so, da je tudi v septembru oblikovanih več osebnih dohodkov, kot pa jih sanacija Železarne dopušča, zato so sklenili, da se od skupne oblikovane mase osebnih dohodkov zadržijo 3%. Določili so tudi gornjo mejo gibljivega dela, ki za september znaša 68% pri normalnem delovnem času in na podlagi tega naročili elektroklarni, livarni, šamotarni, strojnimi delavnicam in valjarni tanke pločevine, da razliko nad 68% odvedejo v svoj rezervni sklad osebnih dohodkov. Obratom plavž, valjarni Bela, elektrodnem odd., vzdrževanju in upravnim službam so odobrili posojilo, ker iz objektivnih razlogov niso dosegli po kategorizaciji predvidenih osebnih dohodkov. Plinski in vodni energiji so odobrili akontacijo na korekcijo cenika zaradi prehoda na skrajšani delovni teden, žebljarni pa so priznali neodpravljen proizvodnjo, ker miso dobili pravočasno kamionov in odobrili za to ustrezno akontacijo.

V nadaljevanju seje so nato odobrili plinski in vodni energiji plačilo opravljenih 140 ur zaradi uvajanja stare kisikarne v času remonta nove, odobrili so da se v premiranje za izplen v valjarni Bela vključita delovna mesta manipulanta blumov in manipulanta polizdelka in odobrili spremembo lestvice za izračun premije za večjo vzdržnost globinskih peči ter

nekatera določila glede premije za vzdržnost valjev v valjarni Bela.

Obratu plinske in vodne energije so priznali status 42-urnega delovnika z veljavnostjo od 1. septembra in v ta namen odobrili povečanje vseh vrednosti v ceniku za 7,4%.

Tudi valjarni Bela so priznali status 42-urnega delovnika z veljavnostjo od 1. oktobra 1969 in v ta namen povečanje cenika za 9% pri 249 zaposlenih. Ker se bo število zaposlenih postopoma večalo do normativa, ki predvideva 272 oseb, mi pa še potrjeno, so sklenili, da se mesečni masi oblikovanih osebnih dohodkov doda ustrezen

del za vsakega zaposlenega čez 249. Tudi za dodatna oziroma za posebna dela so odobrili, da se oblikovani masi osebnega dohodka doda ustrezen del.

Valjarni tanke pločevine pa so glede na nov režim dela udobrili nov cenik za oblikovanje mase osebnega dohodka.

Ob koncu seje so še ugotovili, da sistem samoupravljanja v Železarni v celoti me ustreza postavljeni organizaciji, zaradi česar se prepletajo pristojnosti posameznih organov na nivojih ter stališča in zamisli delavskega sveta Železarne ni mogoče v celoti realizirati. Menili so, da bo treba na naslednji seji delavskega sveta Železarne v tem smislu rešiti nekaj načelnih vprašanj, ki jih bo pripravil predsednik odbora. Sklenili so tudi, da bo treba v čim krajšem času sklicati sejo predsednikov komisij za nagrajevanje v delovnih enotah skupaj s šefi delovnih enot in na tej seji razpravljati o teh vprašanjih, ki bodo predlagana tudi delavskemu svetu Železarne.

14. seja odbora za plan in finance

V četrtek, dne 9. oktobra 1969 je bila 14. seja odbora za plan in finance, na kateri so obravnavali uspehe proizvodnje v zadnji dekadi septembra in izvršitev proizvodnega programa v septembru. Pregledali so tudi sklepe prejšnje seje, naknadno potrdili operativni plan za oktober in rešili predlog za novo ustanovljeno gostinsko podjetje ŽELEZAR.

Pri pregledu sklepov so ugotovili, da so vsi sklepi skupne seje odbora za plan in finance in odbora za dohodek in sistem nagrajevanja takšni, da bo za njihovo realizacijo potrebna daljša doba, sklepi prejšnje seje pa so le bolj ugotovitve kot pa za dolžitve.

Na podlagi poročila o uspehih proizvodnje v zadnji dekadi septembra, ki ga je podal direktor za proizvodnjo, so ugotovili, da plan količinske proizvodnje sicer ni izpolnjen, je pa zato plan skupne blagovne proizvodnje presežen za 1,7%. Tudi vrednost proizvodnje za kilogram je narasla, saj je bila povprečna prodajna cena v avgustu 2324 din, v septembru pa je znašala 2366 din. Dosežena je tudi največja mesečna realizacija v tem letu.

Ugotovili so tudi, da je pri izpolnjevanju planskih nalog v septembru že vidna določena postopna preusmeritev proizvodnje v tiste obrate in proizvode, ki Železarni prinašajo večjo akumulacijo, ker imajo večjo prodajno ceno. Slaba točka dela v septembru je povečanje bram in ingotov v valjarni bluming in so zato naročili vodstvu tega obrata, da sprejmejo potrebne ukrepe, da te zaloge zmanjšajo, ker je vzrok za to predvsem v slabšem delu valjarne bluming. Prav v zvezi z ugotovitvami o kvalitetnem

premiku v prejšnjem mesecu so ponovno priporočili komercialnemu sektorju, da pozikša pri zaključevanju proizvodnje za prihodnje leto, doseči čim večje komercialne učinke.

Novo ustanovljenemu gostinskemu podjetju ŽELEZAR so priznali dobiček, ki ga je ustvaril v prvem polletju letošnjega leta pri svoji dejavnosti odprtega tipa (Kazina). Prav tako so odobrili, da se na to podjetje prenese stanovanjski prispevek, tako da bodo v bodoče sami reševali svojo stanovanjsko problematiko.

5. seja odbora za izume in racionalizacijo

V soboto, dne 11. oktobra 1969 je bila 5. seja odbora za izume in racionalizacijo, na kateri so obravnavali številna vprašanja.

Najprej so pregledali vse neizvršene sklepe prejšnjih štirih sej in sprejeli naslednje nove zadolžitve oziroma sklepe:

● Dokler predlog ni ocenjen ga ne sme služba ali kakšen drug član odbora objaviti v sredstvih javnega obveščanja, ker je to lahko kršitev 36. člena pravilnika o izumih.

● Službo za novatorstvo in racionalizacijo so zadolžili, da na vsaki seji odbora poroča, katera obratovodstva so več kot mesec dni zadrževala dovoljenje za izvedbo predloga ali izdelavo dokumentacije, pregleda stroškov oziroma tehnične ocene izvedbe.

● Finančno računovodskemu sektorju so naročili, da na naslednji seji odbora poroča, kako so v sektorju zadolžili obratne knjigovodje za številčno ocenjevanje tistih predlogov, ki spadajo v pristojno reševanje komisije za racionalizacijo in novatorstvo v delovni enoti.

● Služba za novatorstvo in racionalizacijo je dolžna pripraviti in posredovati obratovodstvom pregled vseh predlogov, ki so izkazovali več kot 50.000 N din letnih prihrankov. Obratovodstva pa so dolžna na podlagi tega pregleda sporočiti odboru za izume, kateri od teh predlogov še živi oziroma obratuje.

● S predlogom načina in postopka izplačevanja nagrad na podlagi sklepa komisije za racionalizacijo in novatorstvo v delovni enoti so

se strinjali in naročili službi, da enkrat mesečno odboru poroča o izplačanih nagradah v delovnih enotah.

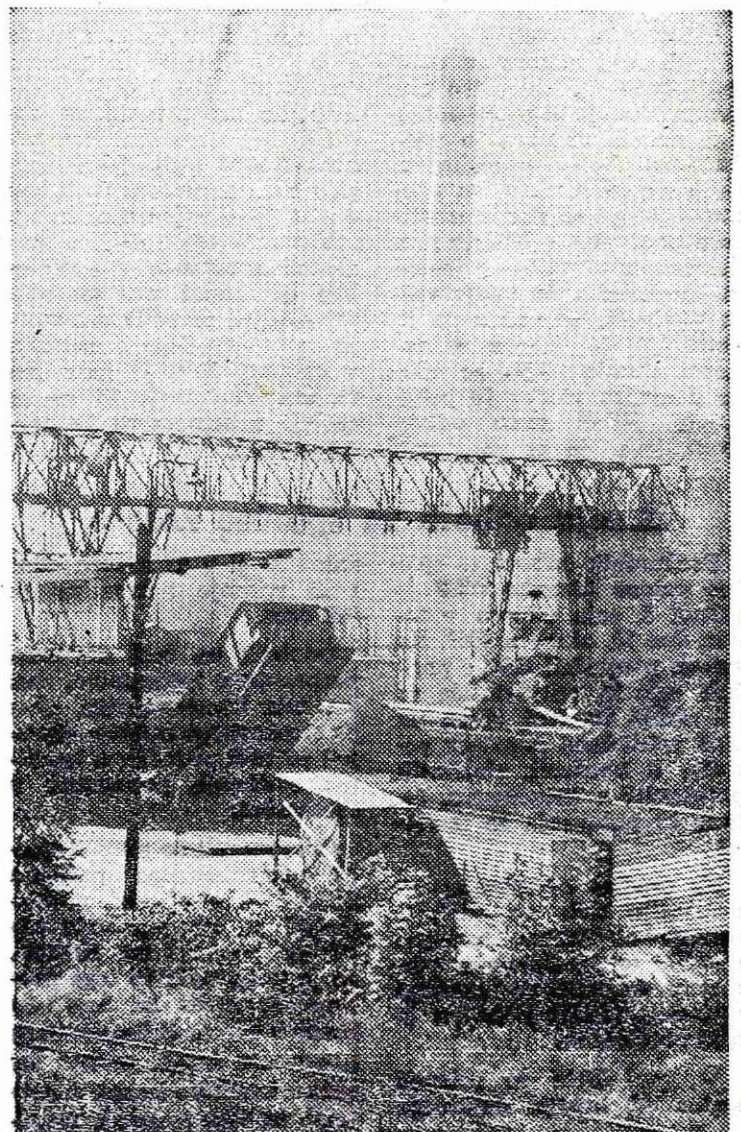
● Zadolžili so tehnično službo vzdrževanja, da odpre posebno stroškovno mesto za kontiranje kritja stroškov za realizacijo posameznih predlogov.

V nadaljevanju seje so obravnavali dva predloga, ki sta bila ocenjena in avtorjem odobrili ustrezno nagrado. O predlogih in nagradah lahko berete v posebnem članku.

Sklenili so da bo tudi v bodoče ostal prispevek od nagrad DIATI, takšen kot je bil doslej to je 15%. Dogovorili so se tudi o večji povezavi DIATI in odbora za izume.

Ob koncu seje so sklenili, da bodo še ta mesec sklicali skupno sejo s predsedniki komisij za racionalizacijo in novatorstvo v delovnih enotah in se na seji dogovorili o izvajanju pravilnika o izumih, o realizaciji organizacijskega predpisa o postopku reševanja predlogov in o načinu ter postopku izplačevanja nagrad na podlagi sklepov teh komisij.

Avtomatična razkladalna postaja



Dograditev razkladalne naprave na rudnem dvoru je vsekakor pripomogla k hitrejšemu in lažjemu razkladanju voz in pravi vložka za plavže. Koks so morali pred tem ves razkladati ročno, rudo pa skladiščiti tudi na nasipu in prevažati nazaj na rudni dvor. Sedaj se pri vsakem vozu odpro le čelna vrata in ruda ter koks zdrsita v požiralnik, odkoder se po trakovih usmerjata v novourejena skladišča.

Sestanki delovnih skupin

VALJARNA BELA — DELOVNA SKUPINA SMID

Na sestanku delovne skupine 4. oktobra prisotni delavci niso imeli pripomb k poročilu o izpolnjevanju proizvodnih nalog za september. Smatrali so, da je zelo pomembno, da sanacijski program v Železarni dosledno izpolnjujemo. Ugotavljajo, da nagrajevanje kljub sprejetemu sklepu ni stimulatívno. Na sestanku so sprejeli sklep, da naj bi v mejah možnosti skrbeli za doseganje planiranih izplenov, s tem pa bi vplivali na proizvodne stroške. Drugi sklep, ki so ga sprejeli na sestanku, je, da proizvodnja ostane na sedanji ravni kljub uvedbi skrajšanega delovnega časa in ob istem številu zaposlenih. Razpravljali so še o problematiki varstva pri delu ter analizirali poškodbe v oddelku površinske obdelave. Zahtevali so poostrene mere proti kršiteljem varnega dela, v kolikor pa opozorila delovodje ne bi pomagala, jih je treba odstraniti z delovnih mest.

ELEKTRODNI ODDELEK — DELOVNA SKUPINA MACEK — Sestanek so imeli 10. septembra in ugotovili, da je bil proizvodni načrt za september presežen. S tem v zvezi zahtevajo pojasnilo, zakaj so pod poprečjem Železarne, obenem pa zahtevajo tudi ureditev cenikov.

Zaradi prepiha in mraza ter dima pri proizvodnji elektrod EVB-50, so delovni pogoji v nekdanji hali cevarne neznosni. Stanje je treba izboljšati še pred zimo. Delavci zahtevajo tudi ureditev norm za proizvodnjo elektrod EVB-50. So-

delavka Jelševarjeva želi pojasnilo glede dodatka rezalkam v rezalnici, kadar režejo avtogeno žico dimenzije 4 in 5 mm. Sodelavke, ki so zaposlene pri stiskalnici in zavijalke menijo, da so bile pri kategorizaciji delovnih mest prenizko ocenjene in zahtevajo, da komisija za kategorizacijo delovnih mest njihovo zahtevo reši.

ELEKTRODNI ODDELEK — DNINA TERSEGLAV — Na sestanku dne 9. oktobra je bilo povedano, da je bila v septembru dosežena rekordna proizvodnja oplaščenih elektrod. Z osebnimi dohodki so pod poprečjem Železarne in zato delavci zahtevajo ustrezno rešitev. Zaloge elektrod so vedno večje in znašajo okrog 1.000 ton. Prodajni oddelek naj delavcem pojasni, kakšne mere so bile doslej narejene, da bi zaloge elektrod zmanjšali. Bojijo se namreč, da se ne bi ponovilo leto 1962, ko so morali zaradi prodaje elektrod zmanjšati proizvodnjo. Med razpravo so opozorili tudi, da ima npr. tovarna Elektroda v Zagrebu na terenu več ekip, ki skrbijo za prodajo elektrod na tržišču in so zelo aktivne, medtem ko pri cenah ni bistvenih razlik. Ob koncu sestanka so še ugotovili, da imajo pri proizvodnji elektrod »Drava« precej izmečka.

VALJARNA 2400 — ODPRAVA PLOČEVINE — Na sestanku dne 8. oktobra je vodja delovne skupine tov. Mirtič prisotne seznanil z izpolnjevanjem sklepov sprejetih na prejšnjem sestanku, ter o izvedbi referenduma za združitev slovenskih žele-

zarn. Ob tej informaciji je ugotovil, da je večina članov našega kolektiva glasovala za združitev. V prvih devetih mesecih letošnjega leta so odpravili naročnikom 6.432 ton pločevine raznih formatov, medtem ko so jih planirali le 4.500 ton. Presežek znaša 142 %, kar pa gre na škodo rednih naročil. Vodja delovne skupine je sodelavce seznanil še z nalogami, ki jih predvideva sanacijski program. Te so:

- čim hitrejša odprava pločevine iz skladišča,
- več pozornosti nakladanju pločevine z ozirom na dimenzije in kvalitete,
- žerjavovodje morajo še bolj paziti, da pri nakladanju pločevine ne poškodujejo vagonov,
- treba je zmanjšati število reklamacij ne glede na to, kdo je povzročil napako,
- poostriti je treba delovno disciplino na vseh delovnih mestih.

VALJARNA 1300 — DELOVNA SKUPINA KOTNIK — Vodja delovne skupine je na sestanku 9. oktobra poročal o položaju po uvedbi 42-urnega delavnika. Proga tanke pločevine je pod planom, ker je nepredvideno izpadlo nekaj dni, ker ni bilo plina, zaradi okvare elektromotorja in zaradi pomanjkanja delavcev. Imeli so tudi štiri zlome valjev in več zlomov varnostnih čepov. Samo na njihovi izmeni je bilo v bolniškem stanju po šest delavcev. Sledila je še kratka informacija o izidu referenduma za združitev slovenskih železarn.

POJASNILO: Pri objavi povzetka s sestanka delovne skupine Jamar v žičarni, objavljenem v zadnji številki Železarja, se nam je vrnila neljuba tiskovna pomota. Na sestanku je bilo rečeno, da bo treba ob skrajšanem delovnem času povečati proizvodnjo za 14 %, ne pa za 24 %, kakor smo pomotoma objavili.

15. seja odbora za plan in finance

V torek, 14. oktobra 1969 je bila 15. seja odbora za plan in finance, na kateri so obravnavali uspehe proizvodnje v I. dekadi oktobra in ugotovili na podlagi poročila, ki ga je podal direktor za proizvodnjo, da se stanje izboljšuje predvsem v hladno predelovalnih obratih oziroma pri proizvodih, ki imajo večjo vrednost. Se vedno pa je zaskrbljujoče stanje v valjarni bluming, kjer se zaloge hladnega vložka še povečujejo. Kljub temu odbor predvideva, da se bo stanje

postopno izboljšalo, ker je globinska peč št. 2 pričela obratovati 12. oktobra. Direktorju za proizvodnjo so naročili, da na naslednji seji odbora poroča o stanju hladnega vložka in polfabrikata ter o zastojih v valjarni bluming. V nadaljevanju seje so pregledali zaostanke v septembru in skupaj v 9 mesecih ter sprejeli poročilo direktorja za proizvodnjo o zastojih v valjarni žice, ki kaže postopno izboljšanje in so se zastoji v septembru že precej znižali.

5. seja odbora za splošne zadeve

Predsednik odbora za splošne zadeve Zdravko ČRV je sklical 5. sejo odbora v torek, dne 14. oktobra 1969. Na seji so pregledali sklepe prejšnje seje in ugotovili, da so vsi sklepi izvršeni, razen da niso predložena nekatera poročila o izvršenih službenih potovanjih v inozemstvo, čeprav so potovanja že izvršena.

Na predlog oddelka za organizacijo dela so odobrili spremembo nazivov in organizacije ter spremembo normativov v centru za obdelavo podatkov (IBM) tako kot je bilo predloženo.

Valjarni Bela so priznali status 42 urnega delovnega

tedna in ji v ta namen odobrili zvišanje normativa na 272 oseb.

Odobrili so tudi službena potovanja v inozemstvo, dva sta bila komercialnega eden pa strokovnega značaja. Sprejeli so tudi poročilo o izvršenih službenih potovanjih v septembru.

Obravnavali so poročilo novo ustanovljenega podjetja ŽELEZAR o njihovi problematiki in izpolnjevanju obvez po pogodbi ter sklenili, da je treba vodstvo tega podjetja opozoriti na kvaliteto hrane v kantinah Železarne in priporočiti boljši nadzor ter enako kvaliteto hrane v kantinah na vseh izmenah in enako kot je v obratu družbene prehrane.

Na koncu seje so obravnavali še nekaj tekočih vprašanj, predvsem so rešili nekaj vlog družbenih organizacij.

2. seja komisije za varstvo pri delu valjarne Bela

Dne 9. oktobra je bila druga redna seja komisije za varstvo pri delu pri svetu DE valjarna Bela. Najprej so pregledali izpolnjevanje sklepov, nato pa razpravljali o problematiki zdravstva in varstva. V zvezi s prvo točko dnevnega reda so najprej opozorili na sklepe, ki so že ali pa samo delno realizirani. Tako je sklep glede sten nad globinsko pečjo delno realiziran, urediti pa bo treba skladiščne prostore za nove in že rabljene verige. S tovarno verig v Lescah se bo treba dogovoriti, da rabljene verige popravijo in jih nato testirane spet vrnejo Železarni. Delno je rešeno vprašanje zračanja v valjarni trakovi in skla-

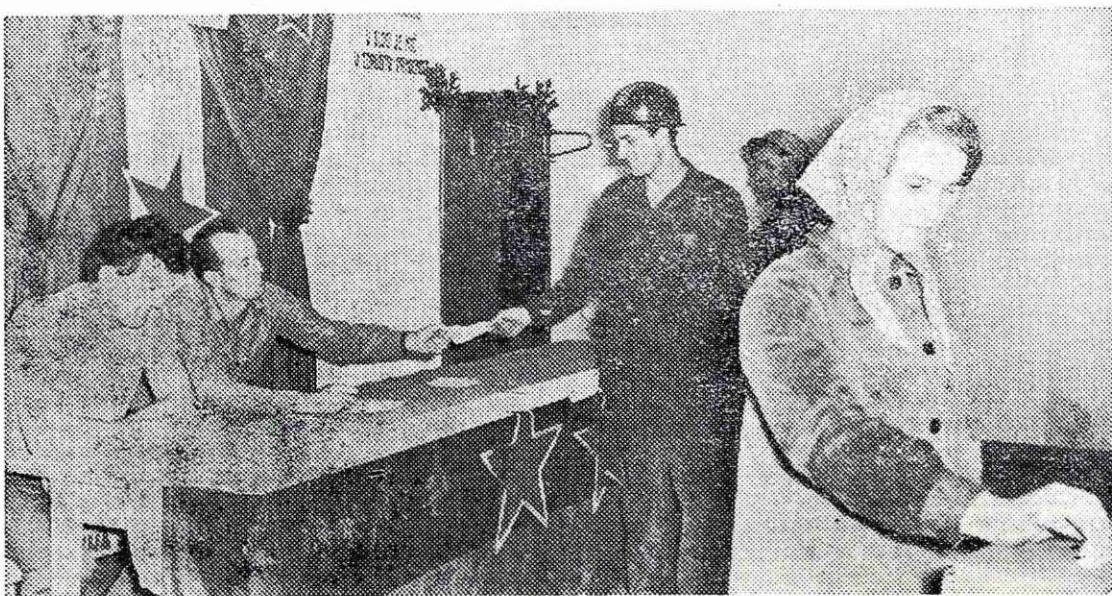
dišča svitkov. Prav tako še poteka izobraževanje delavcev in mora biti poučevanje do prihodnjega leta izvedeno. V izdelavi so tudi interni pravilniki. Pravilnik za oblikovalnico profilov je že izdelan, Izdelati je treba le še pravilnik za bluming in oddelek površinske obdelave in vnesti nekatere popravke v pravilniku za valjarno žice.

Vsaj enkrat letno je treba očistiti svetlobna telesa, dodatna razsvetljava pa je potrebna samo na nekaterih delovnih mestih. Omenili so tudi sklepe prejšnjega sestanka, ki niso bili realizirani.

Seveda je v valjarni Bela tudi nekaj problemov, ki so se pojavili v zadnjem času ter se nanašajo na izdelavo podesta pri hladilni napeljavi pred navijalci v valjarni žice, da bo delo bolj varno. Narediti bo treba red v garderobah in kopalnicah ter po-

praviti prhe. Prav tako še ni izdelan pult na liniji rezanja. Treba ga je obrniti, da bo imel delavec boljši pregled, izdelati pa bo treba tudi kabino.

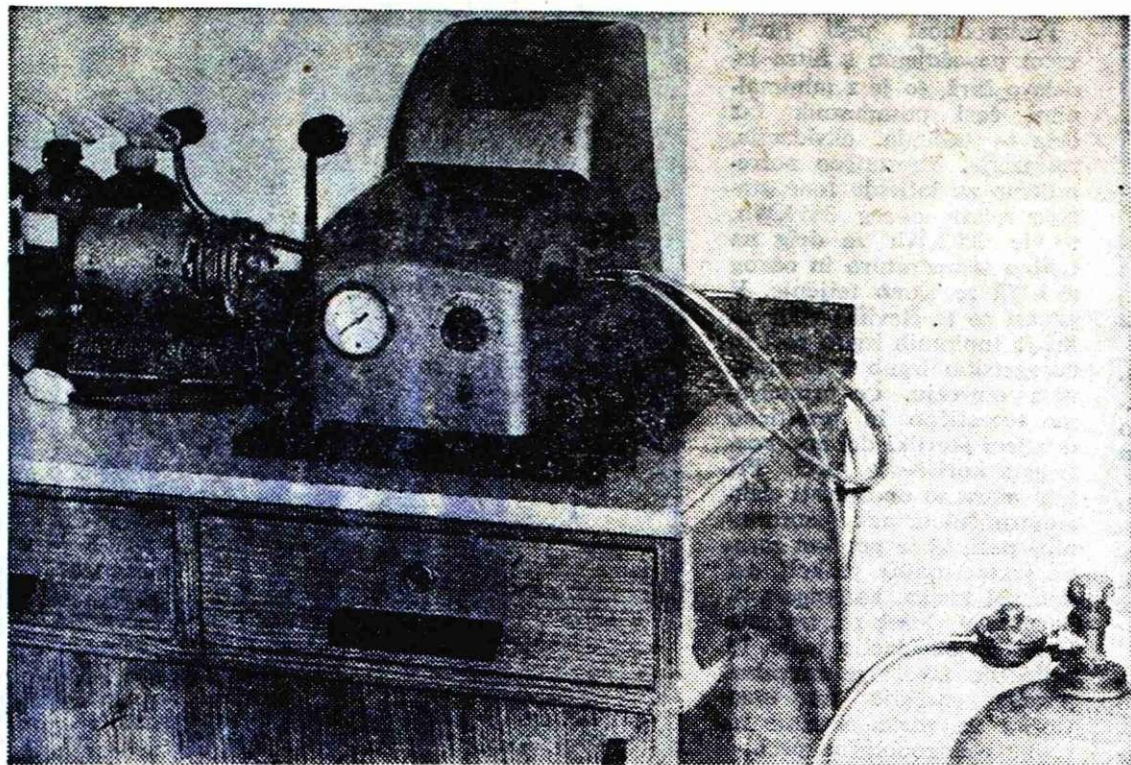
Na seji je bil prisoten tudi tov. Svetina, varnostni tehnik, ki je prisotnim posredoval problematiko zdravstva in varstva za leto 1968, ki pa je precej obširna. Odstotek bolovanj je zelo visok 14,97 odstotka, od tega 70 odstotkov bolezenske odsotnosti in 30 odstotkov zaradi poškodb. Poudarili so tudi, da bo treba za boljšo varnost zaščititi naprave. Delati pa je treba na tem, da bodo sklepi prejšnjega sestanka in sklepi, ki so jih sprejeli na drugi seji komisije za varstvo, pri delu realizirani. Služba za varstvo pri delu bo v oktobru in novembru pregledala vse naprave in ugotovila morebitne napake.



Motiv z referenduma za združitev slovenskih železarn

**Dopisujte
v Železarja**

Predstavljamo vam OTK



Plamenski fotometer

Plamenski fotometer firme (Evans Elektroselenium, Anglija) je aparat, ki meri koncentracijo alkalijskih kovin (natrij, kalij, kalcij) na osnovi obarvanja plamena. Nekatere soli namreč plamen obarvajo (natrij rumeno, kalcij opekasto rdeče, kalij vijolično); čimbolj je plamen obarvan, tem več je prisotnega elementa. Zmes butan-propana in zraka zgori v plamenu, ki ga obarvamo tako, da srkamo in razpršimo preiskovano raztopino v plamen. Svetloba, ki tako nastane, tvori v fotocelici električni tok, ki ga merimo z instrumentom — galvanometrom. Jakost svetlobe neznanega vzorca primerjamo nato z jakostjo svetlobe vzorca z znano količino alkalijske kovine in nato izračunamo koncentracijo elementa. S to aparaturο lahko določamo zelo male količine alkalijskih kovin. — inž. B. Razinger

4. seja komisije za medsebojne odnose v valjarni profilov

Predsednik komisije za medsebojne odnose je za 6. oktober sklical 2. redno sejo, na kateri so razpravljali o premetitvah nekaterih delavcev na druga ustrezna delovna mesta ter o izdaji ustreznih odločb. Komisija se je s predlaganimi spremembami strinjala, člani pa so bili mnenja, da kadrovski sektor pri sprejemanju ne dela vedno tako kot bi bilo treba in skladno s tem sprejeli sklep, ki naj bi ga upoštevali predvsem delovodje, da če je nekdo disciplinsko odpuščen in se pozneje spet vrne, da dobi zaposlitev na nižjem delovnem mestu.

Obratovodja valjarne profilov je prisotne seznanil še z normami v adjustazi in čistilnici. Komisija je opravila korekturo norm in to skladno s prejšnjim sklepom, da naj bo najvišja norma 1,40. Člani so se s korekturo norm strinjali. Tov. Benedičič je želel pojasniti glede delavcev, ki so jih dobili iz valjarne 1300 in vprašal, če je nujno, da ostanejo v njihovem obratu. Na vprašanje je odgovoril obratovodja valjarne profilov.



BRAZILIJA — Tudi ta južnoameriška država namerava že v bližnji bodočnosti znatno povečati svojo železarsko industrijo. V letu 1968 so proizvedle brazilske železarne 4,4 milijone ton surovega jekla, kar je bilo za 19% več kot leto prej. Do leta 1975 nameravajo povečati proizvodnjo surovega jekla na 9 milijonov ton letno in s tem doseči 80 kg na prebivalca.

ITALIJA — V bližini severnoitalijanskega mesta Como nameravajo zgraditi novo železarno manjše zmogljivosti, ki bi proizvajala profilno jeklo in cevi. Pri financiranju izgradnje bi z znatnim deležem sodelovala tudi italijanska vlada z namenom, da pospeši ekonomski razvoj tega področja. Vendar so pri uveljavljanju te zamisli naleteli na močan odpor železarn, ki že obratujejo na tem območju. Vzrok je v bojazni pred konkurenco nove železarne.

JAPONSKA — Japonske železarne računajo v letošnjem letu kljub določenim omejitvam v ZDA na rekorden izvoz svojih proizvodov. Kaže, da bodo izvozili okoli 14,5 milijonov ton. Največje količine bodo prodali kot toplo valjane trakove v Spanijo, Italijo, Francijo, Belgijo, Zahodno Nemčijo in Veliko Britanijo.

Večje količine slabov bosta kupili Argentina ter Brazilija in cevi države bližnjega vzhoda. Važen kupec japonskih železarskih proizvodov postaja v zadnjem času tudi LR Kitajska.

NIZOZEMSKA — V bližini nizozemskega pristanišča Rotterdam bodo zgradili novo železarno, ki jo bo delno financirala tudi zahodnonemška železarna Hoesch. Uporabljala bo cenene in kvalitetne uvožene železove rude ter premog za koksiranje. Zato bo lahko zaradi ugodne lege in velikih zmogljivosti proizvajala z najnižjimi možnimi proizvodnimi stroški. Iz tega razloga bo velik delež njene proizvodnje namenjen izvozu, saj bo lahko konkurenčna tudi na mednarodnem tržišču.

SOVJETSKA ZVEZA — V sovjetskih železarnah nadaljujejo z gradnjo gigantskih plavžev. V neki zahodno sibirski železarni gradijo plavž s 3.000 m³ koristne prostornine. V železarnah Novo Lipeck in Novo Kuzneck pa gradijo dva nova plavža s koristno prostornino 3.200 m³. Spadala bosta med največje na svetu in bosta lahko proizvedla letno vsak okoli 2 milijona ton grodlja.

Slavko Tarman:

»Povečana doza sevanja — resen problem bodočih generacij«

2

Zadnje čase pripravljata obe super-sili serijsko proizvodnjo raket, ki lahko nosijo več bojnih glav, s čimer se bo znatno povečal jedrski arzenal teh dežel, protiraketna obramba pa bo postala še težavnejša in bolj zapletena. Veliko pozornost posvečajo tudi zaščiti ofenzivnih raket pred morebitnimi »preventivnimi« ali »prvim« nasprotnikovimi udarci. Izhod iščejo v postavljanju raket na premične platforme (podmornice na jedrski pogon, posebna vozila za vožnjo po suhem), ali pa v postavljanju v podzemeljske betonske silose. Slišati je tudi vesti o morebitni uporabi umetnih satelitov za jedrske napade na cilje na zemlji. Kaže pa, da to še n prestopilo okvirov domnev, da bi bilo mogoče tudi to vključiti v divje tekmovalne v razvoju in proizvodnji strateškega raketnega jedrskega orožja.

Da bi povečali sposobnost prodiranja ofenzivnih raket skozi sistem protiraketne obrambe, jim dodajajo razne naprave za varanje nasprotnika. Samo ZDA imajo, ali razvijajo 32 programov, ki naj pomagajo ofenzivnim jedrskim raketam, da uspešno dosežejo cilj. Za te programe so porabili v ZDA letno nad 200 milijonov dolarjev. Američani trdijo, da se je Sovjetski zvezi posrečilo izdelati »orbitalni bombniški sistem«, s katerim bi lahko zanesljivo zadevali cilje na zahodni polobli. Prednost tega sistema je v tem, da leti raketa do cilja po mnogo nižjem tiru, kot lete medcelinske rakete. Zato ima branilec manj časa za odkrivanje napada in reagiranje. Razen tega ta novi sistem orožja lahko prileti na cilj iz katerekoli smeri, kar zahteva od obrambe nove napore in sredstva.

Konca tega tekmovalnega za sedaj ni videti. Upraviče na je bojazen, da se bo nadaljevalo, kajti znanstvena tehnična in tehnološka revolucija, ki jo doživljamo, pri naša žal neslutene možnosti za odkrivanje novih »učinkovitejših« sredstev za medsebojno ubijanje ljudi in uničevanje njihovih kulturnih in materialnih dobrin. Znani ameriški znanstvenik dr. prof. Ralph Lapp n opozarja brez razloga na to, da se »na vsak nov napredek, ki se uveljavi na torišču protiraketne obrambe pojavi deset vrst sredstev na torišču raket, da bi g uničile.«

Sovjetski »pikčasti« sistem in ameriški »safeguard«. Kje je konec trošenja sredstev in divjega tekmovalnega v oboroževanju?

Najnovejši protiraketni dosežki v ZDA in ZSSR temelje na uspehih v zadnjih petnajstih letih. Po podatkih, objavljenih v zahodnem tisku, ima ZSSR več sistemov protiraketne obrambe.

Celotni svet porabi danes za oboroževanje okrog 2 milijonov dolarjev na uro. Če bi uporabili ta denar miroljubne namene, bi zadostoval, da bi nasitili vs lačne ljudi in ozdravili vse trenutno bolne na vser svetu. To bi omogočilo, da bi dobilo v nerazvitih deželah streho nad glavo 300 milijonov družin. Dohode dveh milijard in 200 milijonov ljudi bi se več kot podvojil. Konec tekmovalnega v oboroževanju bi tudi sprostil ustvarjalno energijo najmanj 20 milijonov ljudi, ki s trenutno urijo za pobijanje drug drugega.

Občasni predlogi o prenehanju tekmovalnega v gradtvi sistemov protiraketne obrambe (ameriški predlog leta 1967 in sovjetski odgovor), so bili le taktične pote; danega trenutka z drugačnim ozadjem. Kljub temu la ko s precejšnjo zanesljivostjo trdimo, da se razgiba proces proučevanja in razvoja teh načrtov v ZDA i mogel kar čez noč ustaviti. Niti druga stran ni mogl ravnati drugače in verižno tekmovalje ni prenehalo.

Senca jedrskega uničenja in ravnotežje strahu

Kaj je sedaj splošna varnost človeka in narodov r svetu? Kaj pomeni v tem času moderne in hipermoderne tehnike? Kam drve velike sile, ki odgovarjajo drugi drugi na vsak uničevalni izum z novim, še strašnejšim izumom? Krivulja oboroževanja se z vsakim dnem b strmo vzdiguje. Oboroževanje, ki požira milijarde dolarjev (samo leta 1968 180 milijard dolarjev) ne razvo pravzaprav ničesar, razen da kopljiči rušilno orožje rampe smrti za obračun, ki utegne pripeljati do popolnega uničenja na zemlji. Oboroževanje trga ljude kruh iz ust, spričo njega je svet pravzaprav vsak d siromašnejši in bednejši — čeprav mnogi žive v dozde ni blaginji.

Inž. Karel Ravnik

Povečanje proizvodnosti električne obločne peči

V zadnjih 50 letih je električna obločna peč stopila v ospredje kot moderen agregat za proizvodnjo jekla. Prednost električne peči pred martinovko je predvsem v lahko dostopnem delovnem prostoru, v lažji regulaciji, v dobrem izkoriščanju energije, v manjši količini plinov, v enostavnosti vklopa oz. izklopa peči. Poznane so električne obločne peči z normalno močjo transformatorja in tako imenovane UHP peči z povečano močjo transformatorja. Dandanes obstajajo še elektroobločne peči od 1–600 ton kapacitete, s tremi elektrodami, neka firma v Španiji pa je že naročila elektroobločno peč s šestimi elektrodami.

Elektroobločno peč smatramo kot dovoljen agregat za proizvodnjo specialnih, nerjavskih, visokolegiranih jekel.

Prednost elektroobločne peči pred ostalimi metalurškimi agregati se kaže predvsem v ekonomiki dela, to je v nižjih predelavnih stroških, pri uporabi cenenejšega vložka — starega železa. Smatramo, da je v nekaterih slučajih proizvodna cena elektrojekla nižja kot proizvodna cena jekla v kisikovih konvertorjih. Ko govorimo o proizvodnosti elektroobločnih peči, je važen činitelj, za normalno obratovanje s polno zmogljivostjo, nemotena dobava električne energije — brez redukcij električnega toka, pri minimalnih zastojih, zaradi elektromehanskih okvar. Poleg omenjenega je važen tudi faktor izkoriščanja toplote peči. Izkoriščanje elektroobločne peči je tako rekoč medsebojna odvisnost

dovedene in porabljene moči. Pomembno vlogo pri tem igrajo študije o elektroniki, toplotni tehniki, o ognje-

poraba energije na 1 t vložka	mała peč	srednja peč	velika peč
teoretsko	365 KWh	365 KWh	365 KWh
dejansko	525 KWh	485 KWh	440 KWh
stopnja izkoriščenosti	70 %	75 %	85,5 %

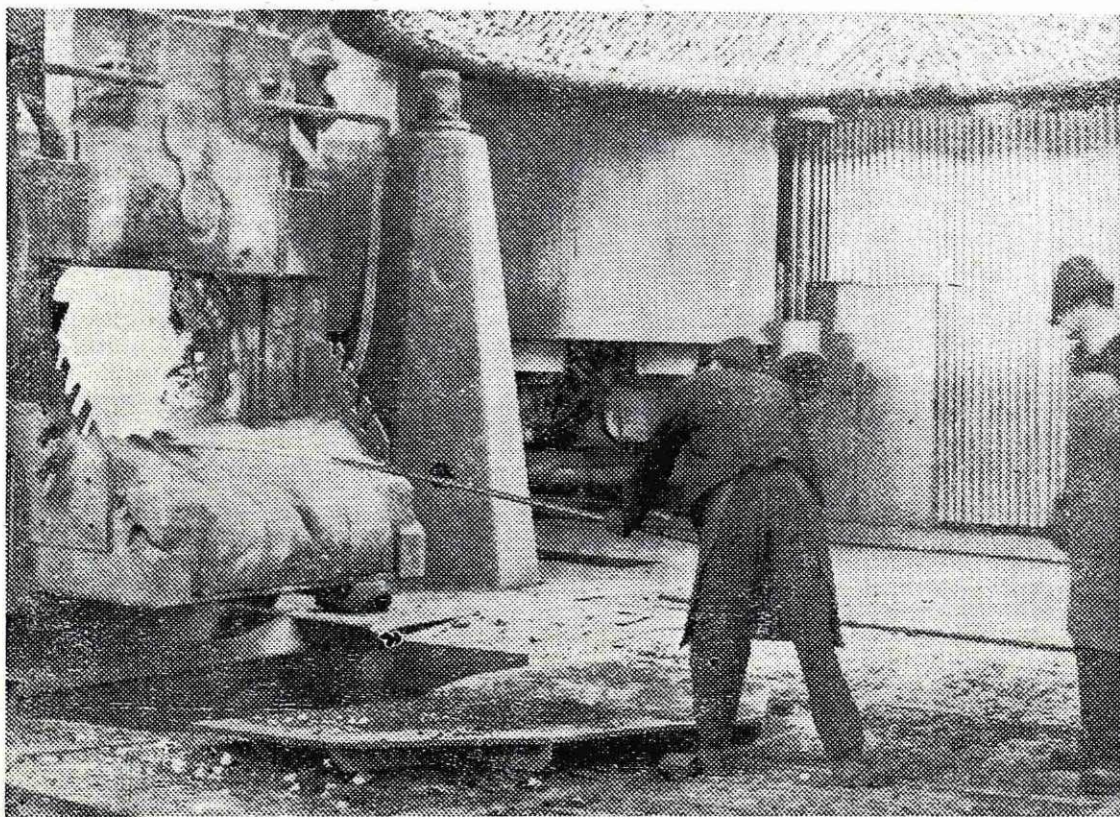
Talilne čase elektroobločnih peči skrajšamo z 10 % preobremenitvijo transformatorja za dobo ene ure. Če npr. tali LECTROMELT obločna električna peč (vložek 77 ton) pri napetosti 36 KVA, z povprečno močjo 15–16 MW, se ta močno povzpne pri 10 odst. preobremenitvi transformatorja za dobo 1 ure na 18 MW, kar občutno vpliva na skrajšanje talilnega časa tudi do 45 minut na šaržo.

Efekt taljenja peči zmanjšujejo tudi toplotne izgube skozi odprtine v oboku, od-

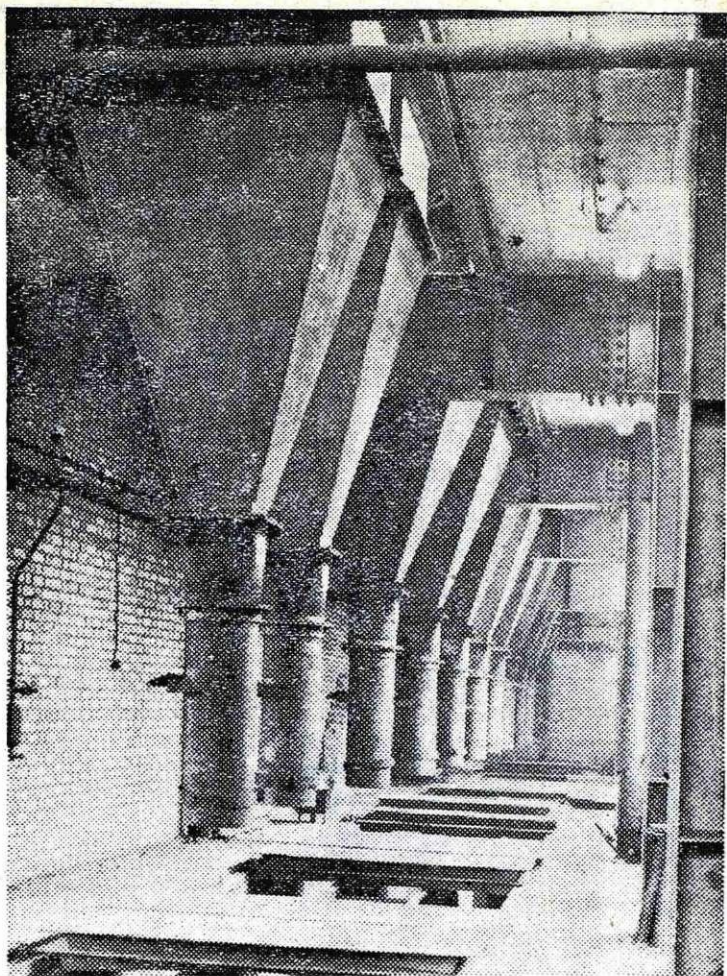
vzdržnem materialu, fizika obločnega plamena, visokih temperatur ter predvsem študije s področja organizacije dela, statistike in avtomatizacije dela.

Proizvodnost peči predvsem povečujemo s hitro izdelavo šarž, to je z minimalnimi časi posameznih faz dela — taljenja, oksidacije, rafinacije. Teoretično potrebujemo za taljenje tone starega železa okrog 365 KWh, to je 300 KWh za dvig na talilno temperaturo in okrog 65 KWh za samo taljenje. V praksi so te številke višje zaradi toplotnih izgub peči in energetskih izgub v električnem omrežju. Če primerjamo teoretično in praktično dobljeni številki dobimo koeficient koriščenja peči. Pri tem moramo upoštevati elektrotermični učinek (exotermnih) peči, ki je povišan zaradi (exotermnih) reakcij pri uporabi kisika, katerega vpihavamo v vložek oz. uporabljamo za oksidacijo jekla. Iz priložene tabele je razvidna poraba energije na tono vložka za male, srednje in velike elektroobločne peči.

prta vratca in slabše tesnenje. Smatramo, da znašajo toplotne izgube novo obzidane peči okrog 1 %, ob koncu kampanje 1,3 do 1,5 %. Med raztaljevanjem morajo delati peči z maksimalno močjo, da se pospeši hitrost raztaljevanja, obdobja čakanja — zakladanja, morajo biti skrajšana na minimum. Potek del pri vlečenju žlindre, ter dodajanje priklad mora biti minimalen. Poprečni čas taljenja šarž na modernih elektroobločnih pečeh se giblje od 3 — 4 ure. Pripominjam,



Električna obločna peč — moderen agregat za proizvodnjo jekla



Nova aglomeracija — komore za odpadni material

da ima tu poleg zadostne količine električne energije pri zmanjšanih zastojih, bistven vpliv celoten kolektiv in predvsem delovodski kader. Ta s pravilno stimulacijo (premiranje, penaliziranje) in boljšo organizacijo dela lahko dosega zelo dobre uspehe. Talilne čase lahko pospešimo tudi z vpihavanjem kisika v vložek, prek vratca, ali skozi obok peči. Kombinacija kisika in mazuta, pod gotovimi pogoji povzroči dvig proizvodnosti posebno takrat, kadar je razpoložljivi tok iz omrežja zelo slab. Če hočemo doseči dobro izkoriščanje agregatov, je pomembno, da je v obratu dobro organiziran potek dela. Zastoji pri dobavi vložka, pripravi ponvice, dobavi ognjevzdržnega materiala in predolgem čakanju analize, lahko popolnoma onemogočijo ekonomijo proizvodnje jekel v elektroobločni peči.

V zadnjem času so pričeli za dvig proizvodnosti uporabljati tako imenovane UHP peči. Pri omenjenem postopku uporabljajo vložek — pakete, izdelane na »Tezuka« preši. Paket se sestoji iz samo enega kosa in je stisnjen v obliki polkrogle. Poraba »pelet« (90 — 95 %) je omogočila povečanje proizvodnje za 30 — 50 %, nasproti vložku s 100 % starim železom. Prednosti omenjene peči so v visoki proizvodnosti zaradi gostega in kratkega obloka ter manjše porabe elektrod na tono jekla. Zaradi hitrega raztaljevanja mora dovoz vložka biti organiziran zelo dobro. Omenjeni postopek omogoča tudi skrajševanje rafinacij pri enožlindrinem procesu. Pri izdelavi visoko legiranih jekel pride omenjeni postopek predvsem do iz-

raza pri raztaljevanju. Prednost je tudi v tem, ker s kratkim, močnim oblokom dosežemo na koncu šarže v nekaj minutah povečanje temperature od 50 — 150 °C, medtem ko se kopel elektro dinamično, z visokimi tokovi, dobro premešava. Kratak in močen oblok skoncentrira toploto obloka pod elektrodo z maksimalnim izkoristkom moči, ki je na razpolago. Značilno za omenjene vrste peči je tudi, da so nihanja toka minimalna ob vklopu, to je v času, ko elektrode vrtajo kanal in ko se staro železo prične podirati. Izravnane faz v moderni UHP peči so rešili s tem, da so kablje zamenjali z vodohlajenimi kablji, to je izenačili so reaktančni parameter. Pri novih pečeh (Lectromelt peč) je razporeditev sekundarnega dovoda toka (vodohlajene cevi) izvedena v obliki enostraničnega trikotnika. Ta izvedba preprečuje lokalno nžiranje obloge peči in omogoča zaradi močnih tokov delno premešavanje kopeli. V kratkem bi navedel faktorje, ki vplivajo na povečanje proizvodnje:

— povečanje moči transformatorja omogoča povečanje proizvodnosti do 30 %

— povečanje vložka elektro peči za cca 20 t na saržo omogoča povečanje proizvodnje za cca 20,000 t jekla

— zmanjšanje mehanskih zastojev, boljša sinhronizacija dela med delovodji peči, topilci in ljudmi v pripravi vložka ter transportni službi skrajšanje šaržnih časov, so garant za uspešno izvajanje zadanih proizvodnih nalog.

Organizacijski predpis za postopek obravnave novatorskih in racionalizatorskih predlogov

● Idejo, zamisel ali predlog lahko poda vsak član kolektiva, ne glede na delovno mesto, ki ga zaseda in obrat ali službo, kjer je zaposlen. Idejo ali zamisel poda avtor ustno ali pisмено prvemu nadrejenemu v obratu: delovodju, asistentu, obratovodju, drugemu vodstvenemu kadru, službi za racionalizacijo, komisiji za racionalizacijo v delovni enoti ali odboru za izume pri delavskem svetu Železarn. Predlog racionalizacije, ki je praviloma v pisni obliki, avtor naslovi na službo za racionalizacijo na predpisanem obrazcu.

● Osebe, službe ali organi, ki jim je avtor podal idejo ali zamisel v ustni ali pisni obliki, so jo dolžni napisati v obliki predloga na predpisanem obrazcu in posredovati službi za racionalizacijo.

● Služba za racionalizacijo je dolžna vsako idejo, zamisel ali predlog evidentirati, proučiti in ugotoviti, na katero dejavnost se ideja, zamisel ali predlog nanaša. Na osnovi te ugotovitve služba posreduje idejo, zamisel ali predlog vodstvu obrata ali službe, na čigar dejavnost se nanaša.

● Vodstvo obrata ali službe je dolžno na zahtevo službe za racionalizacijo posredovati idejo, zamisel ali predlog, strokovno proučiti, ugotoviti smotrnost, koristnost in možnost uporabe. V kolikor vodstvo obrata ali službe ugotovi, da je predložena ideja, zamisel ali predlog ni smotrna ali da ni koristna ali pa da ni objektivnih možnosti za realizacijo, posreduje to ugotovitev v pisni obliki

ki službi za racionalizacijo, ki o tem obvesti avtorja. Vodstvo obrata ali službe v primeru potrebe lahko povabi k proučevanju tudi avtorja.

● V primeru, da vodstvo obrata ali službe ugotovi, da je ideja, zamisel ali predlog smotrna in koristen, je dolžno poskrbeti, da se ideja, zamisel ali predlog strokovno obdelava, pripravi potrebna tehnična dokumentacija, izdela kalkulacija stroškov izvedbe, kakor tudi izračun pričakovanih prihrankov. Vodstvo mora programirati izvedbo predloga, poskrbeti za odobritev potrebnih sredstev in izstaviti naročilo za izvedbo. Služba za racionalizacijo spremlja obdelavo predlogov v obratih in službah ter uraga ažurno reševanje.

● Vodstvo obrata ali službe pošlje obdelani predlog s pripadajočo dokumentacijo službi za racionalizacijo in sicer:

- prijava predloga na predpisanem obrazcu,
- potrebno tehnično dokumentacijo,
- izračun stroškov izvedbe predloga,
- pričakovani ekonomski efekt — prihranek.

Služba za racionalizacijo je dolžna dostavljene predloge in pripadajočo dokumentacijo pregledati, v primeru potrebe zahtevati od vodstva obrata ali službe dodatna pojasnila ali dokumentacijo. V kolikor služba za racionalizacijo ugotovi, da je potrebno predlog še dodatno strokovno proučiti, lahko angažira prek vodstva sektorja za ekonomiko strokovne delavce Že-

lezarne ali zunanje strokovne izvedence.

● Služba za racionalizacijo obdelani predlog pripravi za obravnavo na pristojnem organu samoupravljanja. Organ upravljanja s sklepom prizna avtorske pravice in odobri pripadajočo odškodnino. Kadar pripadajoča odškodnina za pričakovani prihranek ne presega 1.000 N din, predlog obravnava in dokončno oceni komisija za racionalizacijo tiste delovne enote, na katero se predlog nanaša oziroma je bil predlog realiziran. Kadar pripadajoča odškodnina presega 1.000 N din, predlog obravnava odbor za izume pri delavskem svetu Železarn. Usmeritev predloga na komisijo ali odbor opravi služba za racionalizacijo na osnovi določil pravilnika za racionalizacijo.

● Služba za racionalizacijo obvesti avtorja in zainteresirane službe ter obrat o sklepu samoupravnega organa.

Služba izstavi izplačilni nalog za avtorjevo nagrado, ki ga predpišeta direktor SEP in direktor FRS.

Služba spremlja realizacijo predlogov, njihovo koriščenje ter ekonomske rezultate.

● V primeru, da služba v postopku obdelave predloga ugotovi, da predlog pomeni izum ali patent, o ugotovitvi takoj obvesti avtorja in vodstvo SEP. Služba zahteva prek vodstva SEP od uprave Železarn odločitev ali je Železarna zainteresirana za izum. V primeru pozitivne odločitve mora služba za racionalizacijo takoj poskrbeti

za zaščito izuma pri patentnem uradu in pripraviti potrebno dokumentacijo za sklenitev pogodbe o koriščenju izuma med avtorjem in Železarno. Predlog za ureditev odenosov med avtorjem in Železarno predloži služba v obravnavo in odobritev odboru za izume pri delavskem svetu Železarn.

V slučaju, da Železarna ni zainteresirana na koriščenju izuma, avtor pa namerava

kljub temu izum zaščititi pri patentnem uradu mu služba za racionalizacijo nudi strokovno pomoč s tem, da avtor nosi vse stroške.

● V primeru, da neki predlog sicer smotrna in koristen, vendar ga trenutno ni mogoče uresničiti, pristojni organ upravljanja avtorju prizna avtorske pravice, medtem ko se izplačilo odškodnine odloži do realizacije predloga.

V septembru brez poškodb na poti v službo

Pri službi za varstvo pri delu smo se pozanimali za podatke o poškodbah v septembru. Povedali so nam, da je bilo v prejšnjem mesecu poškodovanih 50 naših sodelavcev na delovnih mestih, in sicer: v talilnicah 10 in 206 izgubljenih dni, v valjarni Bela 3 in 110 izgubljenih dni, v valjarni Javornik 10 in 233 dni, v predelovalnih obratih 11 poškodb in 181 dni, v energetskih obratih tudi v septembru ni bilo poškodb, v vzdrževalnih obratih 14 poškodb in 179 izgubljenih dni, na transportnem odloku brez poškodb in 31 izgubljenih dni zaradi poškodb v prejšnjih mesecih, upravne službe

dve poškodbi in 16 izgubljenih dni.

September je drugi mesec v letošnjem letu, ko nismo zabeležili nobene poškodbe na poti. Zaradi poškodb na poti v prejšnjih mesecih pa so imeli v talilnicah 11 izgubljenih dni, v valjarnah Javornik 26 dni in v vzdrževanju 54 delovnih dni. Skupaj je bilo zaradi poškodb iz prejšnjih mesecev 91 izgubljenih delovnih dni. V preteklem mesecu smo v Železarni imeli eno hujšo poškodbo pri remontu ASEA peči v elektro jeklarni, ko se je huje poškodovale tov. Razinger.

— or

Organizacijski predpis za postopek obravnave novatorskih in racionalizatorskih predlogov

Opravila v organizac. postopku	Nosilec naloge služba za racional.	Organizacijske enote, ki v postopku sodelujejo			Organi samouprave		P r i p o m b e
		posameznik avtor	obrat ali služba	strok. služba	komis. za rac. v DE	odbor za izume	
Ideja, zamisel	1	1	1a				Ustno ali pismeno
Pisni predlog	2	2	2a				Obveznost vodstva, obrata ali službe
Analiza predloga	3						Področje dejavnosti
Obdelava predloga	4		4a	4b			Obrat ali služba - smotrnost, koristnost dokumentacije
Obravnavanje predloga in sklepanje	5				5a	5b	Avtorska pravica in odškodnina
Izvedba odobrenega predloga	6		6				Izstavitve naročila za izvedbo
Obvestilo	7						Izplačilni nalog in obvestila

Železarski globus

FRANCIJA — Dunkerque, pristaniško mesto ob atlantski obali, nima samo velike železarn. Iz leta v leto postaja večja tranzitna luka za železovo rudo. V letu 1968 so v tej luki pretovorili samo za

potrebe železarn v Posarju 500.000 ton železove rude iz prekomorskih dežel. Čeprav imajo železarn v Posarju lastne rudnike železove rude, vendar je ruda revna na železu. Zato uvažajo iz leta v leto večje količine kvalitetne železove rude iz Afrike in Južne Amerike.

Stališča sindikatov Slovenije

(Nadaljevanje s 1. strani)
sredstva koncentrirajo tudi banke, različna združenja in da se združujejo sredstva tudi na osnovi dogovarjanj. Upoštevati pa je treba tudi že doseženo koncentracijo in vlogo proračuna. Res je, da dohodek kot motiv za dodelitev sredstev ne pokriva uspešno vseh področij in povzroča določene probleme in da bo moral biti še vedno prisoten vpliv družbene skupnosti pri zbiranju in razporeditvi sredstev za infrastrukturo.

Stare metode in načini koncentracije sredstev iz časa državnega kapitala so preživeli, s tem pa ne zanikamo potrebe družbene intervencije skladne s sistemom in potrebami ter ekonomsko učinkovitostjo.

Ko se odločamo za novo koncentracijo oziroma ko govorimo o predlogu za izdajo ustreznega zakona, moramo zagotoviti določen postopek in pri tem mislim na naslednje:

— Imeti bi morali razvojni program.

— Ugotoviti bi morali, kaj v tem programu in s kakšnimi ekonomskimi instrumenti je mogoče zagotavljati po redni poti z investicijskimi odločitvami podjetij, njihovimi asociacijami na podlagi združevanja sredstev in po bančni poti.

— Pregledati je potrebno obstoječe sklade in proračun ter ugotoviti, kaj lahko prek njih financiramo npr.: vodni in cestni sklad, del proračuna za intervencijo v gospodarstvu, del sredstev iz odpravljenega stanovanjskega sklada, ki jih uporablja banka za intervencijo v komunalni infrastrukturi, sredstva skupnih rezerv gospodarskih organizacij in sredstva, ki se zbirajo na podlagi zakona za investicije v

energetiki. Pred ustanovitvijo novega sklada bi kazalo najprej proučiti funkcijo in obseg teh skladov ter jih morada tudi revidirati.

V prvi vrsti je potrebno revidirati obseg in funkcijo sklada skupnih rezerv gospodarskih organizacij. Znanstveni, tehnični in tehnološki razvoj nenehno pritiska na spremembo strukture našega gospodarstva. Prestrukturiranje pospešuje tudi sklad skupnih rezerv, ob tem pa bodo stalno, ne le kratkočasno, prisotni problemi tako po ekonomski, kot socialni plati. Za uspešno reševanje takih obsežnih programov pa sedanjí sklad niti po funkciji niti po obsegu ne ustreza več. Potrebno bi ga bilo preoblikovati tako, da bi lahko zagotavljal osnovno pomoč za hitrejšo prestrukturiranje gospodarstva in obenem z ekonomskimi ukrepi razreševal tudi socialna vprašanja, ki so spremljevalec vsakega prestrukturiranja, njihovo razreševanje pa pogoj za take spremembe. Uspešno dogovarjanje v tej smeri pa bo mogoče le na osnovi izdelanega srednjeročnega programa in opredelitvi problemov po težini in pomembnosti. Sprejetje vsesplošnega tovrstnega akta bi bilo pre nagljeno.

— V sindikatih prevladuje mnenje, ker ne moremo čakati zaradi neizdelanega razvojnega programa z nekaterimi odprtimi vprašanji, da bi za posamezne večje posege na področju razširjene reprodukcije v infrastrukturi, kjer je še potrebna koncentracija sredstev za družbeno intervencijo, sprejemala skupščina posamezne odloke in se tako izognili, da bi obstoječi skladi kolidirali z nekim novim splošnim zakonom. Izognili pa bi se tudi iluzijam, ki se pojavljajo, da bo mogo-

če vsem zahtevam pri tem skladu ugoditi oziroma v veliki meri prenesti odgovornosti za razširjeno reprodukcijo na družbeno skupnost.

To je prispevek in stališče RS ZSS k razpravi o predlogu za izdajo zakona o sredstvih SRS za posege v gospodarstvo.

račun zniževanja OD pod dogovorjeno mejo, potrebno za normalno reprodukcijo živega dela, kar se v praksi dogaja. S tem niso mišljene državno zagotovljene plače, ker resnični zaslužek mora ostati v odvisnosti od doseženega dohodka. Z določanjem spodnje meje bi le dobili eno od obveznih meril za ukrepanje v proizvodni usmeritvi posameznih podjetij, da bi bili zagotovljeni minimalni stroški reprodukcije živega dela. Tak ukrep pa bi povečal tudi pritisk na spremenjjanje obstoječe strukture.

Odprto je še vprašanje ali določiti poprečni minimum, ali po kvalifikacijah. Kaže, da bi moral biti minimum reprodukcije živega dela opredeljen na vse zaposlene ne glede na področje, vejo ali dejavnost. Z upoštevanjem tudi kvalifikacij pri določanju minimuma, bi v nagrajevanje lahko vnesli nekatere družbene kriterije in voljo glede politike spreminjanja kvalifikacijske strukture.

Sedanje nevzdržno stanje merjenja rezultatov dela z različnimi in nepopolnimi merili moramo odpraviti. Trg verificira rezultate dela vsakega kolektiva, vprašljivo je, ali je tako dosežen rezultat potrebno »čistiti«, ker so se vsi poskusi čiščenja poslovnega rezultata doslej izjavili. V primeru potrebe rezultata družbeno »čistiti« npr. od tako imenovanega monopolnega dobička, je to bolj umestno z instrumenti davčne politike, kot pa ob delitvi v delovni organizaciji. To naj razčisti nadaljna razprava. Rezultate mi mogoče meriti samo v primerjavi z živim delom, odkoder izvira vrsta nesmotnosti v delitvi na OD in sklade. Večjo racionalnost v delitvi lahko pričakujemo takrat ko bomo v obvezna

Temeljni zakon o oblikovanju in delitvi dohodka

Na podlagi vrste posvetovanj, ki jih je organiziral republiški sindikat in čeprav razgovori že tečejo, je na podlagi sedanjih razgovorov mogoče izoblikovati nekatera stališča in predloge v zvezi z omenjenim zakonom, je uvodoma podčrtal predstavnik republiškega sveta ZSS. Zakon naj bi dal spodbudo in usmeritev za čimboljše notranjo delitev dohodka v delovnih organizacijah in usmerjal samoupravno in družbeno dogovarjanje za čimbolj smotno delitev dohodka v delovni organizaciji.

Temeljni zakon povezuje oblikovanje in delitev dohodka v enotno funkcijo dobrega gospodarjenja in nalaga samoupravnim organom, da to funkcijo kar najbolj smotno opravljajo v svoje dobro in v interesu družbene skupnosti. Družbeni skupnosti pa nalaga tudi dolžnost, da samoupravljalcem, ki ne bodo svoje funkcije opravljali v tem smislu, prepreči neracionalno ter ekonomsko in družbeno nesprejemljivo ravnanje. Družbena skupnost mora poseči na področje oblikovanja in delitve dohodka, kadar ni to v skladu z resničnimi družbenimi interesi tako, da bo krepila samoupravo in popravljala neskladne samoupravne odločitve.

Stališča, ki so se izoblikovala na dosedanjih posvetih:

● Zakon mora zahtevati in spodbuditi delovne organizacije, da v samoupravnih aktih označijo obvezna merila in instrumente za delitev na osebne dohodke in sklade. Mnoge delovne organizacije tega nimajo urejeno in pri delitvi dohodka ne upoštevajo poslovnih rezultatov in dolgoročne razvojne politike. Mnogi ekscesi bi v bodoče odpadli, če bi se vse delovne organizacije ravnale po vnaprej sestavljenih merilih.

● Temeljni zakon uvaža kot instrument usmerjanja delitve dohodka samoupravno in družbeno dogovarjanje. Doslej se to ni uveljavilo, ker niso bili določeni kriteriji in postopek za dogovarjanje in če bo to tudi naprej ostalo, bomo še ugotavljali, da je dogovarjanje nesmisel, včasih pa celo škodljivo, ali vsaj neučinkovito. Zakon mora posamezne prvine dogovarjanja opredeliti in dati osnove za racionalne samoupravne in družbene dogovore. Čvrsto pa bi se morala opredeliti pozicija delavca glede njegove reprodukcije in zagotoviti tehničen in tehnološki razvoj.

Dogovoriti bi se morali za spodnjo mejo osebnega dohodka, ki v danih pogojih zagotavlja pokrivanje življenjskega minimuma. Z drugimi besedami nobena kalkulacija, še zlasti za investicije in noben prikaz rentabilnosti se ne more prikazovati na

Določanje optimalnega obsega proizvodnje

(I. nadaljevanje)

Na ta način smo ugotovili stroške od obresti, stroške zavarovanja in stroške skladiščenja na enote proizvoda. Skupni stroški enote proizvoda, ki se pojavljajo pri skladiščenju, ustrezajo vsoti teh treh stroškov in lahko te vsote izrazimo z izrazom:

$$\frac{o \times K \times c}{2D \times R} + \frac{k \times K \times c}{2D \times R} + \frac{25 \times K / 1 - \frac{R}{P}}{2D \times R}$$

Po ureditvi dobi zgornji izraz obliko

$$\left[\frac{(o + k) \times c + 25 \left(1 - \frac{R}{P} \right)}{1 \times K = Z \times K} \right] 2D \times R$$

Znak »Z« predstavlja izraz v oglatem oklepaju.

Stroški obresti na enoto, stroški zavarovanja in stroški skladiščenja so samo del skupnih stroškov na enoto in sicer tisti del, ki je premo sorazmeren z obsegom proizvodnje. Skupni stroški zajemajo še fiksne stroške priprave in izdelavne stroške. Z ozirom na to lahko izrazimo skupne stroške na enoto z enačbo:

$$u = \frac{f}{K} + c + Z \times K$$

Pri tem je $\frac{f}{K}$ obratno sorazmeren z obsegom

proizvodnje, »Z × K« pa premo sorazmeren z obsegom proizvodnje.

Optimalen obseg proizvodnje bo očitno takrat,

kadar bo »u« imel najmanjšo velikost. To minimalno velikost bomo dobili, če poiščemo prvi odvod gornje enačbe in ga izenačimo z 0. Pridemo do spodnjega izraza

$$\frac{du}{dK} = -\frac{f}{K^2} + Z = 0$$

Iz tega izhaja, da je

$$K_{opt} = \sqrt{\frac{f}{2Z}} \quad \text{oziroma} \quad \frac{f}{K_{opt}} = Z \times K_{opt}$$

Stroški izdelave »c« niso neposredno udeleženi v tem izrazu, vendar pa vpliva na velikost obsega z vplivom na velikost izraza »Z«. Druga oblika izvedene enačbe kaže, da so pri optimalnem obsegu stroški priprave na enote $\frac{f}{K_{opt}}$ enaki stroškom

skladiščenja, obresti in zavarovanja na enote, to je »Z × K_{opt}«.

Za ilustracijo zgornjih izvajanj poskusimo narediti praktičen izračun za optimalen obseg proizvodnje z uporabo zgoraj izvedenih formul. Pri tem osvojimo predpostavko, da je v enem letu 300 delovnih dni (D = 300); da v enem delovnem dnevu naredimo 100 enot (P = 100), da je dnevna realizacija 20 enot (R = 20); stroški pa znašajo:

predložena skupščini SRS

merila vnesli tudi uporabljena sredstva. Pomemben element dogovarjanja je dogovor o merjenju rezultatov dela, ki zajema tako živo silo, kakor tudi uporabljiva sredstva. Enak položaj delavca ob enakem rezultatu dela se lahko zagotovi le z dogovorom o enakem merilu dela.

Na to se veže tudi vprašanje zagotovitve minimuma za reprodukcijo sredstev za proizvodnjo. Le-ta ne morejo biti prepuščena naključju ali dobri volji oziroma ne morejo biti poljuden ostanek v delitvi. Sredstvo uporabljano v proizvodnji, morajo dajati poleg minimalne amortizacije najmanj še toliko, kolikor znaša normalna obrestna mera.

S tem v zvezi nastopa vprašanje, kako in kaj v normalnih razmerah, ko je poslovni rezultat večji od tistega, ki pokriva minimalne stroške reprodukcije živega dela in minimalno stopnjo reprodukcije sredstev za amortizacijo. Na tem večjem rezultatu mora sloneti stimulacija živega dela in hitrejša reprodukcija sredstev za proizvodnjo. Odnos med enim in drugim je stvar dogovorjene in sprejete ekonomske politike, ki mora biti s konkretnimi instrumenti delitve dohodka zagotovljena v aktih o delitvi dohodka v delovnih organizacijah.

Stalno prisotno vprašanje, ki povzroča tudi politično nerazpoloženje je večja stabilnost v postopku delitve. Potreben je dogovor kdaj se o delitvi razpravlja, kdaj so možne spremembe tako v pravilnikih delovnih organizacij, kakor tudi kdaj se lahko menjajo samoupravni in družbeni dogovori.

Eden od vzrokov za nepravilnosti v delitvi ni v oddaljenosti od delitve po delu ter za nastajanje političnih proble-

mov je po sedanji praksi, v nerešenem vprašanju kompenzacije življenjskih stroškov. Kompenzacija življenjskih stroškov je sedaj odvisna od možnosti in subjektivnega odločanja. Tako nastajajo razlike v osebnih dohodkih, ki jih družbeno ni mogoče dovoljevati, še manj pa zagovarjati. V kriterijih, ki naj bi jih uzakonili, bo moral biti določen tudi način in postopek kako se kompenzira porast življenjskih stroškov. Seveda pri tem ni mišljeno, da bi to komu zagotavljala država, kadar sam ni ustvaril zadostnega dohodka, pač pa bi s tem preprečili tistim, ki to možnost imajo, da bi se družbeno in ekonomsko neracionalno ponašali.

Zakon bi moral glede na specifičnost družbenih služb tudi zanje predpisati kriterije za delitev ob upoštevanju teh specifičnosti in s kriteriji zagotoviti osnovno skladnost in odvisnost v delitvi med gospodarskim in megospodarskim področjem.

Ob vsem tem nastopa vprašanje kako urediti zvezo med dogovorjeno ekonomsko politiko v srednjeročnih planih in tekočo ekonomsko politiko in med samoupravnimi in družbenimi dogovori in delitvijo v delovnih organizacijah. Menimo, da bi morale biti nekatere prvine ekonomske politike obvezne tako za sporazume kot za politiko delitve v delovnih organizacijah.

Ob teh razpravah ne smemo prezreti, da bo morala družba tudi v prihodnje s progresivnim davkom na skupni dohodek občanov vplivati na oblikovanje smotrni razmerij med najvišjimi in najnižjimi osebnimi dohodki zaposlenih.

To so mekatera vprašanja, menijo v sindikatu, o katerih bi kazalo podrobneje raz-

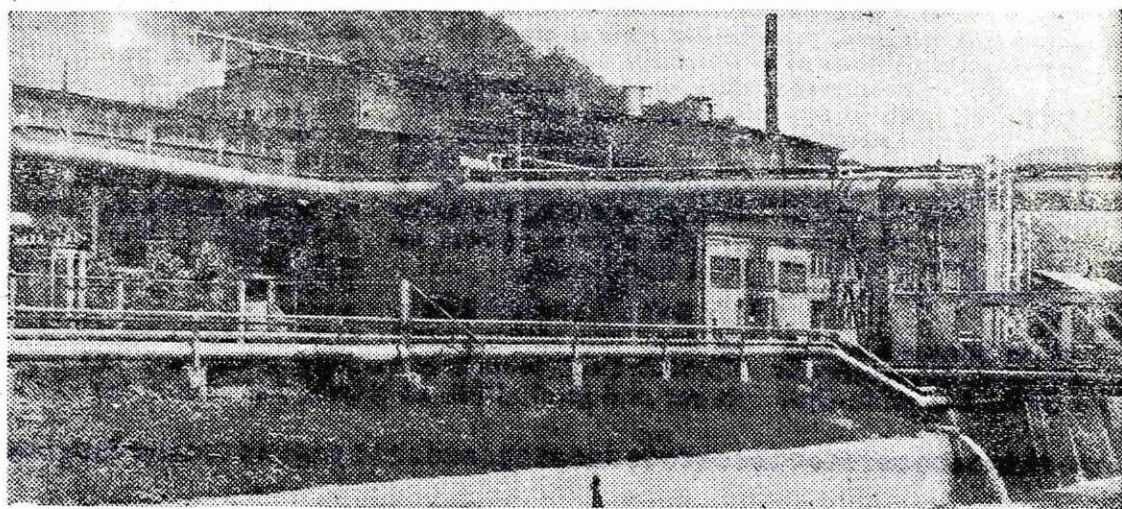
pravljati in se o njih dokončno opredeliti.

● Predlog za izdajo zakona, se je pretežno omejil na eno izmed sankcij, to je na obdavčenje prekomernega osebnega dohodka. To bi morali uporabiti, če bi bilo potrebno, o koristnosti tega ukrepa so namreč še mnenja deljena. Vprašanje je: ali je

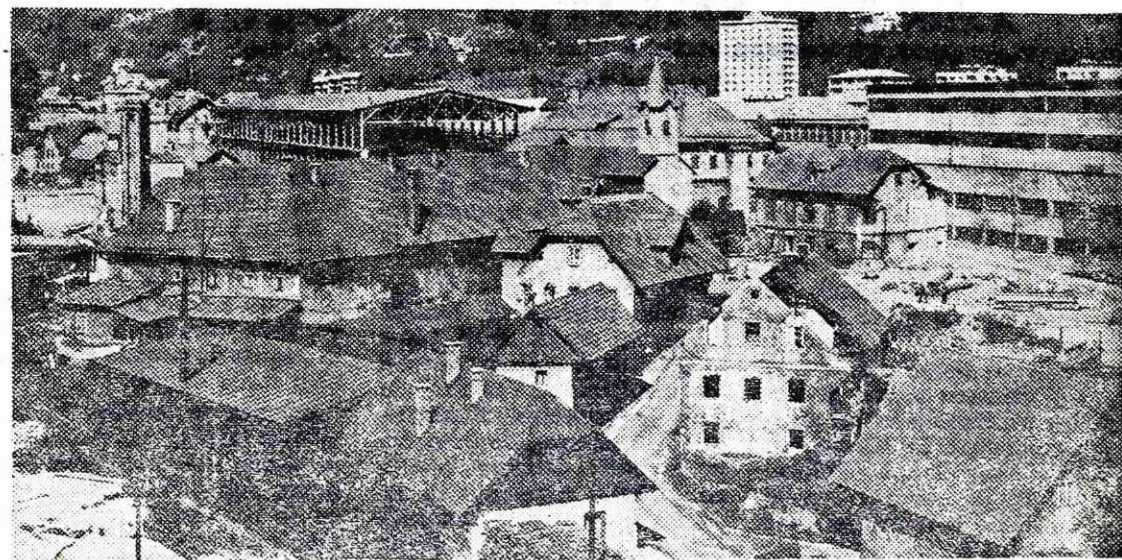
namen odtujevati del dohodka od delovnih organizacij, ali je namen doseči delitev, ki bo zagotavljala najbolj smotrno izločanje sredstev za razširjeno reprodukcijo delovnih organizacij. Prav gotovo gre za zadnje. Če menimo, da je potrebno oblikovati določene sklade izven delovnih organizacij, potem je potrebno o tem razpravljati

v okviru programov razvoja in davčne politike, ne pa ta vprašanja vezati z usmerjanjem delitve dohodka.

Ob koncu je predstavnik republiških sindikatov poudaril, da sindikati podpirajo predlog za izdajo takega zakona in, da se bodo tudi v bodoče prizadevali za konkretizacijo posameznih načel o katerih je govoril.



Motiv iz železarne Ravne



Stara Sava — spomin na preteklost

- za pripravo proizvodnje »f« 27000 d. e.,
- izdelavni stroški za enoto »c« 200 d. e.,
- skladiščni stroški »s« r d. e. za eno enoto,
- obresti »k« so 10 % na leto,
- stroški zavarovanja »o« pa so 3 % letno.

Iz teh količin izračunamo »Z«:

$$Z = \frac{(o + k)c + 23 \left(1 - \frac{R}{P}\right)}{2D \times R} = \frac{(0.03 + 0.10) 200 + 2 \times 4 \left(1 - \frac{20}{100}\right)}{2 \times 300 \times 20} = \frac{0.13 \times 200 + 8 - 1.60}{12000} = \frac{26 + 8 - 1.60}{12000} = \frac{32.40}{12000} = 0.0027$$

Če uporabimo obrazec za ugotavljanje optimalnega obsega proizvodnje, pridemo do naslednjih rezultatov:

$$K_{opt} = \sqrt{\frac{f}{z}} = \sqrt{\frac{27000}{0.0027}} = \sqrt{10,000,000} = 3162$$

Do enakih rezultatov bi prav tako prišli z uporabo tabele in grafikona, kamor bi se vrisali podatki o stroških. Želimo pokazati način izdelave tabele. Pri tem bomo uporabili prejšnje podatke.

K	f/k	c	ZK	u
1000	27.—	200.—	2.70	229.70
2000	13.50	200.—	5.40	218.90
3000	9.—	200.—	8.10	217.10
3162	8.54	200.—	8.54	217.08
4000	6.75	200.—	10.80	217.55

Tabela nam nazorno kaže, da se pri obsegu proizvodnje 3162 enot količini »f/K« in »ZK« izravnavata. To pomeni, da je ta obseg proizvodnje optimalen. To dejstvo nam potrjujejo tudi skupni stroški, ki so tu najnižji.

Pipomnimo še, da je točnost izračuna stroškov v veliki meri odvisna od natančnosti zajemanja stroškov.

Skušajmo še pogledati, kakšne spremembe moramo napraviti na gornjih obrazcih v primeru, da ti ne ustrezajo povsem pogojem poslovanja.

Ko smo izvajali izraz za količino »Z«, smo izhajali iz predpostavke, da se skupni znesek za direktne osebne dohodke, material, amortizacijo in obratno režijo potroši že v tistem trenutku, ko začnemo s proizvodnjo. Toda če nekaterih stroškov ne plačamo takoj, ampak šele na koncu proizvodnje oziroma šele po prodaji izdelkov, lahko predpostavimo, da je višina vloženih finančnih sredstev za vskladiščeno proizvodnjo samo tolikšna, kolikršna je resnična višina resničnih plačil. To nam podaja izraz:

$$K \left(1 - \frac{R}{P}\right)$$

V tem primeru bi količina »Z« obsegala samo

$$\frac{(o + k) \cdot \left(1 - \frac{R}{P}\right) c}{2DR}$$

Spomini iz NOB

**Branko
Blenkuš**

Komandant Balkana je pobegnil

Ko je komandant Balkana generaloberst Leer v Šoštanj izdal povelje o izvedbi popolne kapitulacije, so vsi nemški vojaki odložili orožje. Puške so zmetali na kope, naboje odvrgli, zapustili so oklepna vozila, vsak pa je iskal hrano, cigarete, pijačo, perilo in odeje. Nam ni bilo mar, kaj so počeli razoroženi vojaki. Imeli so svoje komandante, katere so morali še vedno poslušati. Njihova komanda se je preselila v zdravilišče Topolšičica, kamor so se odpeljali z blindami, v katerih so imeli radiosprejemne in oddajne postaje.

Mene so imenovali za vodjo avtokolone IV. operativne zone. Moral sem zbrati okoli

deset kamionov in nekaj osebnih avtomobilov. Pri popisovanju vseh vozil mi je pomagal mlad podporočnik Franc Hobat, ki je bil pred tem na kurirski liniji komandir postaje nad Češnjico v Tuhinjski dolini. Ko sva se peljala z motorjem skoraj do Šmartnega ob Paki, sva uvidela, da je popisovanje nesmiselno, saj vozil ni bilo konca. Iz radovednosti sva od tu skočila še v Gornji grad. Nazaj grede pa sva v Mozirju zapeljala v ustaško divizijo, o čemer pa bom zapisal kdaj drugič.

V Šoštanju sem dobil ukaz, da drugi dan odidem proti Koroški. Tako je tudi bilo in ker med nami ni bilo do-

volj šoferjev, smo zato uporabljali Nemce. Tudi moj črni mercedes je vozil nemški ujetnik. S cvetjem in zastavami okrašeni smo se peljali po cesti čez Zavodnje v Črno in Mežico. Povsod smo bili toplo sprejeti. Kljub pomanjkanju so nam prebivalci delili piškote, potice, pijačo, cigarete in nas objemali. Skratka veselje je bilo nepopisno. Ko smo prekorčili avstrijsko mejo, pa ljudi skoraj ni bilo videti. Nihče nam ni mahal. Posamezni slovenski govoreči prebivalci so se nam plaho približevali, nas ogledovali in spraševali. Iz obrazov smo jim razbrali strah in negotovost. Nihče ni hotel ničesar reči niti pokazati, kaj misli in kaj bi rad.

Po poljih so dirjale črede vojaških konj. Bili so brez sedel. Kam so šli njihovi gospodarji, nihče ni vedel. Pravili so, da so to konji čerkeških enot. V Velikovcu smo se nastanili v neki šoli. Ob našem prihodu je bilo mesto prazno, ko pa smo se razmestili, je k nam prihajalo vedno več ljudi.

Tu sem bil le en dan. Avtomobili so bili že zelo obrabljeni in jih je med potjo več odpovedalo. Zato mi je naslednji dan komandant naročil, naj grem nazaj in jih še pripeljem. Z nemškim šoferjem sva se vrnila po isti poti in brez posebnosti pripeljala v Šoštanj. Po pozdravu znancev, ki so nama postregli, sva jo ubrala proti

Topolšičici. Naročeno je bilo namreč, naj se oglasim pri generalobrstu Leeru, ki bo odredil, kdo bo dal vozila in kdo šoferje. To mu je bilo po naši in njihovi radiooddajni postaji, ki sta bili po kapitulaciji v zvezi, tudi že sporočeno.

Prepričan sem bil, da me že z vsem čakajo, nemalo pa sem se začudil, ko sem zagledal nekaj drugega. Prav, ko sem prihajal, so bile blinde z moštvom v vsej bojni opremi razporejene za odhod. Pri prvi sem zakričal: »Generaloberst Leer!« Voznik mi je pokazal tretjo in tja sem tudi odšel. Že me je čakal pri oknu in ko sem prišel poleg, mi je zelo hitro dejal: »Našim vojakom primanjku-

je hrane, smo od nekaj vašemu pomenu za prede so stanju, silil, kaj sem kateri b in tele našim »Imam m podofia N na listas »General Topolšičica, počaka g in avto omenjaj važnej da begu ka Kakser sem save nju. Ve so se na Eni s š njih. Va lila mes proti hi hitel, bil bili pove

Uroš Župančič Luči v Oltarju

(Nadalj. in konec)

Oči so se ji orosile in prek lica so ji drsele velike grenke solze. Klemen jo je vedno bodril in učil. V slučaju plamenske ali kakršne koli druge smučarske ali plezalne alpinistične nesreče, nikoli ne smemo izgubiti glave in prisebnosti. Minute in sekunde so v gorah skopo odmerjene, takoj moramo trezno pristopiti k načrtnemu in vztrajnemu reševanju. Te Klemenove besede so dajale Polonci moč, da je začela naglo in premišljeno reševati, pač kar se je rešiti dalo.

Klemen skoraj ni dajal znakov življenja, na temenu glave je močno krvavel, obraz je bil krvav in izmaličen. Tudi po rokah in telesu ter nogah je čutil bolečine, to je ugotovila težko prizadeta Polonca, ker je Klemen zastokal pri vsakem prijemu, ko je Polonca ugotavljala in iskala poškodbe. Polonca je pozabila na zunanji svet, ki se je iz nevihte z dežjem spreminjal v snežni metež in vihar, ki je jezdit in zavijal po robež z vso pobesnelo furjo. Okoliščine so silile Polonco, da je ukrepala naglo in preudarno, bila je močna in pogumna ob prisotnosti tolikih žugajočih nesreč. Klemen ni kazal znakov življenja, toda Polonca je odganjala obup in vsako misel na najhuje. Delala je kot stroj. Klemen je mukoma spravila pod zajeten previs sredi tokave, zavrnila je prostor in ga položila v varno zavetje, ki naj ga varuje pred vlago in mrazom, pozabila je na sebe; vse misli in roke je darovala Klemenu.

Dan se je naglo spremenil v večer, ki je privabil temno,

vlažno in hladno noč. Polonca je žrtvovala in darovala vse suho in toplo Klemenu. Mrzilo jo je, zato se je tesno stisnila in ovila h Klemenu, čutila je njegovo toploto in utrip srca, kar ji je dajalo moči in upanje.

Noč je zlovesče in žugajoče ožila razglednost. Ležišče in zasilni bivač sredi stene je Polonca iz dolgočasia vsak čas izboljševala. Vse misli in gibe je posvetila Klemenu, ki se je od časa do časa hotel prebuditi iz kome, nenehno je krilil z rokami in ječal ter hropel, iskal je varnih prijemov, ki bi ga obvarovali padca. Sredi temne, vlažne in hladne noči bi Polonca rada klicala. Strah jo je bilo same sredi stene, sredi pobesnelih viharjev ob težko ranjenem Klemenu. Zavpila je enkrat, dvakrat, trikrat, toda veter ji je iztrgal glas iz ust in ga meusmiljeno vrgel in razcefral v žlebovih, zajedah, kamnih in tokavah. Rada bi ušla iz tega strašnega položaja, toda brez Klemen nikamor, niti ne more, niti ne zna in niti noče, hoče s Klemenom deliti tudi to slabo, strašno in brezupno, ker je z njim delila že toliko edinstveno lepega, sladkega in nepozabnega, radostnega in prazničnega.

Daleč spodaj je čutila dolino, osamljene kmétije in vas, toda noč je bila tako temna in viharna, da ni videla in našla niti ene borne odrešilne lučke.

Da bi pregnala strah in da bi dobila stik z dolino je poiskala v nahrbtniku žepno svetilko, nekje prav na dnu je z velikim veseljem zasledila tudi ostanek svečke. Svetloba ji je za kratek čas pregnala samoto in strah,

mimogrede je tudi z žepno svetilko zarisala nekaj krogov v temno megleno roč.

Potem pa je Klemen znova boleče zajčal in se skušal pretegniti. Noge in roke so mu iskale stopov in prijemov, večkrat se je skušal prijeti za razbolelo glavo. Polonca mu je z veliko ljubeznijo grela roke in se privijala z vsem telesom k njemu.

Dolgo je Polonca nestrpno čakala, kdaj se bo rodilo novo jutro. Rdeča zarja je le slabotno ožarila bližnje vrhove, toda jutranja luč je kmalu zamrla in utonila v svinčenem mrču dneva.

Polonea je mislila in mislila, iskala je rešitve, sama ne more nikamor brez Klemen, mora biti pri njemu, on jo potrebuje, tudi po pomoč ne more hiteti sama iz stene. Prek noči je zapadel nov sneg, položaj se je slabšal od ure do ure, grozil in žugal je obema.

Polonca je čakala samo na to, da se Klemenu povrne zavest, on bo že našel pravi izhod iz težkega in breupnega položaja, toda tudi ona je nenehno iskala izhoda.

Verovala je v Boštjana, on ve, da sta odšla v severno steno Oltarja. Vmisti se morata oba srečna, zdrava in zadovoljna še današnjega dne.

Boštjan in njegovi so v dolini zmajevali z glavami, slabo vreme, bliski, grom, dež in mraz so slabi vodniki po gorah. Verovali so v znanje in izkušnosti Klemen, že velikokrat se je rešil iz še mnogo bolj nevarnih položajev. Zato tudi to pot v dolini še niso mislili na preplah, ali da bi zvonili plat zvona; čakali so in bili mirni, ker so zaupali Klemenu.

Toda dan je kmalu minil in se pogreznil v temno noč. Polonca ni čutila lakote, toda strah jo je bilo vedno bolj, Klemen je ječal od bolečin in v vročici govoril in

kričal nerazumljive besede, ki so jo spravljale v obup. Lajšala mu je bolečine in mu s solzami rosila ustnice. Takoj, ko se je spustil mrak je znova poiskala žepno svetilko, prižgala svečko, svetloba ji je pregnala samoto in budila vero v Boštjana.

Stanje v severni steni Oltarja je postajalo od ure do ure težje in je mejilo na obup. Polonca sama ni in ni našla rešitve. Klemen pa se ni in ni mogel prebuditi k zavesti, vsa obleka je bila premočena in hlad jo je ledenil. Klemen in Polonca že dva dni in eno noč nista zaužila kaj prida, oslabela sta in grozila jima je nova hladna, grozeča noč, hranila sta se z upanjem, da bo Boštjan pravočasno organiziral gorske reševalce in prišel na pomoč, ki sta jo to pot potrebna bolj kot kdaj koli.

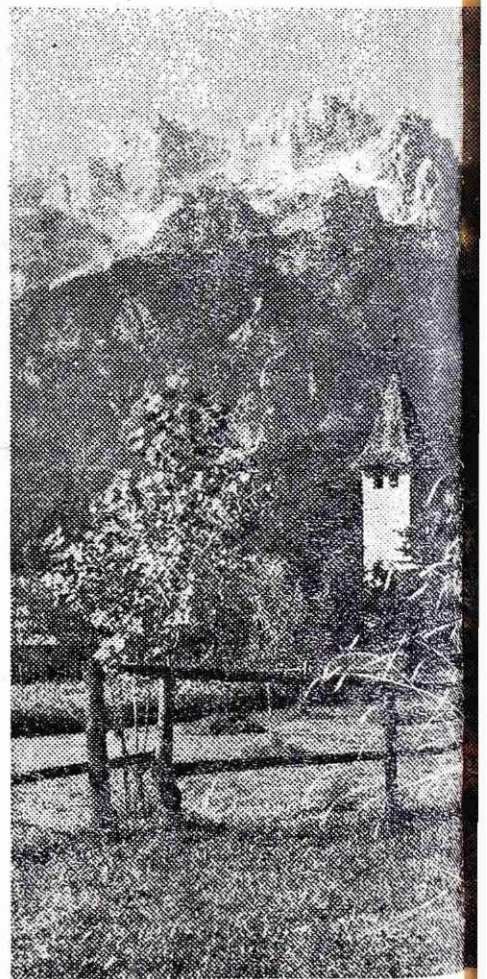
Ko je žepna svetilka oslabela in je sveča dogorela v severni steni Oltarja, je Polonca od utrujenosti, strahu in naporov zadremala v nemiren sen ob nezavestnem Klemenu, so gorski reševalci že hiteli z neučakanimi koraki skozi Jasene in Za Ak proti Trem mecesnom. Boštjan je le za trenutek duškal in zavpil v temno, viharno noč: »Klemen, Klemen, ...men, ...men,« je odmevalo od sten široke peči in Ponca, ...men, ...men je odmevalo v okrešlju Martuljka. Vetrovi so razcefrali glas in odmev in ga vrgli v Jugovo grapo in Špikov graben. Polonca se je maglo prebudila iz slabotnega in nemirnega sna. Boštjan je ponovil »Polonca, Polonca...«

Polonca se je še tesneje privila h Klemenu in mu hotela vdihniti vsaj iskrico življenja, pošepetala mu je na uho: »Potrpi Klemen, potrpi, že prihajajo, z Boštjanom prihajajo, kmalu bodo tu.« Klemen je mukoma od-

prl oči in hvaležno pogledal Polonco, v obeh se je rodilo novo upanje v novo lepo, veselo in srečno ter praznično življenje v gorah. Se predno se je jutranje sonce uprl v mogočne stene Špika in Široke peči se je Boštjan kot orel spustil prek strehastega previsa k Polonci in Klemen-

nu. Blat prinesla nov pti vsi so ri ob sobni čevari k menito lepoto, gora.

Martuljkova



Poletni dan pod Špikom — od leve proti desni: mali (2.509 m) in veliki (2.621 m), Oltar mala (2.383 m) martuljska Ponca, Špik (2.492 m)

hranje, ker jo od vas ni-
mo, moramo sami
aj uiniti. Gremo proti
emu, da se o tem
nenin. Nato je dal ukaz
premo salutaral in blin-
so speljale proti Šo-
nju. Hip sem se zami-
a kaj naredim. Stopil
a kaj ostali blindi, v
eri bil radiooddajnik
telegst: Imate zvezo z
im? sem vprašal.
nam? je odgovoril
lofici. Napisal sem mu
listo. Naslednje sporočilo:
eneraerst Leer odšel iz
polšč. Vas išče, prosim,
čakaj ga! O kamionih
avtomobilih nisem ničesar
lenil, kaj je bilo veliko
inejša, da so zvedeli o po-
gu komandanta Balkana.
Čako sem prav ravnal,
n se vedel šele v Šošta-
i. Vsi razoroženi vojaki
se ušli na tovarnjake.
i s kamni, drugi brez
h. Vsa množica je nava-
i nasto čez Zavodnje
oti Mi. Da bi koga pre-
el, in lo misliti, saj sta
i poje vozili hkrati na

. Bon in njegovi so
inesli menu in Polonci
v pračen in jasen dan,
so srečni in zadovolj-
ob sananju, da so spo-
ni staj z gorami osre-
zati, ki cenijo ple-
nito varstvo z gora in
oto, čino in mogočnost
ra.

supina



proti sni: Grlo (2.429 m),
Oltar velika (2.592 m) in
špič graben in špič

cesti in to v isto smer. Kaj
sedaj? Nemški ujetnik je di-
sciplinirano čakal mojega na-
vodila. Malo sem premišlje-
val, nato pa rekel: »Grega pa
čez kak drug prelaz. Morda
Jezerko ali Ljubelj.« In za-
peljala sva čez Trojane. V
Kranju so mi priporočili, da
je bolje, če se teh prelazov
izognem, ker so tam še usta-
ši. Zato sem se odločil čez
Podkoren, kamor me je naj-
bolj vleklo, da zopet vidim
dom, mater in očeta. V
Kranjski gori se nisva dolgo
mudila. Pri Brnci sem name-
raval čez Ziljo in nato skozi
Beljak v Celovec. Ker me čez
ta most niso pustili Angleži,
sem poskušal pri Rožlaku.
Po zatrejanju, da sem zvez-
ni oficir njihove misije IV.
operativne zone, so mi dali
dovoljenje. V Velikovcu sem
zvedel, da so se naši medtem
že premestili v Celovec. Po-
iskal sem jih in vse pojasnil
komandantu. Bil je zadovo-
ljen in dal mi je nove naloge.
Še tisti dan sem bil imeno-
van za komandanta koroških
železnic.

Anekdoti

Mlad pesnik je poslal knji-
ževniku Lazi Kostiću svoje
pesmi v oceno in ga obenem
prosil, naj bi bila njegova
kritika čim krajša. Kostić
mu je takole ustregel:
»Vsaka strofa — katastro-
fa!«

Pesnik in kritik Antun Gu-
stav Matoš je zastavljal
svojim znancem nenavadne
uganke, kot je bila nasled-
nja:

»V eno luknjo vstopiš, na
dveh izstopiš; ko pa misliš,
da si že izstopil, se šele znaj-
deš notri. Kaj je to?«

Nihče ni vedel.
»Hlače vendar!«

Misli

Kadar hoče sreča ponižati
modreca, ga zasači v tistih
drobnih okoliščinah, kjer je
navadno brez skrbi in brez
obrambe. Najumnejši človek
na svetu ne more ubraniti,
da bi neznatne napake ne ro-
dile grozotnih nesreč, in iz-
gubi svoje dobro ime ali pre-
moženje zaradi majhne ne-
previdnosti, kakor si kdo
drug zlomi nogo, ko se spre-
haja po sobi.

Osupli ostrmimo, kadar vi-
dimo, da smo ponovno padli
in da nas celo nesreče niso
izmodrile.

Slabiči si žele odvisnosti,
da bi uživali zaščito. Tisti, ki
se boje ljudi, ljubijo zakone.

Vest močnih je naduta,
vest slabičev in nesrečnih
plaha, neodločnih nemirna
itd. Je organ čustev, ki nas
obvladujejo, in mnenj, ki
nas vodijo.

Vest umirajočih kleveta
njih življenje.

Vauvenargues

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha K

91

»Po svetu naj grem, je rekel volk zahrbtni. Iz
mojega rodnega mesta bi me rad zapodil? O ne!
Ne boš me! Ne boš, volk prekleti! Ostal bom tu, pa
če poginem od revščine in gladi!«

Tako se Tine zaklinja, ko izplakuje perilo v reki,
modri kakor pomladno nebo.

Tudi dolina je polna sonca.

Celo sivi dim nad tovarno je nežno bel. Vse žari
v svetlobi, veseli svetlobi, le on je žalosten in te-
man.

»Nobenih izgledov ni! Nihče mi ne bo pomagal.
Nihče, razen...« pritava v njegov brezup drobna
plaha kresnica upanja, »razen če bi Wildbacha pre-
prosila ona lepa gospa, podobna Adeli... Da, samo
ona, samo ona...«

V ponedeljek jo bo prosil.

Toda, ponedeljek, kdaj bo ta ponedeljek, če bo
sploh kdaj...

Deveto poglavje

1

Gospa Hana Waldner, lepotica, ki vzbuja v go-
sposkih krogih splošno pozornost, se pripravlja na
novo ljubezensko pustolovščino, v katero jo je za-
mamila podobnost nekega preprostega fanta z in-
ženirjem Valijem Grabnarjem, človekom, ki ga je
vzljubila, ko je bila že poročena s 'starcem', kakor
v svoji duši z zaničevanjem imenuje svojega moža,
železniškega inženirja Vernerja Waldnerja že od tre-
nutka, ko se je prvič vdala Valiju.

Davni, vsaj zanjo davni in na veke izgubljeni
sladki časi so to.

Časi, o katerih razmišlja že vse te dni in zaradi
katerih se je nocoj celo razveselila obiska nekoč od-
vratnega in osovraženega višjega policijskega urad-

SIVO MESTO

nika in namestnika upravnika mariborske kaznil-
nice Goričnika v pričakovanju, da bo povedal kaj
mariborskih novic, to se pravi, novic o mariborski
družbi in, seveda, predvsem o Valiju, soprogu hčer-
ke kazniškega direktorja.

Toda priskutni Goričnik je še vedno samo pri-
skuten, prav tako kakor policijski komisar Čarmak,
s katerim je prišel in ki jo ves čas pomenljivo ne-
sramno pogleduje, obenem pa se pretvarja, da z za-
nimanjem poslušata gosta, prav tako kakor se mora
pretvarjati tudi inženir, ki ga 'policijski' pogovor,
očitno nadaljevanje prejšnjih pogovorov med Čar-
makom in Goričnikom, prav nič ne zanima in le
težko premaguje dolgočasje.

»Malo zahajam v družbo, zelo malo...«

To je vse, kar je Goričnik s svojim primorskim
naglasom, v katerega pa je pomešan že štajerski
in verjetno hoteno celo srbski, povedal o maribor-
ski družbi, svoje več kakor redko zahajanje v 'viš-
jo' mariborsko družbo pa opravičeval s 'posli', ki
mu jemljejo ves prosti čas.

»Mnogo dela, mnogo dela... Sa komunistima,
razumete,« meša v svojo pripoved srbske besede in
stavke. »Težave, puno poteškoča. Težko je krotiti
zveri,« misli jetnike, predvsem zaprte komuniste.
»To so jetniki posebne vrste,« govori. »Mislijo, da
so prišli v jetnišnico samo zato, da bi lahko terjali
nekakšne pravice mimo veljavnih pravil. Pomislite,
kaj vse si upajo! Samoupravo, nekakšno jetniško
samoupravo terjajo... Kajne, ta bi bila lepa, ko
bi jim dovolili. Navsezadnje bi v tej samoupravi
terjali celo, da zamenjamo vloge in da bi oni pre-
vzeli naš posel, nas pa vtaknili za rešetke,« se poli-
cijski uradnik zakrohota, kakor da je povedal dobro
šalo.

Lepa gospa ima takega pripovedovanja že čez
glavo, a še bolj obeh policijskih priskutnikov, po-
sebnost Čarmaka, ki je prav gotovo Goričniku pove-
dal, kaj je imel z njo in kako je natikal roge stare-
mu inženirju.

»Kaj pravite?« se krohota Goričnik, kakor da
hoče ugotoviti vtis, ki ga je s svojo (ne)šalo na-
pravil, in nadaljuje: »Morda bi rdeči bratci s svo-
jimi zahtevami pretentali koga drugega, toda pri
nas v stari kaznilnici...«

»Stara siva stavba? Name je napravljala vselej
vtis stare, opuščene in polrazpadle tovarne. Veste,
tista streha s številnimi dimniki in stene s slepimi
okni,« pravi inženir samo zato, da bi nekaj rekel
in dokazal, da posluša svojega nepričakovanega
gosta.

»Da, da, seveda,« se gost za trenutek zmede.
»Prav imate, prav. A kaj sem že govoril... Da,«
ujame nit svojih misli. »Pri nas v stari kaznilnici
smo drugačnega kova kakor v nekaterih drugih,
kjer so direktorji popustljivejši in kjer ne najo
preprečiti pri komunistih tako priljubljenih gladov-
nih stavk. Hm, najbrž se še spominjate imena ne-
kega Čolakovića?«

»Čolakovića?« inženir iz vljudnosti namršči čelo.

»Morate se ga,« se oglasi Čarmak, ki meni, da
ima sleherni človek v državi v možganih ves seznam
prijetih in obsojenih komunistov. »Se spominjate
atentata na ministra Draškovića pred desetimi leti?«

»Spominjam,« pritrdi inženir, a še vedno ne ve,
kakšno zvezo naj bi imel omenjeni komunist z onim
ministrom.

»Bil je vendar eden izmed prijatih in obsojenih
zarotnikov. Atentatorja Alijagića so obesili.«

»Da, da, o tem sem bral,« se spominja inženir.

»To so bili zagreboški komunisti, nerazsodni smr-
kavci,« pojasnjuje Čarmak. »Alija Alijagić, Rodo-
ljub Čolaković, Diko Lopandić in Nikola Petrović.«

»Če se prav spominjam, je Alijagićeva obsodba
dvignila v javnosti val protestov,« pravi inženir.

»Protest Alijagićevih somišljenikov, gospod in-
ženir,« poudari Čarmak.

»Ne samo somišljenikov, vseh, ki bi radi odpra-
vili smrtno kazen.«

»Odpravili smrtno kazen?« osupne Čarmak.

»To bi pomenilo konec strahu pred zločinom,
gospod inženir,« vzklikne tudi Goričnik.

»Po moje bi bilo to samo konec ostankov nehu-
manega srednjega veka,« se inženir izda, da je na-
sprotnik smrtne kazni v pravnem kazenskem po-
stopku.

»Potem bi ne bil noben minister več varčen pred
atentatorji!«

»Za ohranitev obstoječega družbenega reda in
oblasti je smrtna kazen potrebna!«

Tako zagovarjata smrtno kazen policijska urad-
nika, inženirju pa ni do tega, da bi svoj odpor
proti smrtni kazni branil, a mu je najbrž na obrazu
napisano, da bo družbo, ki še ni odpravila smrtnih
kazni, imel še vedno za nehumani ostanek srednjega
veka, imel do smrti. Morda prav zaradi tega oba
policijska uradnika branita pravico, ki je spravila
na vislice atentatorja Alijo Alijagića.

»Sicer pa je sam priznal krivdo. Sam se je čutil
krivega, saj je pred sodiščem dosebedno izjavil:
»Čutim se krivega, ker sem ugrabil ženi moža
in otrokom očeta, čutim se krivega, ker sem kot
človek vzel človeku življenje, ne čutim pa se krive-
ga, ker sem kot komunist ubil človeka, preganjalca
komunistov. Izvršil sem svojo dolžnost.«

»To so besede političnega zanesenjaka, mladega,
nezrelega človeka,« presoja inženir po svoji pameti.
»Koliko let pa mu je bilo? Mladostnost pa upošte-
vajo vsi zakoni v evropskih državah. Tudi pri nas
bi jo morali, če se imamo za del Evrope.«

»Ne zamerim vam, gospod inženir, čeprav taka
miselnost ni daleč od miselnosti dr. Iva Politea, za-
govornika Alije Alijagića in še dolge vrste komuni-
stov,« pravi policijski komisar Čarmak.

»Zares,« se ob teh besedah zgane tudi policijski
uradnik Goričnik. »Dr. Politeo je zagovarjal Alija-
gića pred sodiščem, pa tudi nekega našega novega
jetnika, ki so ga te dni pripeljali iz Lepoglave...
Morda se še spominjate procesa pred tremi leti
proti skupini zagrebških komunistov. Enega od teh,
nekega Josipa Broza imamo zdaj v naši kaznilni-
ci... Ta pred sodiščem sploh ni priznaval kompe-
tence državnega sodišča, češ da priznava samo sodi-
šče in razsodbo svoje partije... Toda tudi njega
bomo odvadili, če bi mu prišlo na misel, da bi
skušal kakor tisti Čolaković z gladovno stavko pri-
siliti upravo jetnišnice na pristanek za jetniško
samoupravo.«

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha K

Izlet plavžarjev v zlato jesen Štajerske in Dolenjske

Obrat plavž že nekaj let organizira ekskurzije, ki imajo več namenov, pomenov in smotrov. Spoznavanje domovine, zgodovine, običajev, kulturnih spomenikov, zbljevanje in tudi uživanje v zdravilnih vodah toplíc, ki je plavžarju še kako potrebno. Če mu je pa všeč in mu zdravilna voda dobro naredi, se po možnosti, seveda če je pri denarju, še sam povrne za kakšen dan ali dva.

Lepega jesenskega dne smo se prek Kamnika pripeljali v Tuhinjsko dolino. Kdo se ne spomni Biba planine in zgodbe o rokovnjačih? Lepa jesen zna biti očarljiva in spogledljiva kakor pomlad. Oblačila pisanih barv, v kateri se je narava za slovo

oblekla, drevje, ki se upogiba pod plodom, sodovi v zidanih polni grozdnega soka! Živina je zalita, da jo je kar veselje pogledati. Na travnikih fazani mavričnih barv radovedno dvigajo glave proti velikanu na kolesih, ki jih je zmotil pri iskanju hrane. Vse to bogastvo narave je zorelo eno leto in živelo, da bi dozorelo v lepoto, užitek in slast.

Pot nas je peljala v zgodovino prejšnjih stoletij in tudi v nedavno preteklost ter sedanjost. V dveh dneh popotovanja se je pred našimi očmi razvil pisan trak z zgodovinskimi ter umetnostnimi prizori in prelepimi krajinami. Nekdanja gorenjska »magistrala«, ki je povezovala

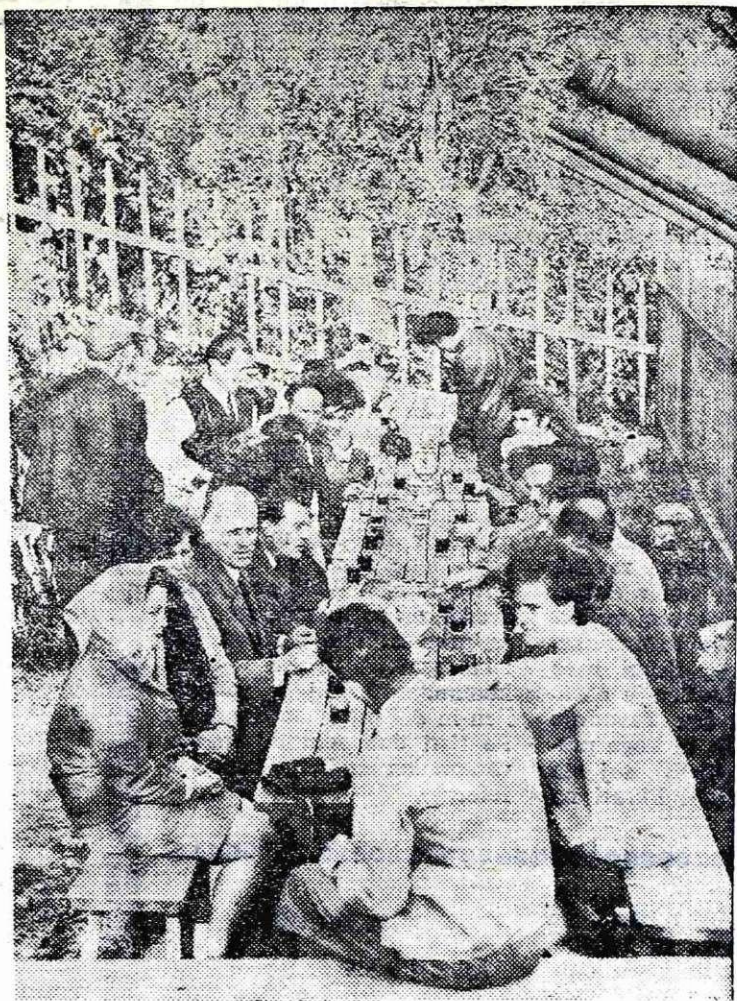
Gorenjsko s Štajersko, je za tistega, ki ima čas pa tudi eventuelno denar za rezervne gume, vredna vožnje. V Motniku je meja med Štajersko in Gorenjsko. V Vranskem, ličnem štajerskem mestecu, se pa že zapeljemo na sedanjo magistralo in asfalt! Mimo Celja in pogleda na železarno Štore, ki se modernizira, nas je dalje pot peljala skozi vasico Podplat v Rogaško Slatino.

Zgodovina Rogaške Slatine je raznolična in živa, kakor je raznolična okolica, ki obdaja zdravilišče. Kristalno čista mineralna voda je stvarnik te lepote. Od kdaj že teče? Nihče ne ve odgovora na to vprašanje. Znano je, da je v dobi mogočnega rimskega imperija rimsko vojaštvo naselilo te kraje. Dobro vidni ostanki rimskih cest v bližini Rogaške Slatine in raznovrstne najdbe rimske kulture so zgovorne priče o rimskih naselbinah v teh krajih. Torej so pred 2.000 leti že Rimljani pili vodo iz vrečev!

Od 17. stoletja naprej so vrelci postali vedno bolj pomembni in veliko število uglednih gostov se je skozi stoletja ustavljalo in živelo nekaj časa v tej lepi naravi. Poleg vladarjev so v zdravilišče radi zahajali tudi umetniki, kar se še danes nadaljuje. Naj omenim samo nekaj znanih kulturnih osebnosti iz preteklosti: sloviti pianist Franz Liszt je koncertiral v Rogaški Slatini; slavni gledališki igralec 19. stoletja Aleksander Girardi je začel svojo gledališko kariero na slovenskih tleh; dunajski dramatik Franz Grillparzer, slavist dr. Fran Miklošič in naš pisatelj ter pesnik Josip Stritar so živeli in delovali v tem odmaknjenem mirnem mestu. Med finančnimi mogotci so pa v analih mesta zapisani Rotschildi iz Pariza.

V lepem brezovem gaju glavnega parka stoji impozanten spomenik padlim žrtvam NOB. Reliefne postavbe je napravil akademski kipar Boris Kalin, v kamen vklesane verze pa je napisal pesnik Igo Gruden.

Vremenska hišica ob glasbenem paviljonu je lepo delo



Plavžarji so za počitek izbrali lepo okolje zidanice

celjskega kiparskega ateljeja Miloša Hohnjeca, iz leta 1925. Reliefne figure v tej hišici predstavljajo verjetno razne dobe človeškega življenja.

V Rogaški Slatini so izkoriščene vrtnice Donat, Templ in Styria. Kristalno čista voda priteka po ozkih vrečnih cevih iz globin 46, 57, 23 in 37 metrov. Njena temperatura je pozimi in poleti 11° C. Večji del vode odteka iz steklenih kap v nalivalnico, kjer polnijo steklenice. Odvečno vodo pa porabijo za mineralne kopeli. Mešanica hladne mineralne vode in zelo vroče navadne vode daje odlične mineralne kopeli.

V rogaški mineralni vodi so velike količine ogljikove kisline, ki omogoča, da se voda dvigne nad površino zemlje. Del ogljikove kisline je vezan z vodo; prosta ogljikova kislina pa se polni v jeklenke za prodajo. Procedura zajetja plina (CO₂) je na videz zelo enostavna. V steklenih kapah se prosti plin zbira nad vodo, pada skozi odprtino odvodne cevi v podzemeljske plinovodne cevi, od tam pa »teče« v velik nabiralnik. Ko je v nabiralniku dovolj plina, ga polnijo v jeklenke.

Pri ogledu steklarne Boris Kidrič smo videli, da je delo steklarja zelo težavno. Če ne bi bilo mineralne vode, ki jo steklarji kar precej na dan pospravijo, bi težko vzdržali pri tako napornem delu.

Ob dobrem kosilu v gostišču Bellevue, kjer se nam z verande gostišča nudi prekrasen razgled proti vzhodu, jugu in zahodu, se kar zastrmimo v morje pisanih hribov in gričkov, ki se valovijo pred nami v tihi in topli jeseni.

Čas teče in naše popotovanje je »programirano«. Po slovom se od lepe Rogaške Slatine in se odpeljemo proti Kumrovcu. Pot nas vodi mimo »atomskih« toplíc na slovenskih tleh pri Podčetrtnu ob Sotli. Topla voda izvira pod skalo pri Harinih Zlakah, kar ljudje pomnijo. Rane se hitreje celijo, če se spirajo s to vodo in tudi marsikakšen trdovraten ekscem se je že pozdravil v »atomski« vodi. Zanimiv je grad v Olimju. V tem gradu je bila 1780. leta prva lekarna na slovenskih tleh. Lahko bi vzklili: »in kamor se oko ozre, povsod se ti nov svet odpre...« Smo kakor v začaranem svetu: vinogradi, sadovnjaki, njive, travniki, gozdovi, hribočki in hribi. Vmes se blestijo kmetije, cerkve in osamljeni gradovi.

Pridemo v Kumrovec, rojstni kraj predsednika republike maršala Tita. Ves nov je, da je kaj videti. Bistrica ob Sotli je njegova svetla sosedna na slovenski strani, ki tiči kot gnezdece na ravni pod Orlico. Dalje nas vodi pot mimo Bizelskega, Brežic in v nepozabne Smarješke Toplice, kjer se ustavimo in prenočimo. Sredi oktobra je možno kopanje v odprtem bazenu! Seveda, če je človek zdrav in nima nobenih težav. Naslednji dan imamo pravi dolenjski »piknik« v Malkovcu, nedaleč od mesteca Mokronog. Tudi predsednik Tito je pred leti obiskal zidanico pri gostilničarju Devu in užival ob lepem razgledu in dobri kapljici ter odlični pečenki.

Še en lep in prijeten izlet je zopet za nami in že vnaprej se veselimo prihodnjega.

Marženka Zupan



V Kumrovcu so plavžarji obiskali tudi rojstno hišo predsednika Tita



Franci Jekler sodelavec iz pražilnih peči



Janez Kramar, sodelavec iz strojnih delavnic

Dva pilota — železarja

V eni avgustovskih številkih železarja smo lahko brali o vajah naše protiletalske zaščite. V železarni pa imamo tudi dva sodelavca — pilota rezervista. Svoja krila sta dobila leta 1960 v Vršču. Tam sta se naučila leteti na jadralnih letalih. Vendar nista ostala pri tem. Leta 1963 sta dokončala enoletno šolo za vojne pilote — rezerviste v Zadru. Sedaj sta vključena v trenažno eskadriljo v Ljubljani. Tamkaj letita v prostem času in izpopolnjujeta znanje. Že večkrat sta preletela Jesenice in je prav, da ju поблиže spoznamo.

To sta Janez Kramar, ki dela na obratovodstvu strojnih delavnic in Franci Jekler, delovodja na pražilnih pečeh. »Letenje ni tako nevarno,« pripoveduje Franci, »kot si mnogi predstavljajo. Treba je upoštevati znanje, ki si ga pridobil in spoštovati varnostne predpise. V teh letih pri turažni eskadrilji sva do podrobnosti spoznala vso Slovenijo in sploh ni mogoče, da bi se izgubila, saj jo pozna »na pamet«. Drugače je seveda, če te zaloti nevihta ali gosta oblačnost, ali megla. Takrat gre seveda bolj za nohte.«

Po tem kratkem opisu bi marsikdo menil, da je letenje preprosta stvar, pogled v pilotsko kabino letala 522, v katerem letita, pa nam pove povsem nekaj drugega. Instrumenti, ročice, ure in urice pa pretikala in stikala se stiskajo drug ob drugem. Vsa kabina je pokrita z njimi. Piloti amaterji radi pripominjajo, »da je 522 stara škatlja, ki nemogoče ropota«.

Pod letalo lahko obesijo bombe in rakete, za splošno oborožitev pa ima dva mitraljeza. Torej je kar primerno letalo za trenažo. Ob pikanju ga pilot lahko spravi v hitrost, ki ob izbočenju potegne megleno kopensko preno čez oči.

»Sicer sva pa doživela v zraku že nepozabne ure,« je nadaljeval Janez. »Spominjam se poleta spomladi nad Triglavom. Vse je bilo še zalito od velike množine snega, ogromni previsi so viseli čez gorske grebene. Prvo močnejše sonce je prožilo plazo-

ve z vseh sten. Počasi, kot veliki, leni krokodili so lezli v dolino. Mogoče je katerega sprožil tudi zrak motorja. V času, ko noben planinec ne zahaja v gore, je bil ta gorski svet najin.«

Vstopnina za ogled tega čudovitega sveta, kraljestva Zlatoroga, je obvladovanje tehnike, pogum in seveda določeno tveganje. Danes, ko osvajamo vesolje na tekočem traku, ima letalstvo še vedno svoj sijaj, prav tako kot ima še neomejene možnosti, da se razvija naprej.

»Sta vajini ženi proti temu, da letata?«

Oba sta se v en glas zasmejala: »Seveda sta bili, pa sta se navadili.«

»Pred kratkim sva bila na orožnih vajah,« sta nadaljevala. »Pokazalo se je, da kar zadeva merjenje in spuščanje bomb, nisva nič pozabila, čeprav je od vojaščine že šest let. Aktivni piloti so nas rezerviste gledali nekoliko postrani. Leteli so na letalih tipa »Kragulj« — partizansko

letalo modernega časa. Ko smo jih v pikanju prehiteli mi s 522, so tudi na nas začeli drugače gledati.«

»Pa sta doživela kaj posebnega prijetnega?«

»Prijeten je vsak dan na letališču. Spominjava pa se, ko smo nekoč šli v izvidnico, smo zgrešili tanke, opazili pa smo gručo deklet. Že tako je bila naša naloga nizki prelet terena in mi smo se še bolj potrudili, tako da so dekleta popadala po tleh. Ko smo to povedali komandantu, nam je najprej »oprle« dušo, potem pa je suho pripomnil: »No, če že niste čisto slepi, imate pa vsaj na koncu pristov oči!«

Iz tega pogovora lahko spoznamo, da je letenje z avionom drugače kakor vožnja z avtomobilom, da se po Sloveniji sprehajata tako kot s prstom po zemljevidu in da včasih pozabita na svojo letalsko nalogo.

Mi jim čestitamo za pogum in za uspešne polete.

J. Jekler



Čiščenje dna za kokile v sivi livarni

Drugo popravilo plinovoda surovega plina

Minilo je šele dve leti, odkar smo montirali plinovod s premerom 1500 mm, ki povezuje plavž št. 1 s stolpnimi plinskimi čistilci, pa imamo na tem cevovodu že drugo večje popravilo. Tako popravilo pomeni poleg težkega dela za izvajalce remontnih del tudi precejšen strošek za železarno. Poleg materiala in izdelovalnih ur je samo dnevno za približno 9.000 din večja poraba mazuta in premoaga, ki ga uporabljajo namesto plavžnega plina. Zaradi popravila moramo celotno proizvodnjo plavžnega plina iz plavža št. 1 puščati v zrak, zaradi tega je tudi okolica bolj zaprašena.

Oba omenjena popravila sta v glavnem posledica nepravilne izvedbe samega ce-

vovoda in čistilnih naprav. Delno pa tudi zaradi slabega čiščenja cevi, katere bi morale redno dnevno čistiti delavci, zaposleni na plinskih čistilcih. Zaradi projektantskih napak nam je kmalu po začetku uporabe cevovod počil na montažnih prirobnicah, ravno tako nam je odpovedal pogon krtač. Zaradi nepravilne konstrukcije vrtnih koluti in mejnih stikal so se potrgale žične vrvi. Tudi po novih načrtih izvedena mejna stikala, katere smo montirali pri prvem popravilu, se niso obnesla in je potem delovodja elektro delavnice plavž izdelal nova, katera so v polni meri ustrezala. Vendar so se pokazale še druge pomanjkljivosti. Na mestu, kjer smo pri prvem popravi-

lu popravili slabo konstruirano prirobnico, je cev ponovno počila; zaradi prevelike temperature v prvi cevi je odstopila obloga ter ni bilo več mogoče čistiti cevi. Pri sedanjem popravilu bomo iz prve in druge cevi odstranili obloge, ker se zaradi visokih temperatur krivijo. Ravno tako bomo namestili tudi na konce cevi taka vodila, da bomo v slučaju poškodovanja žične vrvi te lahko zamenjali v času obratovanja. To je izdelal tov. Nagode po lastni iniciativi. To je predlagal že pri prvem popravilu, vendar takrat ni bilo časa za to, ali bolje rečeno, ni našel razumevanja.

Ravno tako bodo morali v proizvodnji postaviti drugačen režim čiščenja, tako da

bo vodil skrb za to, da bodo redno čistili delovodje plavžev sami, delavci pri plinskih čistilcih pa bodo morali tudi bolj disciplinirano in z večjo resnostjo opravljati svoje delo in bolj paziti na naprave. Ni dolgo tega, kar smo montirali na prašne vreče pod cevovode gibljive cevi, tako da bi lažje delali, danes že ni več zapornih elementov in bo treba napraviti nove.

V kolikor bomo nadaljevali s takim odnosom do posameznih naprav, bodo stroški vzdrževanja še kar rasli in tudi vzdrževalec ne bo zmanjkalo dela. Proizvodni delavci vse preradi najdejo kakšno napako, da jim ni treba delati in kar je še bolj pomembno, jim tudi ljudje iz proizvodnje vse preveč radi verjamejo in z njimi vred valijo krivdo na vzdrževalce.

Drugo popravilo, pa čeprav je večjega obsega, bo napravljeno prej kot prvo, ker se

vzdrževalci zavedajo, da je škoda vsakega dinarja, ki gre v zrak. Moram pripomniti, da bi bilo to popravilo lahko že prej opravljeno, če ne bi izgubili pri samem čiščenju cevovodov preveč časa. V času čiščenja smo izgubili kar 36 ur, ker niso čistilci plina delali na tem čiščenju. Šele, ko smo zahtevali od tov. Železnikarja iz energetskega gospodarstva, da je bil tudi popoldne navzoč, so resno pričeli čistiti. Po tem so odpadli vsi izgovori in je bil učinek pri tem delu zadovoljiv. Toda smatram, da je na vsaki dnini v proizvodnji delovodja in bi lahko več sodeloval pri tem delu. Tudi proizvodnja mora biti zainteresirana za razna taka dela. Vzdrževalci pač ne morejo biti povsod in ne pri vsem, posebno dokler bo na plavžu manjkalo 25 % vzdrževalcev po normativu.

T. S.

Janez Puh — izumitelj avtomobilskega montažnega traku

»Nekoč bo mogoče graditi vozila, ki bodo imela veliko hitrost in ne bo treba konj...«

Roger Bacon (1241—1294)

Konstrukter in izumitelj moderne oblike dvokolesa

V velikem ustvarjalnem poletu preteklega stoletja izumov so za vselej utonila v zgodovini tehnike imena slovitih mož, ki so v tej ali drugi obliki — neposredno ali samo z izboljšavami — dajali delež k razvoju in uvedbi sodobnih tehničnih dosežkov. Delež brez primere pri napredku kolesarske industrije, motorizacije in avtomobilizma gre pripisati možu slovenskega rodu — Janezu Puhu — katerega ime »Johann Puch« se je v preteklem stoletju razširilo iz Avstrije po vsem tedanjem tehničnem svetu. V otroški dobi kolesarske industrije, ko so Francozi osvojili Evropo s kolesom znamke Michau (»mišo«), s čezmernim velikim prednjim kolesom, se je lotil Janez Puh pionirskega dela pri oblikovanju moderne linije dvokolesa. Po številnih samostojnih osnutkih in konstrukcijah, ki jih je nenehno izpopolnjeval je slednjič znižal okvir in vgradil vanj dvojne nako velikih koles s krogličnimi ležaji, zadnje kolo pa sta gnala pedala z verigo.

Puhova oblika dvokolesa je še danes ostala v veljavi, kar dokazuje, kako revolucionaren je bil njegov dosežek za takratni tehnični svet. Prvi prototip Puhovega dvokolesa hranijo danes v tehničnem muzeju v Gradcu. Moderna linija, varnost, stabilnost in ne nazadnje lahkotno upravljanje so bile glavne odlike Puhovega dvokolesa. Na mah je Puhov patent osvojil številne ljubitelje kolesarjenja širom Evrope. S tem edinstvenim posegom na polju tehnike je porazil francoske in angleške proizvajalce tedaj že osvojenih biciklov s čezmerno velikim prednjim kolesom.

Danes po tolikih letih, ko vrednotimo dosežke našega človeka v tej brezobzirni borbi tehničnih izumov ter nenehnega industrijskega ogle-

duštva — je včasih kaj težko izluščiti pravo resnico. Vendar po vsej pravici lahko pripišemo izvirnost iznajdbe »moderne oblike dvokolesa« Slovincu Janezu Puhu.

To tembolj upravičeno, saj prihaja priznanje iz tujine.

Priznani strokovnjak in poznavalec tehnične zgodovine dr. prof. inž. Hans Müller, opisuje v svoji knjigi »Technische Erfindungen und Entdeckungen« — Verlag Sebastian Lux, München 1951 (Tehnične iznajdbe in izumi — Založba Sebastian Lux, München, 1951) na strani 336 ustvarjalno tvornost Janeza Puha takole:

»Dvokolo — Styria — konstrukterja Johanna Pucha (Janeza Puha), avstrijskega industrijalca slovenskega rodu, predstavlja v takratnem tehničnem svetu revolucionarno novost, tako po moderni liniji, varnosti in lahkotnem upravljanju na eni, ter dirkalnih sposobnosti na drugi strani. Elementarna uvedba krogličnih ležajev, dvojnih pedal in verige na zadnjem od pedal gnanem kolesu — predstavljajo izvirno rešitev ter popolnoma novo smer v tehnologiji proizvodnje dvokoles. Po preverjenih dokumentih in patentnih listinah iz leta 1889 s polno pravico imenujemo Johanna Pucha (Janeza Puha) kot izumitelja modernega dvokolesa. Puh se je samostojno, z njemu lastno energijo dokopal do idej in brez tuje pomoči izpeljal ter konstrukcijsko zadovoljivo rešil moderno linijo dvokolesa. Prav zato smatramo leto 1889 kot rojstno leto po obliki in namenu uspelega Puhovega dvokolesa. Kolikšna je bila vrednost Puhove iznajdbe vidimo po hudi mednarodni konkurenčni borbi, ki se je neizogibno razvila v tem obdobju. Francozi kot Angleži, ki so si prvotno lastili prvenstvo v tej panogi — so ostali z zastarelimi linijami svojih dvokoles poraženi. Janez Puh — tvorec in kreator modernih dvokoles pa je izšel iz te brezobzirne konkurenčne borbe — kot

zmagovalec. To pa še ni vse, kar je storil Puh za uspešno uvedbo tehničnih dosežkov v razvijajočo panogo motorizacije in avtomobilizma...« zaključuje na tem mestu dr. prof. inž. Hans Müller.

Pod lastno streho — uspešna integracija

Konec leta 1899 se je Puh odločil za serijsko proizvodnjo dvokoles. Z namenom pridobitve osnovnega kapitala je Puh sklenil pogodbo s tovarnarjem Wernerjem. Z začetnim kapitalom je ustvaril lastno tovarno »Erste Steirermärkische Fahrradfabrik — Johann Puch, A. G.« (»Prva štajerska tovarna koles — Janez Puh d. d.«). Tovarna s tem imenom je združevala kmalu nato še šest tovarn oziroma delavnic z istim proizvodnim programom izdelave — dvokoles »Styria«. Kvaliteta dvokoles je ustrezala in tudi plan prodaje so v redu izpolnjevali, skratka Puhova kolesa so se dobro prodajala. K temu je v polni meri pripomogel tudi Puh sam z organizacijo pravicatih kolesarskih dirk v katerih je tudi sam aktivno sodeloval.

Dvokolesa »Styria« so slovela daleč izven meja Avstrije. V tem času je prišlo do uspešne integracije nemške tovarne koles »Dürkopp & Co.« s Puhovo tovarno. Skupen program sta tovarni izpolnjevali v izdelavi dvokoles »Styria« in »Diana«. Večmesečni proizvodni program je bil že vnaprej prodan v evropske in prekomorske države. Do leta 1908 je zapustilo Puhovo tovarno čez 100.000 primerkov.

Z uspešno integracijo in enotnim programskim delom je Puh v Avstriji položil solidno osnovo industriji dvokoles. Njegovo podjetje je obdržalo ves čas vodilni položaj v tej stroki. Puh je izdeloval odlična dvokolesa, ki so vzdržala konkurenco Anglije in Francije — dotedaj največjih izdelovalcev dvokoles.

Puhov razvojni potencial združen v koncernu »Steyr — Daimler — Puch«

Spričo iznajdb Daimlerja in Benza se je Puh odločil za uporabo bencinskih motorjev pri dvokolesih oziroma motornih kolesih. Vključitev v koncern »Steyr-Daimler-Puch« je Puhu prineslo vodilni položaj. Janez Puh, neutrudni konstruktor je dovolj zgodaj spoznal situacijo tržišča in uvedel v podjetju znanstveno raziskovalno delo. Puhu je bilo že zdljavno jasno, da kupovanje licenc ni vselej dobra naložba, saj firme prodajajo licence takrat,



Janez Puh — izumitelj

ko je proizvod komercialno in tudi tehnično že v zatonu. Puhova edina racionalna in sprejemljiva rešitev je bila v lastnem raziskovalnem delu, v lastni konstrukciji, v osvajanju lastnih modelov in prototipov. Prav s tem namenom je Puh osnoval tudi znanstveno raziskovalni inštitut. Zavedal se je, da je koncept razvoja inštituta utemeljen — potreba po visoko izobraženih kadrih pa velika in bo v prihodnje še večja. Zato je bila Puhov težnja po nadaljnjem usposabljanju svojih strokovnih sodelavcev s specializacijo, nadaljnjem znanstvenem odkrivanju skritih možnosti, tedanjih in bodočih v tej panogi — skrajno upravičena. Po nekajletnem preizkušanju iz izpopolnjevanju lastnih prototipov motornih koles so si graški motocikli že utrli sloves.

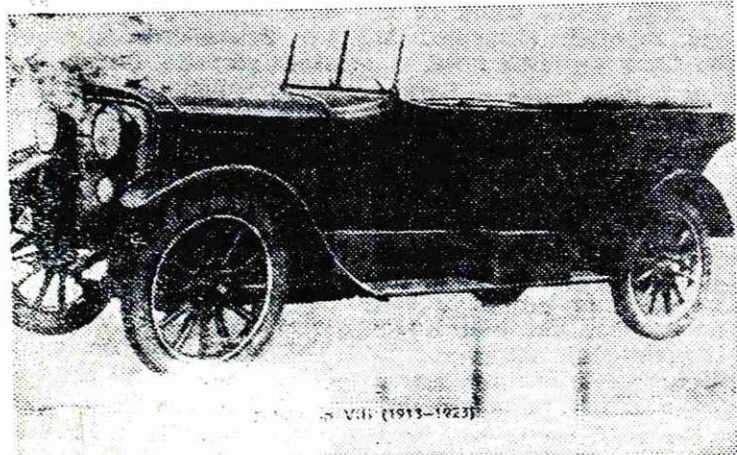
Pokal francoskega motociklističnega kluba osvojil poizkusni vozač Nikodem na Puhovem motorju

Doba športnih prireditev je odločilno vplivala na razvoj avtomobilske in motorne industrije. Kar je bil za avtomobilizem pokal Gordona Bennetta, to je bil za motocikle pokal francoskega motociklističnega kluba. (Motorcycle Club de France), ki je bil razpisan za leto 1904. Takrat je osvojil pokal francoski vozač. Leta 1905 je osvojil pokal Čeh Vondrich, tako da

je bila prireditev za naslednje leto prenesena v Avstrijo. Leta 1906 se je v Puhovih razvojnih laboratorijih posrečila izvedba z dvocilindrskim motorjem, ki je po hitrosti prekašal vse dotedanje. S tem strojem je še istega leta startal dirkač Nikodem, ter v hudi mednarodni konkurenci s poprečno hitrostjo 77 km na uro dosegel najboljši uspeh ter osvojil pokal. Ta uspeh je potrdil pravilnost Puhovih predvidevanj o znanstvenem razvojnem delu v tovarniškem inštitutu. Omenjeni uspeh Puhovih strojev je na široko odjeknil po vsem športnem svetu.

Novosti in znanstvena odkritja se v svetu sorazmerno hitro uvajajo v proizvodnjo...

Temu imperativu je Puh hitro prilagodil svoj proizvodni program ter znanstveno raziskovalno delo inštituta. Le na ta način si je zagotovil uspehe tudi v bodočnosti. Prav zato, ker je potrebno na osvajanju novih proizvodov delati hitreje in popolneje, je Puh s tem poiskal odlične možnosti in načine, ki to omogočajo. V inštitutu je zaposlil odlične strokovnjake, vse do specialistov z akademskimi naslovi. Po uspehih z motocikli se je Puh preusmeril še na proizvodnjo avtomobilov.



Izdelek Puhove tovarne, takrat najbolj razvite v Avstriji

Umrli je dolgoletni sindikalni delavec

Dne 10. oktobra je v prometni nesreči izgubil življenje tov. France Brgant iz znane delavske družine na Jesenicah. Že njegov oče, ki je bil zaposlen kot peskar in kurjač v jeklolivarni, je umrl zaradi posledic prometne nesreče. Pokojni je delal v železarni nad 40 let, najprej v martinarni pozneje pa vse do

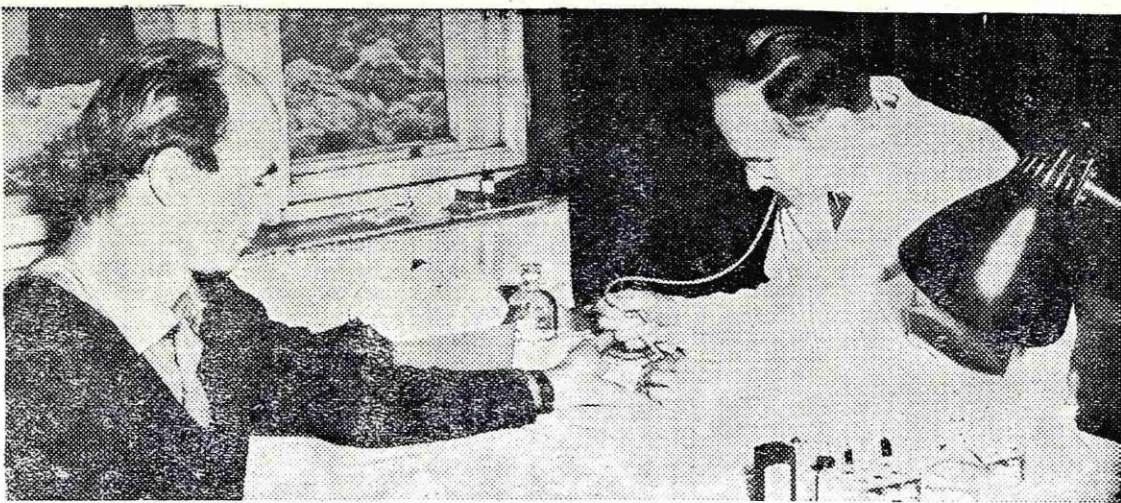


upokojitve v hladni valjarni. V obratu je bil ocenjen kot strokovno sposoben delavec in je tudi dosegel stopnjo visokokvalificiranega delavca. Po upokojitvi pa je nad osem let vodil dela pri izdelovanju žlindre opeke na Stari Savi. Tako v obratu kakor tudi pri izdelavi zidakov je bil med svojimi sodelavci zelo cenjen in priljubljen.

Pok. Brgant je zelo vestno zasledoval delo v strokovnih organizacijah in je bil pred vojno ugleden odbornik v napredni krščan-ko-socialni strokovni organizaciji in njenem združenstvu. Kot značajan in pošten mož je užival spoštovanje vseh, ki so ga poznali, bil pa je tudi iskren prijatelj.

Po upokojitvi je bil član upravnega odbora Društva upokojencev Jesenice, kjer je nad 12 let vodil blagajniške posle z njemu lastno natančnostjo in kristalno čisto-poštenostjo. Prav zaradi tega je z njegovim odhodom v družini nastala velika vrzel in le težko bomo upokojenci našli nadomestilo zanj.

Kako je bil pokojnik znan, z njegovim odhodom v pokazal tudi njegov pogreb. Velika množica upokojencev in drugih občanov ga je spremljala v nedeljo popoldan na njegovi zadnji poti na Blejsko Dobravo. Upokojenci, prijatelji in sodelavci pa ga bomo ohranili v lepem spominu kot vestnega, poštenega in marljivega delavca.



Bolni in ponesrečeni otroci potrebujejo vašo kri

Kri je najdragocenejše, nenadomestljivo in včasih za bolne otroke sploh edino zdravilo. Ko ne pomaga nobena druga stvar, dostikrat lahko samo s krvjo otroku vrnemo zdravje ali tudi življenje.

Poškodbe v nezgodah otrok so tudi pri nas med vzroki njihove smrti na prvem mestu. Poškodbe pri padcih, z udarci, z opeklinami, z vrezninami, pri prometnih nesrečah in pri raznih zastrupitvah zahtevajo dandanes zdravljen je, ki si ga kar ne moremo misliti brez sveže krvi in krvne plazme.

Novorojenčka, ki zbolí za hudo zlatenico, moremo ozdraviti le, če mu zamenjamo vso kri. Zato potrebujejo otroške bolnišnice mnogo sveže krvi.

Marsikateri dojenček je ves slaboten, ble d in se slabo razvija. To ima razne motnje in tegobe pri prebavi, ali se bori s kako nalezljivo gnojno boleznijo organov in kože ali pa je prebolel to ali ono hudo bolezen. Takim doje nčkom lahko uspešno pomagamo le s krvjo in krvno plazmo.

Slabotnim in malokrvnim majhnim otrokom lahko pomagamo le, če imamo na razpolago dovolj sveže krvi.

Sveža kri pa je potrebna tudi pri zdravljenju šolskih otrok, ki imajo revmatično vnetje sklepov ali so bolni na ledvicah, srcu, jetrih ali vranici. Mimo krvi in krvne plazme ga ni zdravila, s katerim bi uspešneje zdravili te bolezni in ozdravljali šolsko mladino.

V današnji medicini je kri zdravilo, ki ga mora vedno in zadosti imeti na zalogi vsaka otroška bolnišnica.

Starši! Ali ste že kdaj pomislili, da uteg ne morda že jutri biti kri potrebna tudi vašemu otroku?

Dobili jo boste iz zaloge, ki jo ustvarja jo prostovoljni krvodajalci, vaš otrok pa se bo vrnil iz bolnišnice zdrav in vesel.

JUGOSLOVANSKI RDECI KRIZ

Puhova ideja o montažnem traku — postane živa stvarnost s skupnim naporom osebja inštituta

Za uspešno proizvodnjo avtomobilov je Puh takoj v začetku predvideval in načrtoval dejanje velikega pionirja avtomobilske serijske proizvodnje. Vzporedno z idejo in racionalizacijo montažnega traku je tekla nemoteno proizvodnja dvokoles in motociklov. Proizvodi so šli dobro v promet. Nemirni duh Janeza Puha ni miroval in vztrajno je iskal rešitev v idejnem projektu montažnega traku. Precej neprespanih noči je predsedel v inštitutu pred maketo montažnega traku, ko so ostali strokovni sodelavci odšli že domov. Dodajal in odvezal je posamezne elemente ter ponovno preizkušal brezhibnost delovanja. In ne zaman — dan uspešne presaditve laboratorijskega modela v industrijski okvir je bil blizu.

Vztrajno delo kronano z uspehom

Z uvedbo motažnega traku v letu 1919 ter povečanjem tovarniških objektov in nabavo modernjših obdelovalnih strojev je Puhova tovarna v letu 1912 že izdelala 16.000 dvokoles, 300 motociklov in

300 avtomobilov. Proizvodne zmogljivosti in število izdelanih primerkov govore v korist uvedbi montažnega traku. Janez Puh je od leta 1914 razvil 21 različnih avtomobilskih modelov, ki so se odlikovali po originalni zasnovi in precizni izdelavi. V tem času je organiziral odlično tehnično kontrolo nad finalnimi izdelki. Puhovi avtomobili so igranje vzdržali konkurenco na svetovnem tržišču, potem ko so si pridobili sloves na mnogih mednarodnih avto salonih ter avtomobilskih dirkah. Povpraševanje po Puhovih avtomobilih je stalno naraščalo, kar je narekovalo podjetju solidno delo.

Puhov avtomobil model — VIII najvarnejše osebno in sanitetno vozilo

V prvi svetovni vojni je Puh za potrebe avstrijske armade dobavljal osebne in tovarne avtomobile ter motorje za vojaške ozkotirne železnice v zaledju Avtomobil iz Gradca — model VIII., je bil tehnično najbolj degnan in so ga tik pred začetkom prve svetovne vojne še izpopolnili — je za tedanje čase predstavljaj najvarnejše osebno in sanitetno vozilo. Nemirni duh in želja po napredku je pripeljala Janeza Puha še v letalsko stroko. Avstrijski le-

talski pionirji so se z zaupanjem obračali nanj ter v Puhu dobili vnetega mentorja in mecena. Z izdatno Puhovo podporo so konstruirali prvo avstrijsko letalo — Estarie I., motor zanj je izdelal Puh.

Janez Puh — tehnik samorastnik — naše gore list

27. junija 1862 se je kajžarju Francu Puhu v občini Sakušak pri Juršincih rodil sin Janez. Bil je izredno bister in živahen fant. Dvanajst let star se je že moral osamosvojiti, rodni dom in domača vas sta mu postal pretesna. Izučil se je ključavničarja ter se napotil prek Dunaja v Nemčijo na nadaljno usposabljanje. Njegove izredne sposobnosti za stroje so kaj kmalu spoznali tudi v vojaški službi. Vojsko je služil v Gradcu. Tam je prišel v stik in videl prve bicikle iz Anglije. To so bili znani izumi biciklov s prevelikim prednjim in manjšim zadnjim kolesom. V tem okolju je Puh že v vojaški suknji prevzemala novatorska žilica o izboljšavi in konstrukciji modernega. Po odpustu iz vojaške službe je imel Janez Puh že v grobem izdelano skico bodočega varnega dvokolesa. V Gradcu se je za stalno nastanil in ustvarjal.

Kljub poslovnim uspehom in svetovni slavi, je Puh ostal prepričan Slovenec

Ime Janeza Puha bi zagotovo utonilo v tujini, če se ne bi bil z izrednimi strokovnimi in organizacijskimi sposobnostmi povzpел do vodečega kreatorja motorne in avtomobilske industrije. Kljub tolikšnemu vzponu je stalno vzdrževal stike s svojci na Stajerskem. Rad je prihajal domov, ko je izdelal prvi avtomobil se je pripeljal z njim v rodni kraj, kjer so mu vaščani priredili veličasten sprejem. S svojci in vaščani si je dopisoval in razgovarjal v slovenščini — v domačem narečju. Ni se sramoval svojega izvora.

Napeto delo in trajni napori

Napeto delo in trajni napori so vnovič poslabšali Puhovo bolezen srca. Umaknil se je iz podjetja, ostal je samo še v nadzornem svetu. Kjub temu ga je še vedno vleklo v risalnice in laboratorije. Presenetljivo je, da je Puh, ki je s širjenjem motorizacije tako vztrajno in uspešno spodbujal tla konjem — gojil posebno veselje prav s konji. Ves prosti čas je preživel v konjušnici in se vdal jahalnemu športu. Toda ne za dolgo...

Po končanih konjskih dirkah v Zagrebu 19. julija 1914,

ga je prizadel infarkt — stara šele 52 let. Pokopali so ga v Gradcu; Puhova smrt je ostala v javnosti skoraj neopazena. Nekaj dni pozneje je izbruhnila prva svetovna vojna, ki je do temeljev omajala Puhovo gospodarsko področje — Avstrijo in nekdanje »Puhove« čase.

Tradicija Puhove dejavnosti ni šla v pozabo...

Avstrijska monarhija je izšla iz prve svetovne vojne kot majhna in obubožana država. Kljub temu Puhova dejavnost in tradicija izdelovanja motornih vozil ni zamrla. Po stopinjah velikega pionirja Puha so šle poznejše generacije avstrijske motorne industrije. Avtomobilski koncern Steyr-Daimler-Puch A. G. s sedežem na Dunaju je še danes eno največjih tovrstnih podjetij v Avstriji.

Po osvoboditvi se je kot po neki nesojeni tradiciji za napredek naše domače motorizacije — v njenem razvoju ponovno pojavilo Puhovo ime. Domača tovarna motornih koles in avtomobilov »Tomas« v Kopru je prevzela potrebno dokumentacijo od avstrijskega koncerna Steyr-Daimler-Puch.

Janez Puh je bil lahko zadovoljen z doseženimi uspehi, saj so njegova dvokolesa, motorna kolesa in avtomobili dosegli največje priznanje — svetovno ime in slavo.



Po povratku z vrha Triglava so naši železarji počivali pri domu Planika

Delovni invalidi Jesenic so ustanovili svojo organizacijo

Pretekli petek so na ustanovnem občnem zboru v dvorani Delavskega doma na Jesenicah ustanovili delovni invalidi podružnico društva telesnih invalidov Gorenjske za področje občine Jesenice.

Predsednik iniciativnega odbora za ustanovitev podružnice tov. Rudi Makra je v uvodnem referatu pojasnil pomen in namen ustanavljanja društev telesnih delovnih invalidov. Že dalj časa namreč obstojajo društva gluhih, slepih, tem so se v zadnjem času pridružila še društva za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam in lani so v Ljubljani po zgledu drugih republik, kjer so že dalj časa delovale, ustanovili še Zvezo društev telesnih-delovnih invalidov. Povedal je še, da so v Ljubljani že v okviru tega društva formirali posebno sekcijo peraplagikov.

V društvu naj bi se zbirali občani, ki so zaradi posledic raznih poškodb ali težjih obolenj postali invalidi. Vodstvo podružnice bo s pomočjo društva nudilo članom pravno pomoč, svetovali jim bodo v zadevah, kadar bo to invalidu potrebno, seveda pa računajo tudi s tem, da bodo v prihodnje lahko nudili pomoč pri urejanju zaposlitve, rehabilitacije in tudi materialno pomoč, seveda to potem, ko bodo formirali denarna sredstva, ki jih bodo nabrali z zbiranjem članarine in z raznimi dotacijami (društvo participira na delu sredstev Jugoslovanske loterije).

Tov. Makra je v svojem poročilu pojasnil še, da podružnico ustanavlja skupina delovnih invalidov Železarne ob vsestranski pomoči referenta za zadeve invalidov pri kadrovskem sektorju Železarne tov. Zdravka Pogačnik, ter da bodo pozvali v članstvo vse delovne invalide, stanujoče na področju občine Jesenice. Članstvo bo-

do obveščali o vsem prek radia Jesenice in tednika Železar. Skušali bodo čimprej najti poslovni prostor — pisarno.

V nadaljevanju je predsednik Makra obrazložil še začasni statut podružnice, katerega so člani potrdili.

Občni zbor so pozdravili v imenu tovarniškega odbora sindikalne organizacije Železarne Zdravko Pogačnik, v imenu Skupščine občine Jesenice načelnik oddelka za

družbene službe Pavle Dolar ter v imenu oddelka za socialno zdravstveno varstvo pri kadrovskem sektorju Železarne Tine Zen.

Na vprašanje invalidov, udeležencev zboru, sta odgovarjala oziroma dala pojasnila Pogačnik in Zen.

Ob koncu so izvolili izvršilni odbor in nadzorni odbor podružnice.

Po občnem zboru so se izvoljeni člani sestali na konstituantni seji in izvolili Rudija Makra za predsednika, Franca Leskovarja za podpredsednika, Ivanko Korošec za tajnico in Ivana Strgarja za blagajnika.

Odkrili so spominska obeležja na Gorjušah in Koprivniku

V okviru praznovanja 50-letnice ustanovitve KPJ, SKOJ naprednih sindikatov je bilo v letošnjem letu na Gorenjski več prireditev, ki so tako ali drugače obeleževale visoki jun-
lej avantgarde delavskega razreda.

V počastitev tega jubileja so preteklo nedeljo na Gorjušah in Koprivniku odkrili spominsko ploščo padlim borcem NOV. Tako kot je bila topla in lepa sončna nedelja, tako topli in neposredni so bili domačini, ko so sprejemali goste. Na proslavi na Gorjušah se je zbralo blizu tisoč udeležencev. Sodelovala je godba na pihala iz Gorij, pevska okteta z Gorjuš in Bohinjske Bistrice, ki ju je vodil pevovodja Grm in recitatorji, učenci osnovne šole iz Bohinjske Bistrice.

Proslavo je pričel predsednik KO ZZB NOV Gorjuše-Koprivnik, Janez Burnik, slavnostni govor pa je imel predsednik ZZB NOV občine Radovljica Janez Strgovšek, v katerem je povezal boje naše Partije v predvojnem, medvojnem in povojnem obdobju. V času NOB je podrobneje navedel zasluge vaščanov Gorjuš, Jožeta Azmana in Tomaža Godca, prva organizatorja oboroženega upora v bohinjskem kotu. Tov. Strgovšek je tudi odkril spominsko ploščo 13

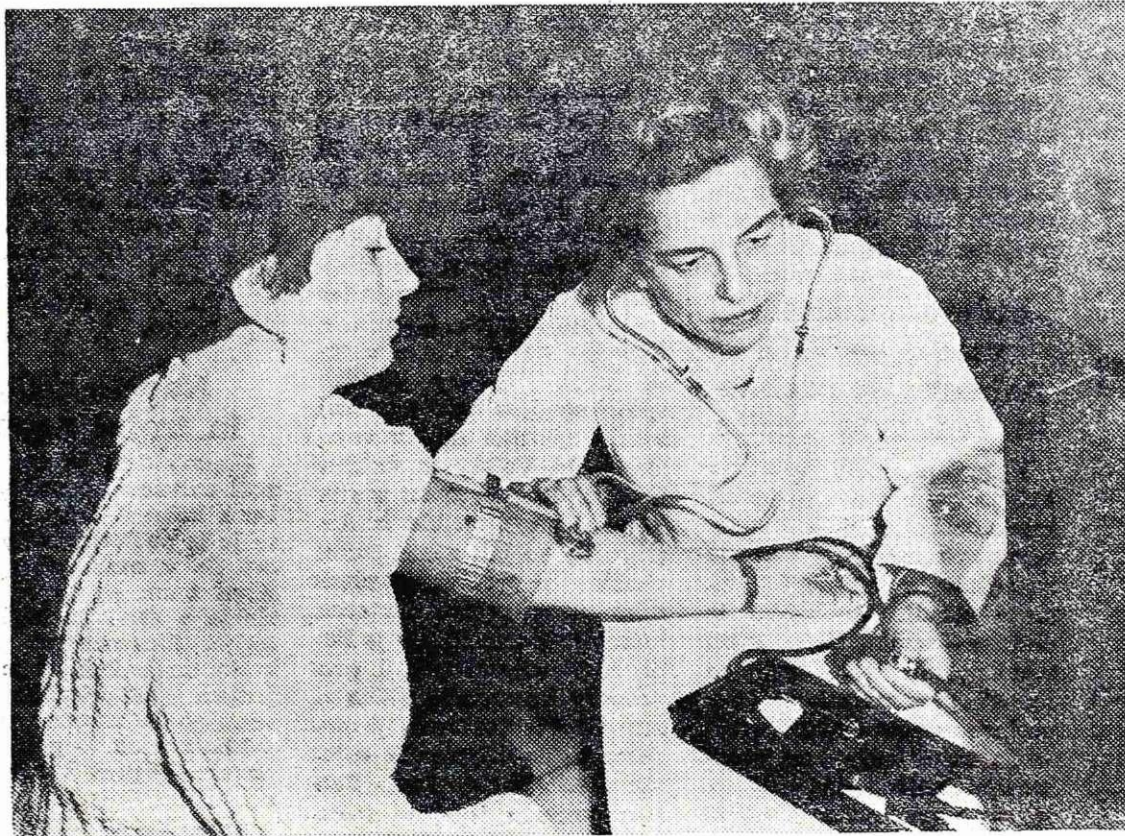
padlim borcem — vaščanom Gorjuš. Po odkritju spominskega obeležja, ki stoji na križišču ceste Jereka-Gorjuše, so sledili še nastopi pevcev, godbe in recitatorjev. Po odkritju spominskega obeležja na Gorjušah so udeleženci odšli še k odkritju enakega obeležja na Koprivniku.

Martin Prešeren iz Radovljice je povezal proslavo odkritja spominskega obeležja na Gorjušah in Koprivniku ter enotnost in kleno vaščanov obeh vasi, ki so zlasti izkazali pri oskrbovanju partizanskih enot ter hudih zimah, ko so nudili hrano in topel zapeček nekateremu lačnemu in ozebljenemu partizanu. Na spominskem obeležju so imeli desetih padlih partizanov domačinov, to so Bežni Korošci in Dijaki in stojijo na cesti pri pokopališču.

Po odkritju spominskega obeležja je bilo tovariško spominjanje borcev in aktivistov Koprivniku. Taka srečanja povezujejo udeležence NOB in mlajše generacije, ki svoje prispevajo, da se naše tradicije naše borbe za narodno in socialno osvoboditev prenašajo na mlajšo generacijo. Postavljanje spominskega obeležja pa krepi našo odločnost, da bomo vztrajali v uresničevanju ciljev, za katere je padlo toliko hrabrih sinov in hčera naše jugoslovanske skupnosti.

Občani želijo

Zadnjih nekaj mesecev kasanti za električni tok, soprois, članarino in drugo, hajajo na nekaterih ter samo še v dopoldanskem su po denar. Veliko je žin, ko takrat ni nikogar ma, ali pa vsaj ne stane. Tako nadlegujejo z rač otroke in sosede, ki so do Zakaj ne bi vsi inkasanti birali denarja popoldan 14. ure dalje, ali pa zve ko bodo dobili zanesljivo čino stanovanj doma? U nove in družbene službe katerih so ti inkasanti za sleni, naj to upoštevajo inkasante opozorijo, saj večje število stanovanjce, to želijo.



Starši! Ali ste že kdaj pomislili, da utegne morda že jutri biti kri potrebna tudi vašemu otroku. Zato darujte svoje kri tudi vi!

S skupščine občine Jesenice

Boriti se še naprej za višje cene jekla

V petek, 10. oktobra je bila 5. skupna seja obseh zborov Skupščine občine Jesenice, na kateri je bila osrednja točka dnevnega reda razprava na informacijo o poslovnem uspehu delovnih organizacij za obdobje prvih šestih mesecev letošnjega leta. V obširnem poročilu službe družbenega knjigovodstva Kranj so zajete le organizacije s sedežem v naši občini.

Likvidnost jeseniškega gospodarstva se je v letošnjem prvem polletju v primerjavi z lanskim istim obdobjem ponovno poslabšala. Izguba se je namreč povečala za 4 % in je ob polletju znašala 26.621.000 novih dinarjev. Izguba v svojem poslovanju so izkazale železarna Jesenice, Obrtno podjetje za vzdrževanje hiš, stanovanj, steklarstva in komunalne dejavnosti, Dom počitniške zveze Slovenije — Srednji vrh, naravni zdravilišči Triglav in Sonja Marinkovič, Služba pravne pomoči, Občinska knjižnica in Gledališče Tone Čufar.

Skoraj celotno izgubo izkazujejo v železarni Jesenice, saj kot je dejal predstavnik službe družbenega knjigovodstva tov. Jensterle ob razlagi poslovnega uspeha, izguba v ostalih delovnih organizacijah s področja gospodarstva in negospodarstva ne bi smela biti zaskrbljujoča. Na vse ostale organizacije namreč odpade vsega 99.000 novih dinarjev. Dalj časa pa se je ob razlagi zadržal ob finančni situaciji v železarni, pri čemer pa je pravilno ocenil, da za trenutno stanje niso v celoti krivi železarji sami. Železarna torej v izgubi daleč prednjači ne samo v jeseniškem, temveč tudi v gorenjskem gospodarstvu. Za primerjavo nekaj podatkov: izguba v celotnem jugoslovanskem gospodarstvu je ob polletju znašala okroglo 974.000.000 dinarjev, izguba v Sloveniji pa okroglo 72.000.000 dinarjev. Izguba organizacij v naši občini predstavlja v zveznem merilu 2,72 %, v republiškem gospodarstvu 36,89 % in v gorenjskem gospodarstvu kar 92,17 %. Za boljšo primerjavo o stanju našega gospodarstva naj bo še primerjava glede na celotni dohodek. Jugoslovansko gospodarstvo je ustvarilo v prvem polletju letos 203.556.000.000 dinarjev dohodka, slovensko pa 36.251.000.000 dinarjev, kar predstavlja 17,81 %. Jeseniško gospodarstvo z dohodkom 748.690.000 dinarjev predstavlja v zveznem merilu 0,37 %, v republiškem 2,07 % ter v gorenjskem 22,86 %. Iz podatkov, ki jih je zbrala služba družbenega knjigovodstva, kljub zadovoljivemu povečanju proizvodnje in plačane realizacije lahko ugotovimo težko stanje v železarni. Podjetje ima žiro račun blokiran vse letošnje prvo polletje, blokacija pa se vleče že od začetka 1967. leta. Zaradi osvojene prakse pla-

čevanja s kompenzacijami in asignacijami je priliv sredstev na žiro račun slab in zadošča komaj za kritje osebnih dohodkov in drugih družbenih obveznosti ter za poravnavo sodnih sklepov in akceptnih nalogov, ki po vrstnem redu čakajo na izplačilo. Za izplačilo osebnih dohodkov najema železarna kratkoročne kredite, ki jih potem vrača iz rednega priliva. Železarna izkazuje za letošnje prvo polletje 654 milijonov dinarjev celotnega dohodka ali za 30 % več kot v primerjavi z lanskim prvim polletjem, na svojem žiro računu pa istočasno izkazuje 95.000 din dobroimetja, kar pomeni, da se je že tako minimalno stanje dobroimetja ponovno zmanjšalo. Pri 30 % porastu celotnega dohodka so se kupci dvignili na 214 milijonov dinarjev ali za 42 %, obveznosti do dobaviteljev pa na 195 milijonov ali za 20 %. Pri tem je treba pripomniti, da so lani obveznosti presegle terjatve. V nasprotju s povečanjem zaloga materiala in drobnega inventarja za 13 %, kar je v skladu z rastjo fakturirane realizacije in celotnega dohodka, je železarna zmanjšala zaloge nedovršene proizvodnje, gotovih izdelkov in trgovskega blaga.

Na seji skupščine občine je o stanju v železarni obširno govoril tudi inž. Ivo Arzenšek, ki je poudaril, da bi železarna letos izšla brez izgube, če ne bi bilo težav v prejšnjih letih. Predsednik SOB Jesenice France Žvan pa je poudaril, da bo treba v železarni posvetiti veliko pozornost osebnim dohodkom in njihovi ustrezni stimulativnosti, da bo proizvodnja še večja. Prav tako pa se bo treba z vsemi silami in sredstvi boriti za višje cene železarskim izdelkom in tako utrditi nacionalno politiko v zvezi z jeklom. Cene so se v svetovnem merilu v zadnjem letu zelo povečale in so višje od naših.

V nadaljevanju seje so odborniki potrdili odlok o premiji za kravje mleko. Delovnim organizacijam, ki prodajajo mleko naravnost potrošnikom, je zagotovljena premija iz sredstev občinskega proračuna v višini 10 par za liter. Transportnemu podjetju Jesenice transport so izdali garancijsko izjavo za najetje kredita v višini 460.000 dinarjev za nakup 6 tovornjakov in 2 prikolic. Plačilo bo

izvršeno z asignacijo: TAM Maribor je z železarno sklenil desetletno pogodbo za dobavo po 80.000 ton jekla letno, ki ga bo treba prepeljati v Maribor, kar bo opravilo podjetje Jesenice transport.

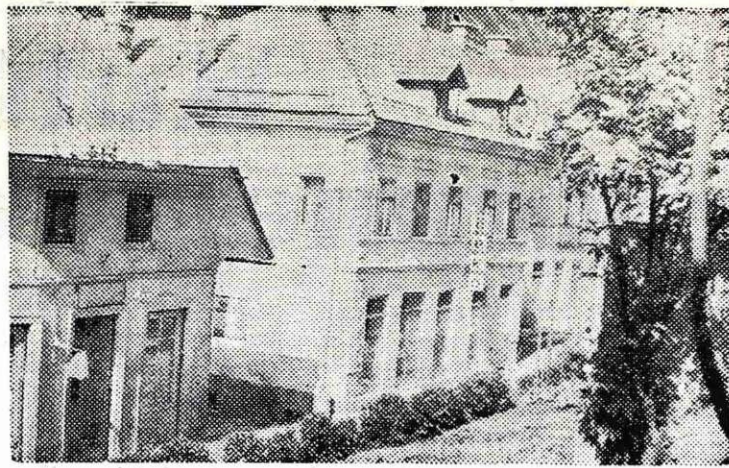
Brez pripomb so odborniki potrdili tudi odlok o cenah za geodetske storitve izven rednega vzdrževanja zemljiškega katastra. Nove cene so določene za parcelacije zemljišč za urbanistične namene, zakoličbe zgradb in objektov po zazidalnem načrtu, izdelavo geodetskih načrtov za potrebe lokacijske dokumentacije, delitev parcel po vnaprej določenih pogojih, vzpostavljanju stanja na zemljišču tako, kot je evidentirano v načrtih in katastrih, razmnoževanje, povečavo ali pomajšavo načrtov in kart, za vzdrževanje katastrov komunalnih naprav in objektov po naročilu komunalnih organizacij. Ura terenskega efektivnega dela bo veljala 30 dinarjev, ura pisarniškega dela 22 dinarjev in ura figurantskega dela 10 dinarjev.

Odborniki so se strinjali z ukinitvijo oddelka jeseniške šole za zdravstvene delavce v Trbovljah, saj je bilo šolanje ene generacije zaključeno.

Potrdili pa so tudi spremembo maloprodajne cene sladkorja, ki se je podražil za 15 par, za kolikor so se povečale tudi prodajne cene na veliko.

Ob koncu seje pa so opravili še nekatere razrešitve in imenovanja. Bojanu Čebulju so še za tri mesece podaljšali dolžnost vršilca upravnika gledališča Tone Čufar, Zajc Iršič Ilinko so razrešili dolžnosti sodnice občinskega sodišča, Franca Bratuša so na njegovo željo razrešili dolžnosti komandirja milice v Kranjski gori, za novega komandirja pa so imenovali Staneta Rižnarja. Dalje so na lastno željo razrešili Janeza Svoljšaka dolžnosti ravnatelja osnovne šole Tone Čufar Jesenice, Iliko Šmid pa so imenovali za vršilca dolžnosti ravnatelja za šest mesecev. Razrešili so komisijo za spremembe in dopolnitve statuta ter imenovali novo, kateri bo predsedoval Teodor Kreuzer. Janez Kavčič pa je bil imenovan kot predstavnik javnosti v svet osnovne šole Prežihov Voranc na Jesenicah.

Ob koncu seje je predsednik SOB Jesenice France Žvan govoril še o nekaterih ukrepih za nadaljni razvoj gospodarstva v naši občini.

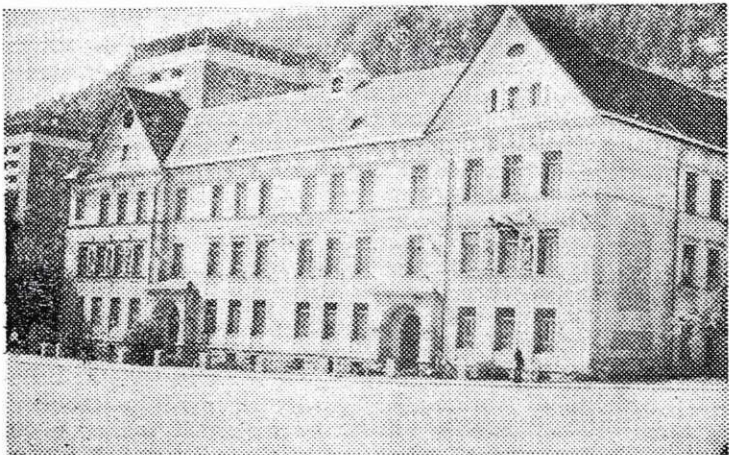


V tej stavbi je bila druga jeseniška osnovna šola

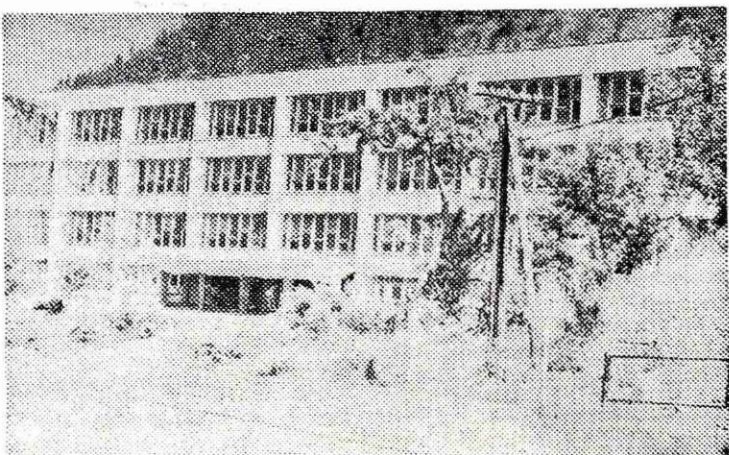


Kasneje se je preselila v Kosovo graščino

Jeseniške osnovne šole nekdanj in danes



V stavbi današnje gimnazije je bila četrta osnovna šola



Po vojni zgrajena osnovna šola na Jesenicah

Kultura je del skupnega družbenega dela

V petek, 10. t. m. je predsednik občinske konference ZMS prof. Srečko Krč sklical prvo problemsko konferenco, kateri so poleg članov konference prisostvovali tudi ravnatelji nekaterih šol in mentorji mladinskih organizacij na šolah ter drugi javni in kulturni delavci. Osrednja točka dnevnega reda je bila razprava o kulturi in angažiranosti mladih ter njihovi vlogi v kulturnem snovanju.

V uvodnem referatu je predsednik Krč naštel nekaj aspektov za obravnavo tega vprašanja in predvsem podčrtal nekatere negativne pojave, ki sooblikujejo okus in odnos mladih do resničnih kulturnih vrednot. Omenjal je predvsem izreden prodor tako imenovane »šund« literature, nadalje dinamičen razvoj reproduktivne glasbe (plošče, gramofoni, magnetofoni) in invazijo popularnih oblik kulturnega in umetniškega izražanja. Ob vsem tem, je dejal govornik, se vsiljuje vprašanje, ali masovni komunikacijski mediji prispevajo k pozitivnemu dvigalju kulturnega nivoja mladih v celoti, ali niso postali tudi vzrok za izenačevanje kulturnih odnosov in kriterijev v negativnem smislu. Ko

je govoril o tisku, je menil, da je mnogo preveč fetiširanja raznih filmskih, glasbenih, lepotnih in drugih zvezd ter zvezdnikov in njihovih škandalov, mnogo premalo pa se piše o delovnih ljudeh, njihovih uspehih in dosežkih ter o odnosih med ljudmi.

Ko je prof. Krč v nadaljevanju govoril o morali, je podčrtal, da je važen aspekt kulturne osamosvojitve človeka, osvoboditev od reakcionarnih in konservativnih predsodkov in neznanstvenega pogleda na svet in življenje. Ti predsodki se odražajo v lažni morali, ki se kaže v dvojni osebnosti z različnim obnašanjem. Ravno zato, je nadaljeval, morajo biti sredstva za širjenje masovne kulture mnogo bolj politično in idejno angažirana.

V svojem uvodnem razmišljanju se je predsednik Krč zadržal še pri vlogi televizije, glasbe in filma ter omenjal nekatere negativne pojave in poudaril nujnost večjega vzgojno-izobraževalnega prizadevanja v tej smeri.

Zelo živahna in tvorna razprava je odprla številna vprašanja, ki skoraj vsako za sebe zahteva podrobne analize oziroma raziskave. Rečeno je bilo, da je kultura del skupnega družbenega dela in bi se morala reproducirati skupaj z drugimi elementi proizvodnje. Žal pa v praksi ni tako, čeprav se pojem kulture pomembno razširja na vsa področja družbenega dela in življenja.

Govorili so tudi o premajhni zainteresiranosti mladih za kakršnekoli oblike in vsebino kulturnega dela pa tudi za mladinske sestanke. Ob tem je bilo izrečenih tudi precej misli o ustreznosti ali neustreznosti programov oziroma njihovi neprimarnosti interesom mladih. Dilema, ki so jo ob tem govorniki načeli, pa je v tem, kakšni so sploh interesi mladih, če se mladi ne odzivajo, kadar je govora o programski orientaciji te ali one organizacije. Poudarjeno je bilo, da pri mladih moramo razvijati in spodbujati kulturne potrebe in interese, predvsem pa izvajati sistematično propagando za resnične kulturne vrednote in se boriti za to, da se umetniška dela in kulturne dobrine oz. usluge čim bolj izkoriščajo.

Zelo zrela so nekateri govorili tudi o vzgojnem trikotu družina — šola — družba pri oblikovanju kulturnih interesov in potreb mladih, predvsem pa o zgledih star-

šev in starejših. Nekdo je zelo umestno poudaril misel francoskega psihologa, ki je ugotovil, da starejši mladini dajejo premalo zgleda, če pa ta je, je napačen, ker se starejši pretirano posvečajo le svojemu avtomobilu, hiši in osebnemu standardu.

Precej so govorili tudi o »prepadu« in neskladju med staro in mlado generacijo, ki je po mnenju nekaterih vzrok za premajhno aktivnost mladih. Drugi, ki imajo vsekakor prav in ki na to vprašanje gledajo iz širšega družbenega aspekta, so poudarili, da generacijskega konflikta ni in da morajo mladi pri reševanju svojih problemov izhajati iz sebe. V naši samoupravni družbi se lahko vsakdo uveljavi s svojimi naprednimi stališči in delom, ne glede na starost. »Konflikt« generacij pa ne smemo istovestiti s konfliktom idej, stališč ali s konfliktom med naprednimi in nazadnjaškimi gledanji.

Mnogo so govorili tudi o filmski repertoarni politiki, o založniški dejavnosti in sploh o množici negativnih vplivov, ki sooblikujejo mlado generacijo. Rečeno je bilo, da ni slabo, če mlad človek prebere kriminalko, ali gleda film slabše kvalitete za razvedrilo, vendar to ne sme biti višek njegovega kulturnega izživljanja. Stalno in povsod je treba spodbujati potrebe za resničnimi kulturnimi vrednotami, pri čemer pa ima družinska vzgoja izredno pomembno mesto poleg šole in okolja oziroma različnih organizacij.

Ob zaključku je predsednik Srečko Krč poudaril, da naj na konferenci iznešeni problemi o kulturi in mladini slu-

žijo tako ZM, kakor delavski univerzi, mladinskemu klubu, šolam, kulturnim in političnim organizacijam ter drugim pri oblikovanju njihovega programskega dela za delo z mladino. Predlagal je tudi, da naj bi se občinsko vodstvo ZMS in občinska zveza kulturno prosvetnih organizacij lotili empirične raziskave tega zelo pomembnega problema.

Predvsem gostje so pozdravili pobudo občinske konference ZMS Jesenice, da je to vprašanje uvrstilo na dnevni red. Vendar pa je to resnično šele prvi resnejši korak k razreševanju številnih problemov in nasprotij izrečenih na konferenci. K tem vprašanjem se bodo mladi morali še vračati, mnoga od njih pa bodo morale vključiti v svoje dnevne rede tudi druge organizacije, ustanove in društva. Čeprav je bila razprava na konferenci dovolj zrela, kritična in dobronamerna, se je pri posameznikih še odražal prakticizem in premajhna politična in idejna orientiranost pri obravnavanju posameznih vprašanj in stališč. Razprava pa je znova potrdila pripravljenost mladih za tvorno sodelovanje pri razreševanju številnih aktualnih vprašanj, pri čemer pa bi se morali mnogo bolj angažirati tudi komunisti, predvsem pa ZK kot celota. Mladi občutijo probleme, rabijo samo več pomoči družbenopolitičnih organizacij in več posluha za njihovo reševanje.

Prva problemska konferenca jeseniške mladine, ki se je lotila problema kulture in mladih z idejno političnega aspekta, sodi prav gotovo med uspešne dialoge mladih o tem vprašanju.

Na gimnaziji jubilejno šolsko leto

Gimnazija na Jesenicah je z letošnjo jesenjo začela jubilejno 25. šolsko leto. Njena ustanovitev na jesen leta 1945 je bila prav gotovo rezultat zmagovite ljudske revolucije in velika pridobitev ne samo za Jesenice, temveč za vso Gorenjsko.

Kot že nekaj let nazaj ima tudi letos gimnazija 12 oddelkov, po tri v vsakem letniku. Letošnji vpis v prvi razred gimnazije je le za spoznanje večji od lanskoletnega, v celoti pa je letos vpisanih 347 dijakov in sicer 137 dijakov iz drugih občin, predvsem iz radovljiške, 124 dijakov z Jesenic in 86 dijakov iz drugih krajev jeseniške občine. V minulem šolskem letu je bil učni uspeh 90 odstoten in čeprav je bil leto prej izjemno celo 94 %, je tudi lanski višji od povprečnega učnega uspeha v zadnjih petih letih.

Zasedba pedagoškega kadra je ustrezna in zadovoljiva, težave so le s splošnim pomanjkanjem profesorjev za matematiko in fiziko. Čeprav na univerzi vsako leto diplomira sorazmerno dovolj študentov iz teh dveh predmetov, pa se jih vse več zaposluje v gospodarskih organizacijah, kjer je z uvedbo računskih in elektronskih strojev vedno večja potreba po matematikih in fizikih. Da je vabljiv tudi večji osebni dohodek kot na šolah, ni treba posebej poudarjati.

Kljub tem težavam pa so na jeseniški gimnaziji vendarle vse ure zasedene po predmetniku in šola v celoti izpolnjuje svoje pedagoške naloge.

Nemara predstavljajo največjo pomanjkljivost skrajno neprimerni prostori za telesno vzgojo, tako telovadnica kot zunanja igrišča. V dogovoru s srednjo tehnično šolo je sicer že izdelan načrt za ureditev športnega igrišča za Titovim domom, vendar k stroškom v višini 100.000 N din trenutno gimnazija ne bi mogla ničesar prispevati. Za vzdrževanje stare stavbe gimnazije ne dobi nobenega denarja, zato najnujnejše vzdrževanje krije iz amortizacijskega sklada, seveda na račun lastnih osnovnih sredstev in opreme. Poleg pedagoških pa se gimnazija zaveda tudi širših vzgojnih in kulturnih nalog. Tudi v letošnjem šolskem letu bo pripravila vrsto prireditev, za katere programe že pripravljajo. Tudi s številnimi drugimi aktivnostmi dijaki gimnazije dopolnjujejo svoje znanje in se tako uspešno vključujejo v družbeno delovanje.



Naši mladi alpinisti se vsako leto bolj uveljavljajo tudi v tujih gorah. Na sliki je motiv iz tujih gora, ki ga je avtor Stane Belak imenoval POD SERAKI

Učni uspeh osnovnih šol v lanskem šolskem letu

Mreža osnovnih šol jeseniške občine je v lanskem šolskem letu obsegala 6 popolnih osnovnih šol in 4 podružnične šole, kjer se je odvijal pouk le za učence prvih in drugih razredov.

Vseh učencev je bilo 3.178 v 117 oddelkih. Organizacijsko najmanj razvita šola je imela samo 9 oddelkov in 219 učencev. Največ oddelkov in učencev sta vključevali obe jeseniški šoli s skupno 59 oddelki in 1757 učenci.

Na pretežni večini šol je potekal pouk v dveh izmenah. Tako 76% učencev zasleda učne prostore od jutra do večera, kar onemogoča šolam, da bi uspešneje organizirale dodatno pomoč manj sposobnim in dopolnilni pouk sposobnejšim učencem. S prostorsko kapaciteto pa se tesno povezuje tudi aktivno vključevanje učencev v interesne dejavnosti, ki so eden izmed pomembnih činiteljev v prizadevanju za vzgojno učinkovitost pouka.

V šolo se je z avtobusi in kolesi vozilo 412 učencev ali 12,9%. Vozni redi so po možnosti prirejani tako, da učenci ne čakajo dalj časa na pouk ali na povratek po pouku. Kljub temu predstavljajo učenci vozači določene organizacijske in pedagoške probleme. Težko je zanje organizirati dodatno pomoč,

ni jih ni možno vključevati v interesne krožke. Pojavlja se pa se tudi težave pri vraščanju učencev v šolski kolektiv, ker takoj po pouku zapuščajo šole in svoje vrstnike ter tako ne živijo polnega življenja s sotovariši in šolo.

Vseh učiteljev v osnovnih šolah je bilo 146, od tega 105 žensk, kar predstavlja 72% od skupnega števila. Srednjo izobrazbo je imelo 90 učiteljev ali 61,6%, višjo 40 ali 27,4%, visoko pa 16 učiteljev ali 10,9%. Najbolj ugodno kadrovske strukture je imela osnovna šola Prežihov Voranc. Strokovno usposobljen učni kader zagotavlja uspešno vzgojno izobraževalno delo na šolah, žal se s tem pogojem ne moremo pohvaliti. V naši občini je zlasti kritično stanje pri pouku matematike, saj je bilo 63,2%, pri pouku fizike pa celo 82,75% učnih ur nestrokovno zasadenih. Z boljšo kadrovske politiko in z boljšim materialnim stimuliranjem pri podeljevanju študijskih posojil bo možno v nekaj letih zapolniti boleče vrzeli.

V preteklem šolskem letu je izdelalo razred s pozitivno oceno 2.813 učencev ali 88,5%, to je za 4,3% več kot v šol. letu 1967/68. Z odličnim uspehom je izdelalo razred 16,9%, s prav dobrim uspehom 25,7%, z dobrim 33,9% in z zadostnim 12,1% učencev. Skupno s popravnimi izpiti

v višjih razredih in z negativnimi ocenami od 2. do 4. razreda je napredovalo v višji razred 94,9% učencev, kar presega za 1,8% poprečje gorenjskih občin.

Prve izkušnje kažejo, da so učenci, starši in šolniki sprejeli nova zakonska določila o napredovanju učencev z vso resnostjo, saj je skoraj polovico več učencev opravilo popravni izpit v primerjavi z uspehi prejšnjih let, ko so učenci višjih razredov lahko napredovali tudi z negativno oceno.

Razlike med polletnimi in zaključnimi uspehi so precej manjše kot prejšnja leta. Tudi bolj izenačeni učni uspehi posameznih šol kažejo, da so šolski kolektivi posvečali večjo pozornost rednemu in sistematičnemu preverjanju znanja. Najboljši učni uspeh je bil dosežen v 2. razredu (98,2%), najslabši pa v 7. razredu (88,1%). Število učencev, ki v osmih letih uspešno zaključijo osnovnošolsko obveznost, v zadnjih letih narašča. V lanskem šolskem letu jih je bilo 268 ali 65% oz. 68%, če upoštevamo še učence, ki so uspešno opravili popravne izpite.

Glede na statistične podatke je učni uspeh zadovoljiv in znatno boljši na vseh šolah kot v preteklih letih. Žal pa ni mogoče preverjati, koliko se statistični podatki odražajo v dejanskem znanju učencev. Uspeh učencev v šoli je odvisen od mnogih činiteljev. Naj omenimo samo tri najbolj očitne skupine: materialno kadrovske pogoje šol; socialne in kulturne razmere, v katerih žive učenci; kvaliteto pouka in intenzivnost učenja. Prvi dve skupini činiteljev ni mogoče tako hitro spremeniti in niso neposredno odvisne od šolskih kolektivov. Ko bosta dograjeni osnovni šoli v Kranjski gori in na Plavžu, bodo dani objektivni pogoji za razvijanje modernizacije pouka. Hkrati s tem bo možno zajeti v podaljšano in celodnevno bivanje v šoli vsaj tiste učence, ki so socialno in moralno ogroženi in katerih starši so obojestransko zaposleni in takih je nad polovico.

Kvaliteta pouka in intenzivnost učenja pa predstavljata subjektivne činitelje šolskega uspeha, odvisne od učitelja in učenca, odvisne od pedagoškega režima šole, od ubranosti učiteljskega kolektiva, od njihovega pedagoškega optimizma in erosa. Nekateri učitelji poskušajo ne glede na objektivne pogoje svoje delo obogatiti s sodobnimi dosežki pedagoške znanosti, resda s skromnimi začetki, vendar z globoko vero v mladega človeka. Če hočemo imeti čim več takih učiteljev, je naša dolžnost, da jih podpremo v njihovih prizadevanjih in jim priznamo družbeno pomembno delo, ki ga opravljajo.

Zora Čuden

Razpis

Čufarjevih plaket
za leto 1969

Na podlagi 3. člena odloka o podeljevanju Čufarjevih plaket (Uradni vestnik Gorenjske, št. 20/69) razpisuje skupščina občine Jesenice podelitev Čufarjevih plaket za leto 1969.

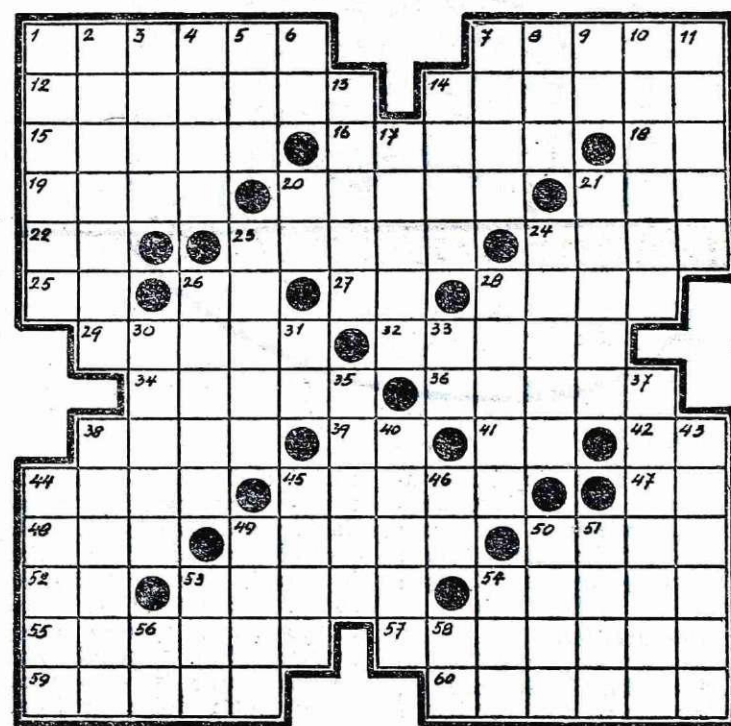
Čufarjeve plakete se podeli kulturno-prosvetnim organizacijam ali posameznikom kot priznanje za aktivno delovanje na kulturno-prosvetnem in umetniškem področju ter za izredni prispevek k rasti in dosežkom kulturno-prosvetne dejavnosti na območju občine Jesenice.

Predloge za podelitev plaket lahko dajo vsi občani, kulturno-prosvetne in druge organizacije.

Predlogi morajo biti predloženi občinski žiriji za izbor nagrajencev do 5. novembra 1969.

Svet za šolstvo, prosveto,
kulturo in telesno kulturo
skupščine občine
Jesenice

KRIŽANKA



Vod.: 1. stožčasto telo, 7. koruzi podobna rastlina, 12. nerodnež, 14. vrsta jastreba, 15. citat, 16. žensko ime, 18. igralna karta, 19. dozorel, 20. reka v Sovjetski zvezi (zapadna in severna...), 21. naziv, 22. samoglasnika, 23. JUS, 24. slog, 25. nedeljiva soglasniška skupina, 26. kazalni zaimek, 27. solmizacijski zlog, 28. družbeni položaj, 29. sporočilo, 32. reklamni listič, 34. amodiogljikove kisline, 36. jugoslovanski košarkar, 38. aktivni kisik, 39. dva soglasnika, 40. ljudska pritrdilnica, 42. okrajšano ameriško moško ime, 44. ozek kos blaga, 45. igra na srečo, 47. grška črka, 48. oranje, 49. pesniki 50. mestece na polotoku Pelješcu, 52. Okrajšava za starejši, 53. del jadrnice, 54. trava druge košnje, 55. država v Ameriki, 57. tečaj, 59. borišče, 60. namera.

Navp.: 1. ljudski izraz za trgovino, 2. glinasta piščal, 3.

neumen, 4. velika ptica, 5. pripadnik starodavnega plemena z visoko razvito kulturo, 6. d'lovska enota, 7. plaha gozdna žival, 8. letovišče pri Opatiji, 9. sončni bog, 10. vrsta blaga, 11. neprijetnega okusa, 13. nižje razvito živo bitje, 14. Benjamin, 17. tekmeč, 20. okrajšava za akademski naslov, 21. Odisejeva domovina, 23. mestece v Istri, 24. priletna, 26. reka v Jugoslaviji blizu bolgarske meje, 28. telovadna vaja, 30. nekdanji zemljiški posestnik — najemnik, 31. predlog, 33. samoglasnik in soglasnik, 35. italijansko nogometno moštvo, 37. kraj na Primorskem, znan iz NOB, 38. orač, 40. vznesečnost, zanos, 43. jugoslovansko gorstvo, 44. iver, 45. natrijev karbonat, 46. osebni zaimek, 49. prosto leti navzdol, 50. spoj, 51. jezero v Etiopiji, 53. Hus, 54. stara mama, babica, 56. nikalnica, 58. števnik.

Iva

V 14 dneh dve razstavi

V soboto, 11. t. m. je čez 30 ljudi, med katerimi so bile tudi številne razstavljalke, prisostvovalo otvoritvi enajste razstave v tem letu, razstave gobelinov. Za uvodni kulturni program so poskrbele dijakinja jeseniške gimnazije Helena Krajnik, Nika Rozman in Zdenka Čufer, ki so ob spremljavi Helene Krajnikove na citre zapele tri narodne pesmi. Predsednik upravnega odbora DPD Svoboda Tone Čufar Joža Varl pa je s krajšim nagovorom odprl razstavo.

Razstava gobelinov je prav gotovo prijetna popestritev razstavne dejavnosti na Jesenicah, ki jo že nekaj let uspešno izvaja likovna sekcija DO-LIK - DPD Svoboda Tone Čufar. Izredno pester izbor mo-

tivov in tehnik bo zadovoljil še tako izbirčnega gledalca, razstava pa bo spodbudno vplivala tudi na nove izdelovalke gobelinov.

Razstavo gobelinov si lahko ogledate vsak dan od 9. do 12. in od 14. do 19. ure v mali dvorani Delavskega doma, do vključno 20. t. m.

Ze prihodnjo sredo, 22. oktobra ob 18. uri pa bodo v isti dvorani odprli razstavo izdelkov pacientov psihiatrične bolnišnice v Begunjah. Razstavljené bodo predvsem intarzije, razne vezenine in drugi izdelki, ki jih pacienti te bolnišnice izdelujejo za delovno in življenjsko rehabilitacijo. Razstava bo odprta do vključno 29. oktobra vsak dan od 9. do 12. in od 14. do 19. ure.

V četrtek 23. oktobra ob 18. uri zvečer bo v pevski sobi delavskega doma Albina in Julke Pibernik na Javorniku

USTANOVNI OBČNI ZBOR PEVSKEGA ZBORA JESENICE

Vse pevke in pevce pevskega zbora Jesenice, poleg njih pa vse pevke in pevce, ki so aktivno sodelovali v prejšnjih pevskih zborih na Jesenicah, Javorniku, Hrušici, Žirovnici in na Blejski Dobravi vabimo, da se nam pridružijo in z nami sodelujejo pri izpolnjevanju pestrega programa. Zato se občnega zbora zanesljivo udeležite.

Iniciativni odbor

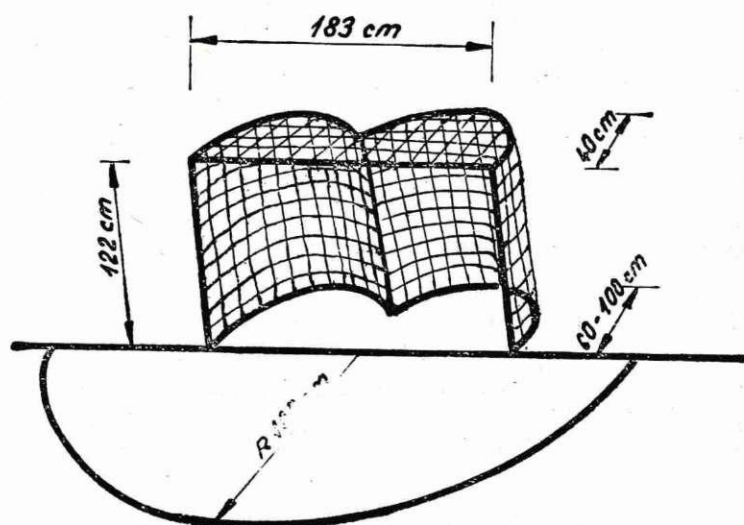
Pravila igre za hokej na ledu

Smatram za potrebno, da bi za v sezono 1969/70 gledalci vsaj delno informirali in poučili o pravilih dinamične igre, ker se dogaja, da gledalci mnogokrat negodujejo in žvižgajo na odločitve sodnikov, čeprav niti ne vedo, za katere oziroma za kakšen prekršek je šlo. Pravila se iz leta v leto dopolnjujejo in delno spreminjajo, zato je prav, da javnost tudi o tem nekaj ve. Vem, da na Jesenicah ljubitelji hokeja že dobro poznajo pravila te igre, pa se vseeno najdejo ljudje, ki so v poznavanju pravil te igre popolni laiki. Zato se mi zdi odveč, da bodo tudi tisti, ki te igre ne poznajo (teh je zelo malo) vsaj delno seznanjeni, kje in kako se igra hokej.

Hokej na ledu se igra na ledeni površini, ki se imenuje drsališče. To drsališče je

z njima je 30 cm široka rdeča črta po vsej širini drsališča, ki je označena tudi navpično na stranski ograji. Ta črta se imenuje srednja črta. Tisti del drsališča, na katerem so vrata — gol, se imenuje obrambni prostor za moštvo, ki brani ta vrata. Srednji prostor drsališča se imenuje nevtralni prostor. Prostor, ki je najdlje od branjenega gola ali vrat pa se imenuje napadalni prostor.

Na sredini drsališča je točka modre barve s premerom 30 cm; okrog te točke je z modro 5 cm široko črto načrtan krog s polmerom 4,5 m. Znotraj nevtralnega prostora je 1,5 m od vsake modre črte in v sredini med obema stranskima ograjama rdeča točka s premerom 30 cm. Ta točka je za izvajanje off-side-ov, v nevtralnem prostoru.



SLIKA II.

ograjeno z ograjo, imenovano tudi bando, ki je v ogliščih zaobljena s polmerom 6 m — pri drsališču širokem 30 m in s polmerom 5,2 m, pri drsališču širokem 26 m.

Mere drsališča

Največja mera drsališča je dolžina 61 m in širina 30 m, najmanjša pa dolžina 56 m in širina 26 m. Drsališče s temi merami mora biti ograjeno z ograjo, ki ne sme biti višja od 1,22 m in ne nižja od 1 m, merjena od površine ledu. Ograja — banda mora biti z notranje strani gladka, brez neravnin ali kakšnih drugih zaprek, da bi lahko poškodovale igralce. Mora biti enobarvno bela. Da pa so lahko na ograji reklame, mora to odobriti mednarodna zveza. To zadnje velja za svetovna, evropska ali mednarodna prvenstva.

Razdelitev drsališča

V razdalji najmanj 3,5 m in največ 4,5 m od vsakega konca drsališča je 5 cm široka črta rdeče barve, vzporedna s končno ograjo prek celega drsališča. Ta črta se imenuje črta vrat (gola). Drsališče med črtama vrat je razdeljeno na 3 enake dele z modrimi črtama, širokima 30 cm prek vse širine in označenima tudi navpično na stranski ograji. Na srednji med obema črtama vrat in vzporedno

ru. V obeh končnih prostorih — v obrambnem in napadnem prostoru in na obeh straneh vrat so rdeče točke in krogi. Premer točk je 30 cm. Okrog teh je s črto, široko 5 cm, narisani krog polmera 4,5 m. V razdalji 6 m so vzporedno s črto vrat rdeče 60 cm dolge in 5 cm široke črte, ki se raztezajo od zunanjega roba kroga navzven.

Dve rdeči črti, ki sta 90 cm dolgi in 2,5 cm široki sta na ledu v razdalji 90 cm od središča kroga in vzporedno s črto vrat. To so točke in krogi za izvajanje začetnih metov v obrambnem oziroma napadnem prostoru.

Vsako drsališče ima ločene sedeže ali klopi za igralce obeh moštev. Na teh klopih ali sedežih mora biti prostora za najmanj 16 oseb vsakega moštva in so tik drsališča ob nevtralnem prostoru, čim bližje središču drsališča, ter lahko dostopna iz slačilnic. Klopi morajo biti dovolj oddaljene druga od druge.

V klopih za igralce so lahko le igralci v opremi, vodja, tehnični vodja, trener in zdravnik. Na nasprotni strani drsališča pa morajo biti klopi ali sedeži za kazni, za časomerilca kazni, časomerilca trajanja igre in za službenega zapisnikarja. Na klopih

za kazni mora biti prostora za najmanj 8 kaznovanih igralcev. Ti sedeži morajo biti primerno oddaljeni od klopi za časomerilce in zapisnikarja.

Pri prostoru za kazni in to na sredini drsališča je polkrog s polmerom 3 m in rdečo črto debelo 5 cm. To je nevtralni prostor ali sodniški prostor.

Vsako drsališče mora biti opremljeno z gongom ali neko drugo signalno napravo, ki jo uporablja časomerilec trajanja igre. Za vrati ali za golom, je za ograjo na obeh straneh postavljena električna luč, ki jo uporablja sodnik za golom. Rdeča luč pomeni zadetek, zelena pa, če je avtomatična naprava, konec tretjine ali igre. Pri nas se je ta zelena luč uporabljala kadar se je premaknil gol. To sedaj ne pride v poštev, ker mora to glavni sodnik videti in potem urgirati. Pred vsakimi vrati je z rdečo črto široko 5 cm označen vratarjev prostor. To je polkrog z polmerom 180 cm (Glej sliko I.).

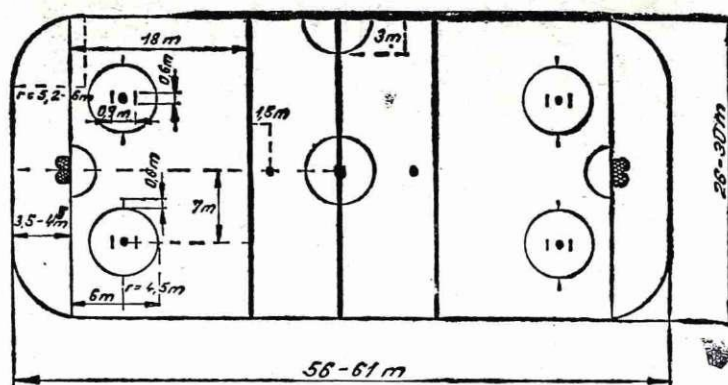
Vrata ali gol.

Na sredini črte vrat med bočnimi stranmi so predpisana vrata in mreža. Vrata in mreža morata biti izdelani iz odobrenega materiala in v odobreni obliki ter postavljena tako, da ostanejo nepremična. Vratnici morata imeti presek 5 cm zunanje mere, postavljeni sta navpično do višine 122 cm od površine ledu, razdalje med njima mora biti 183 cm, vse merjeno iz notranje strani. Prečka je iz enakega materiala kot vratnici je položena med vrhova obeh vratnic. Notranje mere vrat, merjene od prednje črte vrat do zadnje mreže ne smejo biti večje od 1 m in ne manjše od 60 cm. Mreža odobrene oblike iz konoplje mora biti pritrjena na vsaka vrata. Vratnici, prečka in ogrodje, ki je potrebno, da se nanj razpne mreža morajo biti v celoti obarvane z rdečo barvo. (Glej sliko II.).

(Se nadaljuje)

VaCe

SLIKA I.



Razstava fotoamaterjev za 65-letnico SPD Jesenice

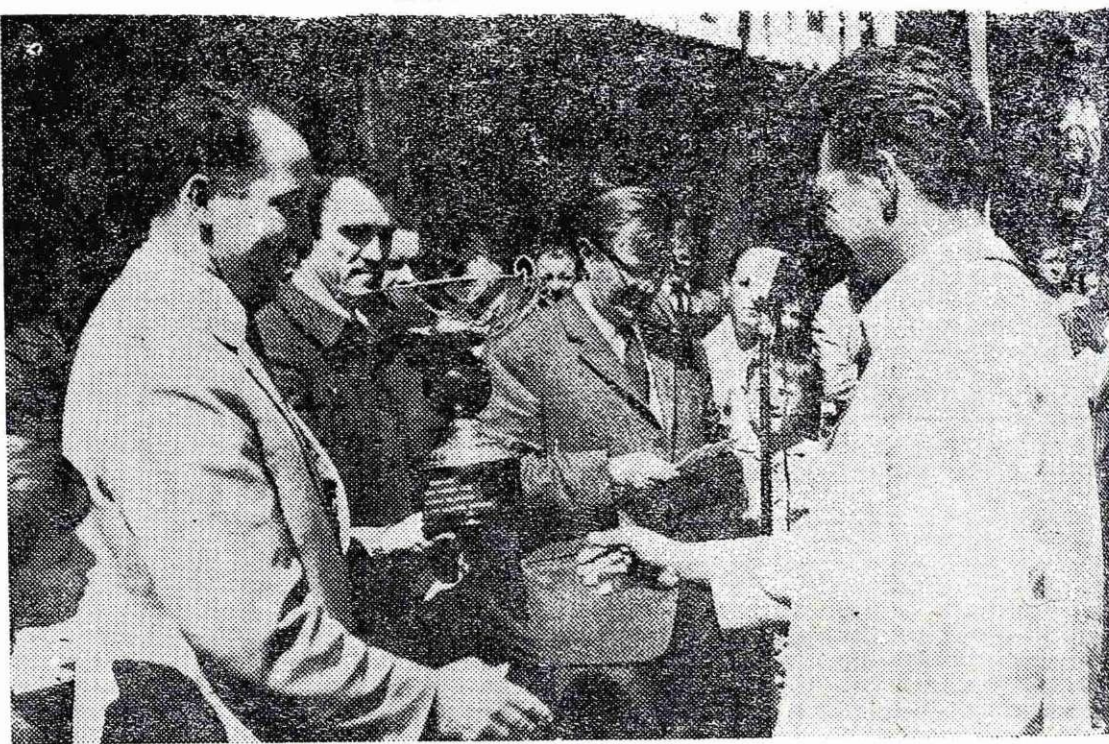
Prvi del proslave 65-letnice obstoja jeseniškega Planinskega društva je bil že izveden na Vršču. Pravzaprav pod stenami Male Mojstrovke je bila prisrčna proslava, h kateri so največ pripomogli godbeniki jeseniškega pihalnega orkestra. Po kratki spominski svečanosti je sledil višek te proslave, in sicer nastop mladih plezalcev in gorske reševalne službe v stenah Male Mojstrovke. Ta prikaz plezalcev kakor članov GRS je bil lep dokaz udarne sposobnosti jeseniških planincev.

Drugi del proslave 65-letnice obstoja Planinskega društva je namenjen širšim krogom prebivalstva, posebno pa mladini. V ta namen društvo razpisuje natečaj za udeležbo fotoamaterjev in slikarjev na planinski razstavi, ki bo v fizikalnem domu na Jesenicah v zadnjem tednu meseca novembra. Pogoji za udeležbo so na tej razstavi naslednji: fotografije in slike morajo zajemati življenje z gora in planin in ki do sedaj še niso bile javno razstavljene. Slike morajo biti izvirne.

Posebnost razstave bo, da vse fotografije in razstavljene slike do zadnjega dne, dokler ne bodo objavljene izbrana dela, ostanejo anonimne. Šele, ko bo posebni strokovni odbor izbral tri najboljše fotografije in tri najboljše slike, bodo objavljeni vsi avtorji razstavljenih fotografij in slik ter posebno še zmagovalci. Avtorji najboljših fotografij in slik bodo dobili in sicer za prvo mesto nagrado 14 dni brezplačnega bivanja s polno oskrbo na Vršču, za drugo mesto 10 dni in za tretje mesto 5 dni bivanja s polno oskrbo na Vršču.

Poleg tega tekmovanja bo na razstavi poseben oddelek, ki ga bo pripravila gorska reševalna služba, v katerem bodo poleg slikovnega materiala o raznih reševalnih akcijah razstavljeni tudi vsi moderni rekviziti za reševanje. Posebnost te razstave pa bo vsekakor tudi ločen oddelek o podvigih naših alpinistov v domačih in tujih gorah.

Stanko Ravnik



Podelitev pokalov na nedavnih športnih igrah slovenskih železarjev. Mag. inž. Peter Kunc izroča pokal predsedniku komisije za šport in rekreacijo

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

18. in 19. oktobra amer. barvni film POSLEDNJI SAFARI, v režiji Henryja Hatawaya, v glavni vlogi Stehert Granger, ob 17. in 19. uri.

20. oktobra amer. film KAVANA HRABRIH, v režiji Johna Forda, v glavni vlogi Ben Johnson, ob 17. in 19. uri.

21. in 22. oktobra angl. barvni film LADY L, v režiji Petra Ustinova, v glavni vlogi Sophia Loren, ob 17. in 19. uri.

23. oktobra amer. barvni film POGON BREZ MILOSTI, v režiji Arthura Pena, v glavni vlogi Marlon Brando, ob 17. in 19. uri.

24. oktobra amer. film SPOVEDUJEM SE, v režiji Alfreda Hitchocha, v glavni vlogi Montgomery Clift, ob 17. in 19. uri.

25. oktobra švedski film MOLK, v režiji Ingmarja Bergmana, v glavni vlogi Ingrid Thulin, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVZ

18. in 19. oktobra angl. barvni film LADY L, ob 18. in 20. uri.

20. in 21. oktobra amer. barvni film POSLEDNJI SAFARI, ob 18. in 20. uri.

22. oktobra amer. barvni film POGON BREZ MILOSTI, ob 18. in 20. uri.

23. in 24. oktobra franc. italj. barvni film NAŠE DOBRE SOPROGE, ob 18. in 20. uri.

25. oktobra šp. italj. barvni film JOE IZ NAVAHE, ob 18. in 20. uri.

ZAHVALA

Družini Malenšek z Javornika, Janeza Finžgarja 8, se zelo zahvaljujem za darovano osebo imovino.

Uprava socialnega zavoda dr. Franceta Bergljaja Jesenice

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in strica

JAKA SMOLEJA

se najtopleje zahvaljujem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem ter vsem, ki so sočustvovali z nami. Iskrena zahvala krajevni skupnosti, pevcem, gasilcem, KUD »Jaka Rabič«, kakor tudi vsem govornikom, kateri so se poslovlili ob njegovem odprtem grobu iz Dovij in Mojstrane, sodelavcem voznice delavnice in HVŽ, godbi na pihala s Hrušice ter vsem, kateri so darovali vence in cvetje in ga tako v velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Zalujoči: žena, sin in hčerka z družinoma, hčerka Cvetka, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo.

Kino DOVJE

18. oktobra amer. barvni film TARZAN IN DEČEK IZ DŽUNGLE.

19. oktobra amer. barvni CS film PLANET OPIC.

23. oktobra amer. barvni film POSLEDNJI SAFARI.

25. oktobra franc. italj. barvni film NAŠE DOBRE SOPROGE.

Kino ŽIROVNICA

19. oktobra amer. barvni film TARZAN IN DEČEK IZ DŽUNGLE.

22. oktobra amer. barvni film POSLEDNJI SAFARI.

26. oktobra franc. italj. barvni film NAŠE DOBRE SOPROGE.

Kino KRANJSK AGORA

18. oktobra amer. barvni CS film MASČEVALEC IZ RIMROCA.

19. oktobra franc. italj. barvni film NAŠE DOBRE SOPROGE.

23. oktobra angl. barvni film LADY L.

25. oktobra amer. barvni film POSLEDNJI SAFARI.

Gledališče

Nedelja 19. 10. ob 15.30: Kliner — Gorjan: PLAVZ — ljudska drama — IZVEN

Ponedeljek 20. 10. ob 16. uri: Kliner — Gorjan: PLAVZ — ljudska drama — zaklj. predstava za osn. šolo Kor. Bela

Torek 21. 10. ob 17. uri: Kliner — Gorjan: PLAVZ — ljudska drama — zaklj. predstava za osn. šolo Prežihov Voranc — Jesenice

ZAHVALA

Ob nenadni tragični izgubi moža, očeta, strica, starega očeta in brata

FRANCA BRGANTA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so z nami sočustvovali, nam v teh težkih dneh pomagali, počastili njegov spomin, mu poklonili rože in vence ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Posebno se zahvaljujem dr. Vilmanu za trud, da bi ga ohranil pri življenju in za lajšanje bolečine v zadnjih urah. Društvu upokojencev Jesenice in njihovem zboru ter govorniku za poslovlilne besede, častno stražo in pomoč pri organizaciji pogreba, vsem sosedom za venec in sočustvovanje, nekdanjim njegovim sodelavcem iz HVŽ za venec, sodelavcem iz tehničnih služb — vzdrževanje za venec ter vsem lastnikom motornih vozil za dragoceno uslugo ob zadnjem spremstvu pokojnika na pokopališče Blejska Dobrava.

Zalujoči: žena Jožefa, hčerka Anica z družino, sin Franci z ženo Boženo, sestra Marija in brat Matevž z družinoma ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Tovarniškem odboru osnovne organizacije sindikata se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla.

Rozalija Ostrun
žebljarna

ZAHVALA

Ob težki in nepričakovani izgubi našega dragega sina in brata

BRANKA STOJANA

učenka 7. razreda osnovne šole v Žirovnici

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so v dneh težke izgube z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje ter nam na kakršenkoli način pomagali. Zahvaljujem se vsem darovalcem vencev in cvetja, še posebej pa učencem in kolektivu osnovne šole Žirovnica za častno stražo in spremstvo na zadnji poti. Našo žalostno dolgujemo pihalnemu orkestru jeseniških železarjev in pevcem iz Žirovnice za žalostinke, govornikom za poslovlilne besede ob odprtem grobu in vsem, ki so se v tako velikem številu poslovlili od njega na domu in ga spremili na zadnji poti.

Vsem iskrena hvala!

Zalujoči: mama Kristina, oče Stanko, brat Marjan in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob nepričakovani izgubi našega nenadomestljivega moža, očeta in brata

MATIJA DOLŽANA

se najlepše zahvaljujem vsem, ki so se poklonili njegovemu spominu ob krsti, mu darovali vence in cvetje. Hvala tudi vsem tistim, ki so ga v velikem številu spremili na zadnji poti in z nami sočustvovali v težkih dnevih žalovanja. Vsakemu posebej se ni mogoče zahvaliti; njihovo število je preveliko. Navedemo naj jih le nekaj. Za vzorno častno stražo ob mrtvaškem odru ter za prelepo spremstvo v spremstvu in v čast se zahvaljujem gasilskemu društvu iz Zibrenice.

Pokojnika so počastili s svojo navzočnostjo in mu poklonili vence tudi zastopniki elektro delavnice železarne Jesenice ter KZ Jelovica iz Radovljice. Hvala tudi pevcem za prelepo petje. Iskreno smo hvaležni dr. Mencingerju za trud pri zdravljenju dragega očeta.

Prišrna zahvala tudi vaščankam iz Zibrenice, ki so nam neustrahovano in z veliko požrtvornostjo pomagale, da smo našemu atu pripravili tako lepo hišo žalosti.

Ob veliki pozornosti in izredni pomoči pa vsem imenovanim in neimenovanim iskrena zahvala.

Zalujoči: žena Francka, sinovi inž. Janez, Franc in Tonček z družinami ter Stanko; hčerka Francka z možem sestre in ostalo sorodstvo.

OBVESTILO

Oddelek za družbene službe Skupščine občine Jesenice obvešča starše, da bo obvezno cepljenje proti črnim kozam za otroke, rojene v letu 1966, 1967 in 1968, ki še niso bili cepljeni, in sicer:

20. 10. ob 10. uri v zdravstveni postaji Žirovnica

21. 10. ob 15. uri v zdravstveni postaji Mojstrana

21. 10. ob 16.30 uri v zdravstveni postaji Kranjska gora.

V dneh 22., 23. in 24. oktobra od 14. do 17. ure pa bo cepljenje v otroškem dispanzerju zdravstvenega doma Jesenice.

Za neupravičen izostanek so starši oziroma skrbniki odgovorni in se kaznujejo za prekršek po zakonu o preprečevanju in zatiranju nalezljivih bolezni.

Oddelek za družbene službe
Skupščine občine Jesenice

VSEM AKTIVISTOM IN PODPORNİKOM NOP!

Vedno pogosteje ugotavljamo, da je določeno število aktivistov in podpornikov narodnoosvobodilnega gibanja izven organizacije Združenja borcev NOV. Za posameznike je posebno neugodno, kadar se pred njim pojavijo razni problemi (zaposlitev, premestitev, šolanje in zaposlovanje otrok, zdravljenje, upokojeitev, pomoč ob boleznih in podobno).

Šele takrat običajno ugotovijo, da imajo vse pravice člana ZB NOV. Organizacije ZB NOV se že več let trudijo, da bi vključile v svoje vrste vse, ki vanjo spadajo.

Da bi do krajevnih skupščin organizacije uredile tudi to vprašanje, se prijavite čimprej organizaciji ZB NOV, na katerem področju živite.

ZB NOV občinski odbor
Jesenice

OBVESTILO

III. del UKANE bo izšel konec novembra ali v začetku decembra — cena je 8500 N din. Vsi, ki so knjigo naročili, jo bodo prejeli od svojih poverjenikov. Na zalogi je tudi še I. in II. del za 140,00 N din. Interesenti jo lahko dobijo pri tov. Martelaku, Javornik, Mladinska 2, ali Železarna — Javornik, valjarna 2400 — OTOP.

OBVESTILO

Društvo rudarskih, geoloških in metalurških inženirjev in tehnikov Jesenice

ima

v torek, 21. oktobra ob 18. uri zvečer v zgornjih prostorih Kazine

OBCNI ZBOR DRUSTVA

Vsi člani v!

Odbor

OBVESTILO

Gostinsko podjetje Železar Jesenice obvešča in naproša člane delovne skupnosti železarne Jesenice, da lahko dvignejo izgubljene ali pozabljene osebne predmete v počitniškem domu Biograd na moru v dneh od 17. do vključno 24. oktobra 1969 od 8. do 12. ure v skladišču kadrovskega doma gostinskega podjetja Železar Jesenice.

Med izgubljenimi ali pozabljenimi predmeti se nahajajo otroške igrače, žensko in moško perilo ter drugi predmeti osebne rabe.

Sporočamo, da bomo predmete, ki ne bodo dvignjeni, po 24. oktobru komisijsko odstopili prek ustrežne socialne službe oziroma podarili socialno šibkim osebam.

UPRAVA

ZAHVALA

Ob težki in nenadni izgubi našega dragega sina in brata

PETKA KODRA

učenka 8. razreda osnovne šole v Žirovnici

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so v dneh težke izgube z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje in nam pomagali. Zahvaljujem se kolektivu in učencem osnovne šole Žirovnica za častno stražo in spremstvo na zadnji poti. Zahvalo smo dolžni govornikom za poslovlilne besede ob odprtem grobu, pevcem in godbi za žalostinke, številnim darovalcem lepih vencev in cvetja ter vsem, ki so se od njega poslovlili na domu in ga spremili na zadnji poti.

Zalujoči: Pristovi in Kodrovi

ZAHVALA

Ob nenadni, prerani smrti našega dragega moža, očeta, sina, brata in strica

VALENTINA ARHA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam v najtežjih urah pomagali in z nami sočustvovali.

Posebna zahvala sosedom, prijateljem, vodstvu železarne Jesenice, sindikalni organizaciji ter obratu vzdrževanja Javornik za ganljive poslovlilne besede ob odprtem grobu, ter tovariško denarno pomoč, kakor tudi železarski godbi.

Najlepša hvala vsem, ki so ga imeli radi, ga zasuli s cvetjem in ga spremili na njegovi prerani zadnji poti.

Zalujoči: žena Vera, hči Majda, mama Frančiška in ostalo sorodstvo.

Prvenstvo železarne v malem nogometu in odbojki

Pretekli teden je bilo zaključeno prvenstvo železarne Jesenice v malem nogometu in odbojki. Skupaj je na teh mesec dni trajajočih tekmovanjih nastopilo 34 ekip in sicer 18 ekip v malem nogometu in 16 ekip v odbojki. Tekmovanja so bila letos zaradi velike izenačenosti ekip še posebno zanimiva in privlačna. To in pa lepo vreme je na igrišču Podmežakljo poleg aktivnih igralcev privabljal tudi veliko število gledalcev, ki so z velikim zanimanjem spremljali posamezne igre. Naraščajoči interes, med našimi delavci za posamezne oblike aktivnosti v prostem času, ki je posebno opazen zadnji dve leti, nam potrjuje v prepričanje, da program, ki ga izvaja komisija za športno rekreacijo zadovoljuje interese delav-

cev, da pa bo treba pričeti razmišljati tudi o posameznih spremembah in razširitvi obstoječega programa. V program bo treba uvesti nekatere aktivnosti primerne predvsem za starejše delavce; na primer badminton, za ženske igre med dvema ognjema itd. Skratka aktivnosti, ki od udeležencev zahtevajo manj znanja, predvsem pa manj fizičnega napora.

Tekmovanje v malem nogometu in odbojki je potekalo v redu in brez večjih spodrsiljav, razen v nekaterih dvobojih v malem nogometu, kjer je prišlo do manjšega negotovanja igralcev in gledalcev nad nekaterimi sodniškimi odločitvami. Posebno grajo pa zasluži nešportni izpad vratarja ekipe hladne valjarne in žičarne Rjavca, ki je sodniku grozil s fizičnim obračunom. Ta primer bo komisija za športno rekreacijo obravnavala na prvi seji in tov. Rjavcu verjetno prepovedala nastopanje na tekmovanjih športne rekreacije.

REZULTATI:

Mali nogomet: 1. transportna služba, 2. valjarna profilov, 3. hladna valjarna in žičarna, 4. strojno vzdrževanje, 5. upravne službe, 6. vzdrževanje elektro naprav, 7. valjarna Bela, 8. jeklovlek, 9. strojne delavnice, 10. martinarna itd.

Za zmagovalno ekipo so nastopili naslednji tekmovalci: Fadil ČATIC, Srečo PESTOTNIK, Dušan MATIČ, Mile DIMITRIČ, Avdijo TREŠNJIČ, Stevo STOJKOVSKI, Mirko MACURA, Jago PATROVIČ.

Odbojka: 1. vzdrževalne elektro naprav, 2. strojno vzdrževanje, 3. hladna valjar-

na in žičarna, 4. RTA, 5. livarna, 6. valjarna Bela, 7. upravne službe, 8. OTK, 9. elektro toplotna energija, 10. RO itd.

Za zmagovalno ekipo so nastopili naslednji tekmovalci: Edo KOVČIČ, Julij KURINČIČ, Bogo KUČINA, Tomaž KOMEL, Jože KUNSTELJ, Ivan KORITNIK, Janez NOČ, Branko DEBENJAK, Bogo Rebolj, Pavel KOKALJ, Igor LUZNAR, Rado TOLAR, Pavel BERGLEZ.

Komisija za športno rekreacijo bo za zaključek letnih tekmovanj v športni rekreaciji organizirala še tekmovanje v orientacijskem pohodu, ki bo v petek, dne 17. 10. 1969 s startom ob 15.30 uri na igrišču Podmežakljo.

Jenko Janez

V nedeljo prva tekma

Sredi tedna so delavci Zavoda za vzdrževanje športnih objektov betonsko ploščo Podmežakljo spet prekrili z ledom. Po vrnitvi s turneje bodo hokejisti Jesenic in Kr. gore že lahko trenirali na domačem ledu.

Otvoritvena tekma letošnje nove sezone pa bo že v nedeljo ob sedmi uri zvečer. Srečali se bosta domači moštvi Kr. gore in Jesenic. Obe ekipi bosta nastopili v popolni sestavi. Po dveh letih bo pred domačim občinstvom spet nastopil Tišler, po več letih pa bo spet skupaj nastopil dobri stari napad Tišler, Felc, Smolej.

Z

Sejem smučarske opreme

Pionirski alpski referat pri Smučarskem društvu Jesenice organizira jutri, v soboto 18. oktobra od 15. ure dalje sejem vsakovrstne smučarske opreme pod tribuno na športnem igrišču Podmežakljo.

Sejem bo vodil poseben odbor, pri katerem se bo moral v soboto od 12. do 15. ure prigrasiti vsakdo, ki se bo odločil, da bo kaj odprodal od nove, ali rabljene smučarske opreme, ki njegovim potrebam ne ustreza več. V poštev pridejo še uporabne smuči in palice vseh dolžin, raznovrstne vezi, smučarski čevlji vseh velikosti, rokavice, kape in puloverji.

Vsak prodajalec bo po lastni oceni ali po nasvetu sejemskega odbora, določil ceno in jo čitljivo napisano pritržil na posamezne artikole.

Potreba, da se organizira prodaja smučarske opreme, ki marsikomu zaradi različnih vzrokov leži doma, drugemu pa bi lahko še zelo koristila, se je čutila že nekaj let. Nova smučarska oprema je za začetnike pa tudi za marsikoga drugega, ki ima veselje do smučanja, draga stvar. Zato se je referat za pionirsko alpsko smučanje odločil za omenjeni sejem, s katerim želi omogočiti tako odprodajo kakor cenen nakup vsem ljubiteljem snežnih poljan.

SD Jesenice
referat za pionirsko
alpsko smučanje

Razpis

Gregorčičevih plaket
za leto 1969

Na podlagi 3. člena odloka o podeljevanju Gregorčičevih plaket (Uradni vestnik Gorenjske, št. 20/69) razpisuje skupščina občine Jesenice podelitev Gregorčičevih plaket za leto 1969.

Gregorčičeve plakete se podeli organizacijam ali posameznikom za:

- aktivnost in uspehe pri razvijanju množičnosti na področju telesne kulture;
- dosežke na področju telesne vzgoje, strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela;
- dolgoletno uspešno delo na področju telesne kulture;
- tekmovalne dosežke na pomembnejših tekmovanjih;
- uspehe, ki pospešujejo telesno kulturo na področju propagande in publicistike.

Predloge za podelitev plaket lahko dajo vsi občani, telesno-kulturne in druge organizacije.

Predlogi morajo biti predloženi občinski žiriji za izbor nagrajencev do 5. novembra 1969.

Svet za šolstvo, prosveto,
kulturo in telesno kulturo
skupščine občine
Jesenice

Nesrečno izgubljena tekma

Naši odbojkarji so zadnjo tekmo, ki so jo odigrali z Modričo, res nesrečno izgubili. Ves čas so igrali lepo, duhovito in ko smo že vsi pričakovali, da bodo zmagali, se jim je zataknilo.

Igrali so: Bergel, Bogataj, Božič, Kavčič, Končnik, Krevsel, Oves, Pogačar, Potočnik, Arh.

V prvem setu so gostje kmalu povedli s 4:0, rezultat je bil izenačen pri 6:6. Jeseničanom pa je prvič uspelo povesti z 11:9. Gostje pa so rezultat izenačili in zmagali s 15:12.

V naslednjem setu so Jeseničani začeli igrati tako izvrstno, da so bili igralci Modriče brez moči. Kar naenkrat je bil rezultat 10:0 za domače. Tedaj pa je njihova zbranost popustila in gostje so pričeli nizati točko za točko. Bilo je 10:5, 13:7 in končno sta bili obe ekipi skupaj pri 13:13. Z dvema uspelima servisoma pa je domačinom končno le uspelo zmagati.

Tretji set je bil v začetku precej podoben prvemu. Modriča je povedla s 4:0, rezultat pa je bil izenačen pri 6:6. Jeseničani so nato dosegli vodstvo po močnih servisih Berglja. Do konca seta so gostje osvojili le še eno točko, tako da so izgubili s 15:7.

Četrti set je prinesel dokaj medlo igro Jeseničanov, kar se je poznalo tudi v rezultatu. Izgubili so s 15:7.

V zadnjem, odločilnem setu se je za domače moštvo odigrala prava tragedija. Vodili so skoraj ves čas tekme: 2:0, 4:1, 9:6 in celo 13:9, pa vendar izgubili.

Tako so še vedno na dnu lestvice z eno samo osvojeno tekmo, čeprav po prikazani tekmi na Jesenicah, v kateri so dobro igrali vsi, posebno pa še Potočnik in Bergelj, lahko rečemo, da zaslužijo višje mesto.

To nedeljo bodo odbojkarji gostovali na Ravnah in igrali s Fužinarjem, ki je doslej odigral šele dve tekmi in je še vedno brez točk. Pred to tekmo pa je bila

na sporedu zadnja tekma v jesenskem delu I. slovenske lige za odbojkarice. Jeseničanke so nastopile proti ekipi Celja in izgubile s 3:1 (7:15, 15:10, 4:15, 13:15), nastopile pa so: Draksler, Filipaj, Komic, Strajnar in Trančar.

Že vnaprej se je vedelo, da domačinke z zelo oslABLJENO ekipo v borbi proti Celjanom nimajo dosti pričakovati. Kljub temu pa so lanskoletnim in verjetno tudi bodo-

čim prvakinja odvzele en niz in le malo je manjkalo, da ne še kaj več; saj so imele v zadnjem setu ves čas pobudo v svojih rokah, pa ga vendar izgubile.

Po lanskoletnem uspehu, ko so bile na lestvici prve do tretje, je sedanje predzadnje mesto precej presenetljivo. To pa je razumljivo, ker sta moštvo zapustili kar dve boljši igralki Mrakova in Kemperlova. Igralkam, ki so prišle na njuno mesto, pa manjka izkušenj. Vsekakor bo treba čez zimo precej delati, da bo pomlajeno moštvo prikazalo boljšo igro in s tem doseglo tudi boljše uspehe.

Z

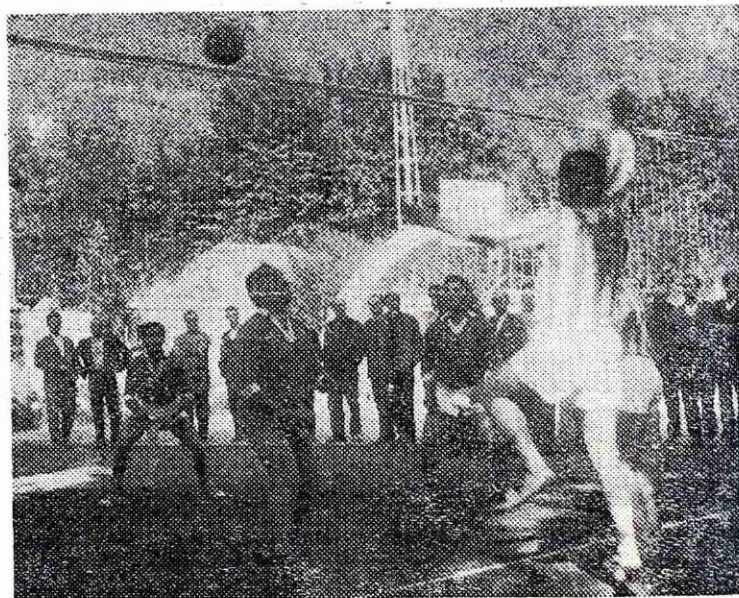
Gorenjsko prvenstvo v balinanju

V nedeljo je bilo na baliniščih v bazi na Jesenicah gorenjsko prvenstvo balinarjev v zbijanju. Iz vsakega kluba so lahko sodelovali po trije tekmovalci.

Gorenjski prvak je postal

Kranjčan NOVAK s 370 točkami, drugi pa je bil REBEC iz Radviljice s 310 točkami. Na naslednja mesta so se uvrstili tekmovalci z Jesenic: Klinar 230 točk, Pulc 180 točk in Faletič 170 točk.

V.



Odbojka privlači vedno več naših sodelavcev